

ISSN 2587-4179

"Parteneriat transfrontalier pentru dezvoltarea antreprenoriatului social"
Program finanțare: Uniunea Europeană în cadrul Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020, prin intermediul Instrumentului European de Vecinătate (ENI)

"Cross-border partnership for the development of social entrepreneurship"
Grant program: European Union within the Joint Operational Program Romania-Republic of Moldova 2014-2020, through the European Neighborhood Instrument (ENI).

2SOFT/1.1/107

REVISTA SOCIAL ECONOMY ECONOMIE SOCIALĂ MAGAZINE

Prima revistă teoretico-practică transfrontalieră, trimestrială, bilingvă

The first cross-border theoretical-practical magazine, quarterly, bilingual

Nr. 4 (4)

Octombrie -Decembrie 2021 October-December

<https://www.aap.gov.md>

*Editori:
Academia de Administrare Publică –
Chișinău, Republica Moldova
Fundația Alături de Voi – Iași, România*

*Editors:
Academy of Public Administration –
Chisinau, Republic of Moldova
Close to You Foundation – Iasi, Romania*

Chisinau, 2021

<p>Colegiul de redacție <i>redactor-șef, dr. habilitat în drept,</i> <i>rector Academia de Administrare Publică</i></p> <p><i>redactor-șef-adjunct, prorector, Academia</i> <i>de Administrare Publică, doctor în istorie,</i> <i>conferențiar universitar</i></p> <p>Redactor-stiintific: <i>doctor în economie, conferențiar universitar</i></p> <p><i>doctor în științe politice,</i> <i>Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj, România</i></p> <p><i>doctor în economie,</i> <i>conferențiar universitare</i></p> <p><i>președinte Fundația</i> <i>Alături de Voi (ADV), România</i></p> <p><i>manager de proiect AAP, Comisia</i> <i>Națională Pentru Antreprenoriat Social</i></p> <p><i>coordonator Centru de Resurse și Informații</i> <i>în domeniul Economiei Sociale</i></p> <p><i>manager proiect ADV,</i> <i>România</i></p> <p><i>expert newsletter ADV,</i> <i>România</i></p> <p><i>expert informare și comunicare ADV,</i> <i>România</i></p>	<p>BALAN Oleg</p> <p>PALIHOVICI Serghei</p> <p>TOFAN Tatiana</p> <p>Mișcoiu Sergiu</p> <p>DRAGOMIR Liliana</p> <p>ACHIȚEI Angela</p> <p>MANOLE Dinu</p> <p>BUTNARU Veronica</p> <p>MARIAN Ramona</p> <p>SOBIESKI- CAMERZAN Rodica</p> <p>VASILIU Elena</p>	<p>Editorial board <i>editor-in-chief, habilitate doctor in law, rector</i> <i>of the Academy of Public Administration</i></p> <p><i>deputy editor-in-chief, prorector of the</i> <i>Academy of Public Administration, doctor of</i> <i>political science, associate professor</i></p> <p>Scientific editor: <i>doctor of economics, associate professor</i></p> <p><i>doctor of political science,</i> <i>Babeș-Bolyai University, Cluj, Romania</i></p> <p><i>doctor of economics,</i> <i>associate professor</i></p> <p><i>president of the Close to You</i> <i>Foundation (ADV), Romania</i></p> <p><i>project manager, APA, National</i> <i>Commission for Social Entrepreneurship</i></p> <p><i>coordinator of the Resource and Information</i> <i>Center in the field of Social Economy</i></p> <p><i>project manager, ADV,</i> <i>Romania</i></p> <p><i>expert newsletter ADV,</i> <i>Romania</i></p> <p><i>information and communication expert, ADV,</i> <i>Romania</i></p>
--	---	--

Echipe redacțională:

The editorial team:

<p>Redactor-șef: <i>rector al Academiei de Administrare Publică,</i> <i>doctor habilitat în drept, profesor universitar</i></p> <p>Redactor-șef adjunct: <i>prorector al Academiei de Administrare Publică,</i> <i>doctor în științe politice, conferențiar universitar</i></p> <p>Redactor-stiintific: <i>doctor în economie, conferențiar universitar</i></p> <p>Redactori: <i>manager de proiect AAP, Comisia Națională</i> <i>Pentru Antreprenoriat Social</i></p> <p><i>coordonator Centru de Resurse și Informații în</i> <i>domeniul Economiei Sociale</i></p> <p><i>președinte Fundația</i> <i>Alături de Voi (ADV), România</i></p> <p><i>manager proiect ADV,</i> <i>România</i></p>	<p>BALAN Oleg</p> <p>PALIHOVICI Serghei</p> <p>TOFAN Tatiana</p> <p>MANOLE Dinu</p> <p>BUTNARU Veronica</p> <p>ACHIȚEI Angela</p> <p>MARIAN Ramona</p>	<p>Editor-in-Chief: <i>rector of the Academy of Public Administration,</i> <i>habilitate doctor in law, university professor</i></p> <p>Deputy Editor-in-Chief: <i>prorector of Academy of Public Administration,</i> <i>doctor of political science, associate professor</i></p> <p>Scientific editor: <i>doctor of economics, associate professor</i></p> <p>Editor: <i>project manager APA, National Commission</i> <i>for Social Entrepreneurship</i></p> <p><i>coordinator of the Resource and Information</i> <i>Center in the field of Social Economy</i></p> <p><i>president of the Close to You Foundation</i> <i>(ADV), Romania</i></p> <p><i>project manager, ADV,</i> <i>Romania</i></p>
--	---	--

SUMAR CONTENTS

• **Angela ACHIȚEI**

Planul european pentru economie socială. Ce conține și cum va ajuta în mod concret sectorul de întreprinderi sociale?!

Action plan for the social economy. What does it include and how it will help social enterprises?4

• **Dinu MANOLE, Doina MANOLE**

Potențialul cooperativelor pentru economia socială

The cooperative potential for the social economy 21

• **Tatiana TOFAN, Veronica BUTNARU**

Educația și formarea profesională - esențiale în condițiile formării economiei sociale

Vocational education and training - essential in the in conditions of the formation of the social economy 33

• **Victoria IORDACHI**

Interconectarea principiilor economiei sociale și economiei circulare în era post-covid-19

The interconnection of the principles of the social economy and the circular economy in the post-covid-19 era 47

• **Violeta BULAT**

Contribuția fondului de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane

la abordarea celor mai grave forme de sărăcie din uniunea europeană
The contribution of fund for european aid to the most deprived helps address the worst forms of poverty in the european union 73

• **Tamara CLIPCĂ**

Experiența Franței în dezvoltarea economiei sociale

France's experience in developing the social economy 86

• **Manuela ITIMOAEI**

Acceleratorul de întreprinderi sociale: incubator pentru dezvoltarea sustenabilă a sectorului economiei sociale

The accelerator of social enterprises: incubator for the sustainable growth of the social economy sector 100

• **Victor AMBROCI**

Afaceri sociale sustenabile cu suportul incubatoarelor de afaceri din Republica Moldova

Sustainable social business with support of the business incubators of the Republic of Moldova 110

• **Ancuța VAMEȘU**

Accesul la finanțare al întreprinderilor din economia socială din România

The access to financing of social economy enterprises from Romania 121

• **Costel BARBIR**

Recrutarea, plasarea și asistența la locul de muncă a persoanelor cu dizabilități

Recruitment, placement and job assistance of people with disabilities 131

• **Mariana ȚÎNȚĂREAN, Laura ISTRATE**

De unde vin ideile bune, cum le gestionăm și cum le aducem la viață?

Where do good ideas come from, how do we manage them and how do we bring them to life? 143

PLANUL EUROPEAN PENTRU ECONOMIE SOCIALĂ

Ce conține și cum va ajuta în mod concret sectorul de întreprinderi sociale?!

ACTION PLAN FOR THE SOCIAL ECONOMY

What does it include and how it will help social enterprises?

*antreprenor social &
președinte ADV România*

**ANGELA
ACHIȚEI**

*Social entrepreneur &
ADV România President*

Rezumat: În fiecare zi, aproximativ 2,8 milioane de entități din sectorul economiei sociale din Europa¹ oferă soluții concrete și inovatoare la principalele provocări cu care ne confruntăm. Acestea creează și mențin locuri de muncă de calitate, contribuie la incluziunea socială și pe piața muncii a grupurilor dezavantajate și la asigurarea egalității de șanse pentru toți, stimulează dezvoltarea economică și industrială durabilă, promovează participarea activă a cetățenilor în societățile noastre, joacă un rol important în cadrul sistemelor de protecție socială din Europa și revitalizează zonele rurale² și zonele depopulate din Europa³. Economia socială completează acțiunile statelor membre în ceea ce privește furnizarea de servicii sociale de calitate într-un mod eficient din punctul de vedere al costurilor. De asemenea, sprijină eforturile de integrare a tinerilor și a grupu-

Summary: Every day some 2.8 million social economy entities in Europe¹ offer concrete and innovative solutions to key challenges we are facing. They create and retain quality jobs, contribute to social and labour-market inclusion of disadvantaged groups and equal opportunities for all, drive sustainable economic and industrial development, promote the active participation of citizens in our societies, play an important role in Europe's welfare systems, and revitalise Europe's rural² and depopulated areas³. The social economy complements Member States' action in delivering quality social services in a cost-effective manner. It also complements their efforts to integrate young people and disadvantaged groups into the labour market and in society at large⁴.

¹ Cifra referitoare la UE-28. A se vedea Comitetul Economic și Social European – Monzon J. L. și Chaves R., „Recent evolutions of the Social Economy in the European Union” (Evoluții recente ale economiei sociale în Uniunea Europeană), 2017, p. 66.

² A se vedea comunicarea Comisiei intitulată „O viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE”, COM(2021) 345 final.

³ Krlev G., Pasi G., Wruk D., Bernhard M., „Reconceptualizing the Social Economy” (Reconceptualizarea economiei sociale), Stanford Social Innovation Review, 2021.

¹ Figure covering the EU 28. See European Economic and Social Committee, Recent evolutions of the Social Economy in the European Union, by Monzon J. L. and Chaves R., 2017, p. 66.

² See Long-Term Vision for Rural Areas, COM (2021) 345 final.

³ Krlev G., Pasi G., Wruk D., Bernhard M., Reconceptualizing the Social Economy, Stanford Social Innovation Review, 2021.

⁴ The importance of the social economy is also flagged in the Commission's Action plan on Integration and Inclusion 2021-2027 (COM(2020) 758 final).

rilor dezavantajate pe piața forței de muncă și în societate în general⁴.

Recunoscând rolul acestui sector, Comisia Europeană a aprobat în data de 9 decembrie 2021 un Plan de Acțiune pentru economia socială, care vizează 3 arii prioritare. Ce conțin aceste direcții de dezvoltare, resursele care vor fi alocate și rezultatele așteptate, sunt prezentate în acest articol detaliat.

Cuvinte cheie: *Economie socială și solidară, întreprinderi sociale, întreprinderi sociale de inserție, plan de acțiune, incluziune, economie circulară, economie verde, finanțare socială, ajutoare de stat, dezvoltare de competențe, surse de finanțare.*

1. Definierea conceptului de economie socială.

În contextul prezentului plan de acțiune, economia socială cuprinde entități care împărtășesc următoarele principii și caracteristici comune principale: întâietatea oamenilor, precum și a obiectivului social și/sau de mediu în raport cu profitul, reinvestirea majorității profiturilor și a surplusurilor pentru a desfășura activități în interesul membrilor/utilizatorilor („interesul colectiv”) sau al societății în general („interesul general”) și guvernanta democratică și/sau participativă.

În mod tradițional, termenul „economie socială” se referă la patru tipuri principale de entități care furnizează bunuri și servicii membrilor lor sau societății în general: cooperative, societăți de ajutor reciproc, asociații (inclusiv organizații caritabile) și fundații. Acestea sunt entități private, independente de autoritățile publice și cu forme juridice specifice. România are integrată în legislație și

Keywords: *Social and solidarity economy, social enterprises, work integration social enterprises, action plan, inclusion, circular economy, green economy, social financing, state aid, skills development, funding sources.*

1. Definition of the concept of social economy.

In the context of this action plan, the social economy covers entities sharing the following main common principles and features: the primacy of people as well as social and/or environmental purpose over profit, the reinvestment of most of the profits and surpluses to carry out activities in the interest of members/users (“collective interest”) or society at large (“general interest”) and democratic and/or participatory governance.

Traditionally, the term social economy refers to four main types of entities providing goods and services to their members or society at large: cooperatives, mutual benefit societies, associations (including charities), and foundations. They are private entities, independent of public authorities and with specific legal forms. Romania included in its legislation a fifth type, limited liability companies, entities respecting the economic and social principles of functioning specific to the social economy sector.

Social enterprises⁵ are now gen-

⁴ Importanța economiei sociale este subliniată inclusiv în Planul de acțiune al Comisiei privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027 [COM(2020) 758 final].

⁵ Since the SBI, the term “social enterprise” has been deployed in a number of EU legal texts for funding purposes. See definitions in Regulation (EU) No 1296/2013 on a European Union Programme for Employment and Social Innovation; Regulation (EU) No 346/2013 on European social entrepreneurship funds; Regulation (EU) 2021/1057 establishing the European Social Fund Plus.

a cincea categorie, cea a Societăților cu Răspundere Limitată (SRL) care respectă principiile sociale și economice de funcționare specifice sectorului de economie socială.

În prezent, întreprinderile sociale⁵ sunt în general considerate ca făcând parte din economia socială. Întreprinderile sociale își desfășoară activitatea prin furnizarea de bunuri și de servicii pentru piață, în mod antreprenorial și adesea inovator, activitatea lor comercială având obiective sociale și/sau de mediu. Profiturile sunt reinvestite, în principal, în vederea îndeplinirii obiectivului lor social. Modul lor de organizare și de asumare a responsabilității urmează, de asemenea, principii democratice sau participative sau se axează pe progresul social⁶.

Termeni precum „întreprinderile sociale”, „întreprinderile sociale și solidare” și „sectorul terțiar” sunt utilizați, de asemenea, de către anumite părți interesate, țări și organizații internaționale⁷ atunci când se referă la entitățile din sectorul economiei sociale. Întreprinderile sociale pentru integrarea profesională reprezintă un tip comun de întreprindere socială în întreaga Europă. Acestea sunt specializate în oferirea de oportunități de muncă pentru persoanele defavorizate și sunt denumite întreprinderi sociale de inserție.

⁵ Odată cu Inițiativa pentru antreprenoriatul social, termenul „întreprindere socială” a fost introdus într-o serie de texte juridice ale UE în scopuri de finanțare. A se vedea definițiile din Regulamentul (UE) nr. 1296/2013 privind Programul Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială, din Regulamentul (UE) nr. 346/2013 privind fondurile europene de antreprenoriat social și din Regulamentul (UE) 2021/1057 de instituire a Fondului social european Plus.

⁶ COM(2011) 682 final.

⁷ De exemplu, Organizația Internațională a Muncii.

erally understood as part of the social economy. Social enterprises operate by providing goods and services for the market in an entrepreneurial and often innovative fashion, having social and/or environmental objectives as the reason for their commercial activity. Profits are mainly reinvested with a view to achieving their societal objective. Their method of organisation and ownership also follow democratic or participatory principles or focus on social progress⁶. Social enterprises adopt a variety of legal forms depending on the national context.

Terms such as “social economy enterprises”, “social and solidarity enterprises” and “third sector” are also used by some stakeholders, countries and international organisations⁷ to refer to social economy entities. Work integration social enterprises are a common type of social enterprise across Europe. They specialise in providing work opportunities for disadvantaged people and are entitled work integration social enterprises.

2. The European Action Plan.

Every day, approximately 2,8 million entities from the social economy sector from Europe⁸ offer concrete and innovative solutions to the

⁶ COM (2011) 682 final.

⁷ For example, the International Labour Organisation.

⁸ The amount refers to UE-28. See the European Economic and Social Committee – Monzon J. L. și Chaves R., „Recent evolutions of the Social Economy in the European Union”, 2017, p. 66.

2. Planul European de Acțiune.

În fiecare zi, aproximativ 2,8 milioane de entități din sectorul economiei sociale din Europa⁸ oferă soluții concrete și inovatoare la principalele provocări cu care ne confruntăm. Acestea au creat peste 13 milioane de locuri de muncă plătite, care reprezintă 6,3% din locurile de muncă din toată Uniunea Europeană. Economia socială contribuie în mod direct la dezvoltarea comunităților, incluzunea socială a grupurilor vulnerabile, dezvoltarea de servicii sociale, dezvoltare sustenabilă, tranziție verde și durabilă.

În plus, economia socială contribuie la diversitatea formelor de întreprinderi din Europa, promovând o gamă mai largă de opțiuni pentru consumatori și o calitate mai bună a produselor/serviciilor. Economia socială are o contribuție importantă la PIB în țările în care aceasta a atins cel mai ridicat nivel de dezvoltare, de exemplu, 10 % în Franța⁹. Din acest motiv, economia socială a fost considerată nucleul ecosistemului „Proximitate și economie socială”, unul dintre cele 14 ecosisteme industriale identificate în cadrul Strategiei industriale actualizate a UE¹⁰.

Recunoscând avantajele sectorului de economie socială, în data de 9

main challenges we are confronted with. They have created over 13 paid workplaces, representing 6,3% of the workplaces from the entire European Union. The social economy contributes directly to community growth, social inclusion of groups at risk, the development of social services, sustainable development, green and sustainable transition.

In addition, the social economy contributes to the diversity of company forms in Europe, fostering greater consumer choice and product/service quality. The social economy makes an important contribution to GDP in the countries where it is most developed, for example 10% in France⁹. For this reason, it has been included as the core of the “Proximity and social economy” ecosystem, one of the 14 industrial ecosystems identified in the update of the EU Industrial Strategy¹⁰.

Acknowledging the advantages of the social economy sector, on December 9th 2021, the European Commission has approved an action plan for 2021-2030. The action plan aims at consolidating social innovation, supporting the growth of the social economy and stimulating its power for social and economic transforma-

⁸ Cifra referitoare la UE-28. A se vedea Comitetul Economic și Social European – Monzon J. L. și Chaves R., „Recent evolutions of the Social Economy in the European Union” (Evoluții recente ale economiei sociale în Uniunea Europeană), 2017, p. 66.

⁹<https://www.economie.gouv.fr/leconomie-sociale-et-solidaire>.

¹⁰ Strategia industrială actualizată a UE propune 14 ecosisteme industriale pentru a ține seama de noile circumstanțe ulterioare crizei provocate de pandemia de COVID-19 și urmărește să stimuleze transformarea economiei într-una mai durabilă, mai digitală, mai rezilientă și mai competitivă la nivel mondial, COM(2021) 350 final.

⁹<https://www.economie.gouv.fr/leconomie-sociale-et-solidaire>

¹⁰ The EU's updated industrial strategy proposes 14 industrial ecosystems to take account of the new circumstances following the COVID-19 crisis and aims to drive the transformation to a more sustainable, digital, resilient and globally competitive economy, COM(2021) 350 final.

decembrie 2021, Comisia Europeană a aprobat un plan de acțiune pentru perioada 2021-2030. Acesta urmărește să consolideze inovarea socială, să sprijine dezvoltarea economiei sociale și să stimuleze puterea sa de transformare socială și economică. Planul de acțiune a fost elaborat printr-un proces deschis și incluziv pentru o perioadă de doi ani¹¹.

Planul conține 3 arii prioritare de dezvoltare, pe care le vom detalia în continuare în acest articol.

3. PRIORITATEA 1 - Crearea unui cadru adecvat pentru ca economia socială să poată lua avânt

3.1. Elaborarea de cadre juridice și de politică

Comisia va încuraja învățarea reciprocă și va oferi orientări și sprijin statelor membre prin:

- organizarea de seminarii online și de ateliere, începând cu 2022, pentru funcționarii publici, pe baza unor exerciții de cartografie-

tion. The action plan has been elaborated during two years through an open and inclusive process¹¹.

The action plan includes three priority areas of development, developed hereafter in the article.

3. PRIORITY 1 - Creating the right framework for the social economy to thrive

3.1. Developing policy and legal frameworks

The Commission will encourage mutual learning and provide guidance and support to Member States by:

- Organizing webinars and workshops as of 2022 for public officials based on mapping exercises, collection and exchange of good practices in relation to various policy fields such as State aid, taxation, social investment, business

¹¹ SWD(2021) 373 final.

¹¹ SWD(2021) 373 final.

re a colectării și a schimbului de bune practici în legătură cu diverse domenii de politică, cum ar fi ajutoarele de stat, fiscalitatea, investițiile sociale, transferurile de întreprinderi către salariați, etichetele și sistemele de certificare, măsurarea impactului social;

- publicarea unor orientări privind cadrele de impozitare relevante pentru entitățile din sectorul economiei sociale, pe baza analizei disponibile și a contribuțiilor furnizate de autoritățile statelor membre și de părțile interesate din cadrul economiei sociale;
- publicarea unor orientări care să clarifice normele existente privind tratamentul fiscal al donațiilor transfrontaliere de interes public, care afectează fundațiile și asociațiile și punerea în aplicare a principiului nediscriminării în statele membre;
- lansarea unui studiu privind etichetele/mecanismele de certificare naționale ale economiei sociale, care să cartografieze sistemele existente în statele membre, identificând bunele practici și trăsăturile și criteriile comune. Comisia va urmări, de asemenea, să ofere o abordare și orientări comune statelor membre și să exploreze posibilitatea recunoașterii reciproce voluntare.

Pentru punerea în aplicare a acestor acțiuni și cu scopul de a oferi o abordare cuprinzătoare a economiei sociale și de a facilita dezvoltarea uniformă a acesteia în toate statele membre și regiunile din UE, Comisia va propune în anul 2023 o recomandare a Consiliului privind dezvoltarea condițiilor-cadru pentru economia socială. Această recomandare:

transfers to employees, labels and certification systems, social impact measurement.

- Publishing guidance on relevant taxation frameworks for social economy entities, based on available analysis and input provided by Member States' authorities and social economy stakeholders.
- Publishing guidance clarifying the existing rules on the tax treatment of cross-border public benefit donations affecting foundations and associations and the implementation of the principle of non-discrimination with Member States.
- Launching a study on national social economy labels/certification schemes mapping those existing in Member States, identifying good practices and common features and criteria. It will also aim to provide a common approach and guidance to Member States and explore the possibility of voluntary mutual recognition.

While implementing these actions, with a view to providing a comprehensive approach to the social economy and facilitating its even development across the EU Member States and regions, the Commission will propose a Council Recommendation on developing social economy framework conditions in 2023. This will:

- Invite policy-makers to better adapt policy and legal frame-

- va invita responsabilii cu elaborarea politicilor să adapteze mai bine cadrele juridice și de politică la nevoile entităților din sectorul economiei sociale;
- va furniza recomandări în legătură cu anumite politici, cum ar fi politica privind ocuparea forței de muncă, ajutoarele de stat, achizițiile publice, fiscalitatea, cercetarea, educația, competențele și formarea, serviciile sociale și de îngrijire, furnizarea de sprijin financiar și nefinanciar adaptat la toate etapele ciclului de viață al întreprinderilor, precum și statistici;
- va evidenția modul în care structurile instituționale și implicarea părților interesate pot facilita activitatea entităților din sectorul economiei sociale.

3.2. Economia socială și ajutoarele de stat

În cadrul revizuirii Regulamentului general de exceptare pe categorii, care va avea loc în perspectiva expirării acestuia la sfârșitul anului 2023, Comisia va analiza dacă dovezile disponibile justifică relaxarea normelor în ceea ce privește ajutoarele pentru accesul întreprinderilor sociale la finanțare și ajutoarele pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor defavorizați sau extrem de defavorizați.

3.3. Îmbunătățirea accesului pe piețe: achiziții publice responsabile din punct de vedere social

Comisia:

- își va intensifica eforturile de sensibilizare, de promovare a schimbului de bune practici și de formare atât a responsabililor din domeniul achizițiilor publice, cât și a entităților din sectorul economiei sociale

works to the needs of social economy entities.

- Provide recommendations in relation to specific policies such as employment policy, state aid, public procurement, taxation, research, education, skills and training, care and social services, providing financial and non-financial support tailored to all stages of the business lifecycle, and statistics.
- Highlight how institutional set-ups and stakeholder engagement can facilitate the work of social economy entities.

3.2. Social economy and State aid

The Commission will, in the revision of the GBER that will take place in view of its expiry at the end of 2023, consider whether the available evidence justifies easing the rules in relation to aid for social enterprises' access to finance and as regards aid for hiring disadvantaged or severely disadvantaged workers.

3.3. Better access to markets: socially responsible public procurement

The Commission will:

- Reinforce its efforts to raise awareness, foster the exchange of good practices and train both public procurement officials and social economy entities on how to use public procurements and concessions procedures to achieve social policy objectives. To this end, workshops will be

cu privire la modul de utilizare a procedurilor de achiziții publice și de concesiune în vederea atingerii obiectivelor de politică socială. În acest scop, vor fi organizate ateliere în statele membre;

- va lansa, în anul 2022, o nouă inițiativă în cadrul Programului privind piața unică, care să sprijine crearea de parteneriate locale și regionale între entitățile din sectorul economiei sociale și întreprinderile tradiționale și care să permită o piață a „achizițiilor responsabile social” între întreprinderi;
- va consolida, ori de câte ori este posibil, utilizarea clauzelor sociale în cadrul propriilor proceduri de achiziții publice.

3.4. Promovarea economiei sociale la nivel regional și local

Comisia:

- va sprijini statele membre și părțile interesate pentru stimularea economiei sociale și a inovării sociale în zonele rurale prin viitoarea rețea a UE pentru politica agricolă comună și integrarea în continuare a clusterelor de inovare socială și ecologică (CSEI)¹² în politica europeană privind clusterelor industriale pentru a oferi orientări și pentru a sprijini cercetarea și dezvoltarea de noi capacități, schimbul de bune practici și crearea de rețele transfrontaliere;

organised in Member States.

- Launch a new initiative under the Single Market Programme in 2022 supporting the creation of local and regional partnerships between social economy entities and mainstream businesses, enabling a ‘buy social’ business to business market.
- Enhance the use of social clauses in the Commission’s own tendering procedures whenever possible.

3.4. Promoting the social economy at regional and local levels

The Commission will:

- Support Member States and stakeholders to boost the social economy and social innovation in rural areas through the future EU network for the Common Agricultural Policy and further integrate the Clusters of Social and Ecological Innovation (CSEI)¹² in European industrial cluster policy to provide guidance, support research and new capacity building, exchange of good practices and cross-border networking.
- Expand the European Social Economy Regions network to reinforce new regional and local partnerships in particular to

¹² Clusterelor de inovare socială și ecologică reunesc entități din sectorul economiei sociale, autorități locale și instituții de învățământ și de cercetare într-o structură sau într-un proiect gestionat în comun. Acestea cooperează într-o anumită zonă geografică pentru a îmbunătăți prosperitatea economică, socială și de mediu la nivel local. Domeniile lor de activitate sunt diverse și variază de la economia circulară la ocuparea forței de muncă și incluziunea profesională, agricultura durabilă sau incubatoarele de afaceri și sprijinul antreprenorial social. A se vedea https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/cluster_en.

¹² CSEI gather social economy entities, local authorities and education and research institutions in a jointly managed structure or project. They cooperate in a particular geographical area to improve local economic, social and environmental prosperity. Their fields of activity are diverse and range from circular economy to employment and job inclusion, sustainable agriculture, or incubation and social entrepreneurial support. See https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/cluster_en.

- va extinde rețeaua europeană a regiunilor economiei sociale pentru a consolida noile parteneriate regionale și locale, în special pentru a stimula dubla tranziție verde și digitală în teritorii;
- va consolida colaborarea în rețea între întreprinderile rurale prin intermediul Rețelei întreprinderilor europene, precum și prin apeluri la cooperare interregională prin intermediul misiunilor europene privind economia socială. Viziunea pe termen lung pentru zonele rurale va pune un accent deosebit pe antreprenoriat și pe economia socială în zonele rurale.

3.5. Promovarea economiei sociale la nivel internațional

În special, Comisia:

- va promova includerea economiei sociale și a antreprenoriatului social în programele din cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare și al Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională, de exemplu, prin colaborarea cu delegațiile UE și cu autoritățile publice din țările terțe, pentru a facilita elaborarea unor măsuri specifice pentru economia socială;
- va îmbunătăți accesul la finanțare pentru antreprenorii sociali din Balcanii de Vest, din cadrul Parteneriatului estic și din vecinătatea sudică prin lansarea de acțiuni menite să stimuleze inițiativele de bază și să sprijine intermediarii în dezvoltarea de produse financiare adaptate la nevoile entităților din sectorul economiei sociale.

boost digital and green transitions in territories.

- Enhance networking between rural businesses through the Enterprise Europe Network, as well as through calls for inter-regional cooperation through the European Social Economy Missions. The Long-Term Vision for Rural Areas will put a specific focus on entrepreneurship and social economy in rural areas.

3.5. Promoting the social economy at international level

In particular, the Commission will:

- Promote the targeting of social economy and social entrepreneurship in the programmes under the Instrument for Pre-accession Assistance and the Neighbourhood, Development and International Cooperation Instruments, for example by engaging with EU delegations and public authorities in non-EU countries, to facilitate the development of dedicated measures for the social economy.
- Improve access to finance for social entrepreneurs in the Western Balkans, the Eastern Partnership and Southern Neighbourhood, by launching actions to boost grassroots initiatives and support intermediaries to develop financial products adapted to the needs of social economy entities.

4. PRIORITATEA 2 - Crearea de oportunități de dezvoltare pentru entitățile din sectorul economiei sociale

4.1. Sprijin pentru întreprinderi și consolidarea capacităților acestora

Comisia:

- în cadrul Pactului privind competențele, va facilita instituirea unui parteneriat în materie de competențe pentru ecosistemul industrial „Proximitate și economie socială”, în contextul Agendei pentru competențe și al Strategiei industriale pentru Europa actualizate. Începând din 2022, vor fi instituite centre specializate pentru crearea de rețele, cunoștințe, orientări și resurse pentru a-i sprijini pe semnatarii pactului în eforturile lor de a oferi oportunități de perfecționare și de recalificare pentru persoanele în vârstă de muncă;
- va stimula extinderea economiei sociale și va promova internaționalizarea acesteia prin mobilizarea rețelelor de sprijinire a întreprinderilor și a platformelor de parteneriat de la nivel european, cum ar fi Rețeaua întreprinderilor europene¹³ și platforma de cooperare a clusterelor europene¹⁴;
- va lansa, în 2023, un nou portal unic al UE privind economia socială pentru a oferi un punct clar de acces pentru părțile interesate din cadrul economiei sociale, alți actori relevanți și persoane fizice care caută informații cu privire la finanțarea, politicile, rețelele/platformele și inițiativele rele-

4. PRIORITY 2 - Opening up opportunities for social economy entities to develop

4.1. Business support and capacity building

The Commission will:

- Under the Pact for Skills, facilitate the setting up of a skills partnership for the Proximity and Social Economy industrial ecosystem, in the context of the Skills Agenda and the updated European Industrial Strategy. From 2022, dedicated hubs for networking, knowledge, guidance and resources will be put in place to support the signatories of the Pact in their efforts to offer upskilling and re-skilling opportunities for people of working age.
- Boost the scale-up and promote the internationalisation of the social economy by mobilising European level business support networks and partnership platforms such as the Enterprise Europe Network¹³ and the European Cluster Collaboration Platform¹⁴.
- Launch a new single EU Social Economy Gateway in 2023 to provide a clear entry point for social economy stakeholders, other relevant actors and individuals seeking information on relevant EU funding, policies, networks/platforms and initiatives. It will

¹³ <https://een.ec.europa.eu/>.

¹⁴ <https://clustercollaboration.eu>.

¹³ <https://een.ec.europa.eu/>

¹⁴ <https://clustercollaboration.eu>

vante ale UE. Portalul va simplifica accesul la sprijinul existent și va spori gradul de conștientizare cu privire la acțiunile UE în acest domeniu. În plus, portalul va facilita accesul la inițiativele relevante de consolidare a capacităților și va oferi orientări specifice privind oportunitățile de finanțare din partea UE (cursuri de formare, ateliere, seminarii online, ghiduri și instrumente practice);

- în vederea consolidării capacităților pe scară mai largă, Comisia va sprijini dezvoltarea de rețele reprezentative ale economiei sociale, în special în statele membre ale UE în care întreprinderile sociale și ecosistemele economiei sociale nu sunt dezvoltate la potențialul lor maxim;
- va lansa, în anul 2022, un nou proiect intitulat „Youth Entrepreneurship Policy Academy” (academie de politici în domeniul antreprenoriatului pentru tineri) în cadrul FSE+. Acesta va promova antreprenoriatul în rândul tinerilor, inclusiv pentru antreprenorii femei și pentru antreprenorii sociali, prin colaborarea cu decidenții politici de la nivel național și cu rețelele de antreprenoriat pentru tineri;
- va stimula învățarea reciprocă între antreprenorii din cadrul economiei sociale printr-o mai bună promovare a programului Erasmus pentru tineri antreprenori¹⁵ în rândul părților interesate din cadrul economiei sociale.

simplify access to existing support and enhance awareness about EU actions in this field. In addition, the Gateway will facilitate access to relevant capacity building initiatives and provide specific guidance on EU funding opportunities (trainings, workshops, webinars, practical guides and tools).

- With a view to broader capacity building, the Commission will support the development of social economy representative networks, in particular in EU Member States where social enterprises and social economy ecosystems are not developed to their full potential.
- Launch a new Youth Entrepreneurship Policy Academy in 2022 under ESF+. It will foster youth entrepreneurship, including for female and social entrepreneurs, by working with national policy makers and youth entrepreneurship networks.
- Foster mutual learning between social economy entrepreneurs by better promoting the Erasmus for Young Entrepreneurs programme¹⁵ to social economy stakeholders.

4.2. Improving access to funding

The Commission will:

- Launch new financial products in 2022 under the InvestEU pro-

¹⁵ <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>.

¹⁵ <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>

4.2. Îmbunătățirea accesului la finanțare

Comisia:

- va lansa, în 2022, noi produse financiare în cadrul programului InvestEU, menite să mobilizeze finanțare privată orientată către nevoile întreprinderilor sociale aflate în diferite stadii de dezvoltare. Aceste produse vor include garanții care să permită accesul la credite pentru întreprinderile sociale și microîntreprinderi, investiții de capital și cvasicapital în întreprinderi sociale și întreprinderi orientate către impact, precum și investiții de capital în intermediari financiari¹⁶. Platforma de consiliere InvestEU va oferi sprijin intermediarilor financiari¹⁷;
- în cooperare cu partenerii care se ocupă de implementarea InvestEU, va asigura identificarea ușoară de către potențialii beneficiari a intermediarilor financiari ai InvestEU care oferă finanțare întreprinderilor sociale, inclusiv prin intermediul portalului InvestEU și al portalului pentru economia socială;
- va completa instrumentele financiare cu sprijin sub formă de granturi pentru crearea de piețe de finanțare pentru întreprinderile sociale în Europa prin sprijinirea creării de noi instrumente

¹⁶ Pe lângă produsele financiare enumerate în această acțiune, Comisia va evalua în mod periodic lacunele de pe piață și situațiile de investiții sub nivelul optim cu care se confruntă entitățile din sectorul economiei sociale, atât în ceea ce privește datoriile, cât și capitalul propriu, și va dezvolta, acolo unde este necesar, teste ale pieței și, dacă acestea se dovedesc concludente, produse-pilot financiare inovatoare.

¹⁷ Intermediarii financiari eligibili sunt enumerați în secțiunea 6.4.2.1 din Regulamentul delegat (UE) 2021/1078 al Comisiei din 14 aprilie 2021 de stabilire a orientărilor în materie de investiții pentru Fondul InvestEU.

gramme aimed at mobilising private financing targeted at the needs of social enterprises at different stages of development. This will include guarantees to enable access to credit for social enterprises and microenterprises, equity and quasi-equity investments in social enterprises and impact-driven enterprises, as well as capital investments in financial intermediaries¹⁶. The InvestEU Advisory Hub will provide support for financial intermediaries¹⁷.

- In cooperation with the InvestEU implementing partners, ensure that InvestEU financial intermediaries providing finance to social enterprises are easy to identify by potential beneficiaries, including through the InvestEU Portal and the Social Economy Gateway.
- Complement financial instruments with grant support for building social enterprise finance markets in Europe by supporting the setting up of new financial instruments and investment readiness programmes.
- Complement equity investment instruments with grant support

¹⁶ In addition to the financial products listed in this action, the Commission will assess on a regular basis the market gaps and suboptimal investment situations faced by social economy entities both in terms of debt and equity, and develop, where required, market testing and, if conclusive, innovative pilot financial products.

¹⁷ Eligible financial intermediaries are listed in section 6.4.2.1. of Commission Delegated Regulation (EU) 2021/1078 of 14 April 2021 setting out the investment guidelines for the InvestEU Fund.

financiare și de programe de pregătire pentru investiții;

- va completa instrumentele de investiții de capital cu sprijin sub formă de granturi menite să diminueze costurile de tranzacție pentru investițiile de capital de risc în întreprinderile sociale;
- va sprijini rețelele UE active în domeniul microfinanțării și al finanțării întreprinderilor sociale, cu scopul de a îmbunătăți gradul de conștientizare în ceea ce privește finanțarea din partea UE și direcționarea către aceasta, de a ameliora capacitatea organizațiilor membre și de a furniza studii de cercetare și date;
- va sprijini dezvoltarea măsurării și a gestionării impactului social prin cartografierea și revizuirea practicilor existente și lansarea de cursuri de formare destinate părților interesate din cadrul economiei sociale pentru a îmbunătăți înțelegerea și a facilita adoptarea unor astfel de practici. În plus, Comisia va colabora cu părțile interesate pentru a elabora metodologii standard simple de evaluare a impactului social pentru actorii din sectorul economiei sociale din UE în 2023.

4.3. Sporirea la maximum a contribuției economiei sociale la dubla tranziție verde și digitală

- va lansa un parcurs de tranziție pentru ecosistemul industrial „Proximitate și economie socială” în vederea continuării colaborării cu autoritățile publice și cu părțile interesate pentru crearea unui ecosistem al economiei sociale consolidat și mai rezilient pe parcursul dublei tranziții verzi și

aimed at lowering transaction costs for risk-capital investments into social enterprises.

- Support EU networks active in the areas of microfinance and social enterprise finance with the aim of improving awareness and signposting to EU funding, improving the capacity of member organisations, and providing research and data.
- Support the development of social impact measurement and management by mapping and reviewing existing practices and launching trainings for social economy stakeholders, to improve understanding and facilitate uptake of such practices. In addition, the Commission will work with stakeholders to develop simple standard methodologies for assessing social impact for the social economy actors in the EU in 2023.

4.3. Maximizing the contribution of the social economy to the green and digital transitions

The Commission will:

- Launch a transition pathway for the “Proximity and social economy” industrial ecosystem to further work with public authorities and stakeholders for a strengthened and more resilient social economy ecosystem in the green and digital transitions. The transition pathway will also contribute to the implementation of the

digitale. Parcurusul de tranziție va contribui totodată la punerea în aplicare a planului de acțiune în acest domeniu¹⁸;

- va sprijini cooperarea transnațională pentru a stimula capacitatea economiei sociale de a adopta și de a dezvolta practici, produse și servicii mai ecologice și pentru a îmbunătăți capacitățile digitale ale acestora;
- va lansa o acțiune privind finanțarea inovatoare în cadrul laboratorului noului Bauhaus european, cu scopul de a crea un proiect-pilot pentru mobilizarea contribuțiilor filantropice;
- va elabora un cod de conduită privind utilizarea și gestionarea datelor în sectorul economiei sociale, în cooperare cu părțile interesate, pentru a încuraja utilizarea datelor și a tehnologiei;
- va colabora cu orașele pentru a elabora pacte verzi locale sau acțiuni cetățenești ecologice, prin consolidarea implicării actorilor din sectorul economiei sociale și a comunităților în Convenția primarilor din UE, în Inițiativa europeană privind dezvoltarea urbană, în inițiativa privind orașele inteligente (Intelligent Cities Challenge) și în inițiativa privind promovarea economiei circulare în orașe și regiuni, în Platforma pentru o tranziție justă, în noul Bauhaus european și în Pactul climatic european;
- va publica orientări privind modul de sprijinire a adoptării economiei circulare și a parteneriatelor pentru economia circulară

action plan in this area¹⁸.

- Support transnational cooperation to boost the capacity of the social economy to adopt and develop greener practices, products and services, and to improve their digital capacities.
- Launch an action on innovative financing in the New European Bauhaus Lab aiming at creating a pilot project for mobilising philanthropic contributions.
- Develop a code of conduct on data use and management in the social economy, in cooperation with stakeholders to support the uptake of data and technology.
- Work with cities to develop Local Green Deals or green citizenship actions, by reinforcing the involvement of social economy actors and communities in the EU Covenant of Mayors, the European Urban Initiative, the Intelligent Cities Challenge Initiative, and the Circular Cities and Regions Initiative, the Just Transition Platform, the New European Bauhaus and the European Climate Pact.
- Issue guidance on how to support uptake and partnerships for the circular economy between social enterprises and other actors, including mainstream businesses, and raise awareness of the social economy in the context of the European Circular Economy

¹⁸ A se vedea SWD(2021) 982 final.

¹⁸ See SWD (2021) 982.

între întreprinderile sociale și alți actori, inclusiv întreprinderile tradiționale, precum și a creșterii gradului de conștientizare cu privire la economia socială în contextul Platformei europene a părților interesate privind economia circulară, al Rețelei întreprinderilor europene și al altor rețele.

4.4. Stimularea inovării sociale

Comisia:

- va stimula inovarea socială printr-o nouă abordare a cooperării transnaționale în cadrul FSE+. În 2022, va fi înființat un nou „centru european de competențe pentru inovare socială”. Acesta va organiza procesul de învățare reciprocă și de consolidare a capacităților pentru autoritățile și structurile de sprijin relevante. În plus, se va institui un nou sistem de granturi care să faciliteze transferul și/sau extinderea inovării sociale;
- va propune, în 2022, un fond european care să servească drept catalizator pentru inovarea socială în cadrul programului Orizont Europa și care să implice cetățenii, mediul academic, antreprenorii, filantropii, investitorii și administratorii publici cu impact, cu scopul de a sprijini reproducerea și extinderea inovațiilor sociale de succes pentru a promova obiectivele celor cinci misiuni ale UE¹⁹.

5. PRIORITATEA 3 - Îmbunătățirea nivelului de recunoaștere a economiei sociale și a potențialului acesteia

Comisia:

Stakeholder Platform, Enterprise Europe Network and other networks.

4.4. Boosting social innovation

The Commission will:

- Boost social innovation through a new approach to transnational cooperation under the ESF+. A new “European Competence Centre for Social Innovation” will be set up in 2022. It will organise mutual learning and capacity building for relevant authorities and support structures. In addition, a new scheme of grants facilitating the transfer and/or scaling up of social innovation will be set up.
- Propose in 2022 a European Social Innovation Catalyst Fund under Horizon Europe engaging citizens, academics, entrepreneurs, philanthropists, impact investors and public administrators, with the aim of supporting the replication and scaling of successful social innovations to advance the objectives of the five EU Missions¹⁹.

5. PRIORITY 3 - Enhancing recognition of the social economy and its potential

The Commission will:

- Carry out regular communication activities under a long-term

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_en.

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_en.

- va desfășura activități de comunicare periodice în cadrul unei abordări de comunicare pe termen lung, subliniind rolul și caracteristicile specifice ale economiei sociale, inclusiv în cooperare cu părțile interesate din cadrul economiei sociale;
- va lansa un nou studiu pentru colectarea de informații cantitative și calitative privind economia socială, care să acopere toate statele membre ale UE;
- va lansa un studiu specific privind donațiile filantropice în UE.

6. CONCLUZII

În ultimul deceniu, Comisia a luat măsuri importante pentru a stimula dezvoltarea economiei sociale și a întreprinderilor sociale ca parte a economiei sociale de piață europene. Realizările anterioare trebuie să fie consolidate și intensificate, astfel încât UE să poată răspunde nevoilor și să profite de oportunitățile care decurg din provocările demografice și din dubla tranziție verde și digitală, construind totodată o economie echitabilă, favorabilă incluziunii și rezilientă, ca răspuns pe termen lung la consecințele crizei provocate de pandemia de COVID-19.

Prezentul plan de acțiune oferă un cadru european până în 2030 pentru a sprijini în continuare dezvoltarea economiei sociale. Acesta stabilește o serie de acțiuni care urmează să fie puse în aplicare împreună cu implementarea Planului de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale și cu îndeplinirea obiectivelor sale în materie de ocupare a forței de muncă și de reducere a sărăciei.

communication approach emphasizing the role and specificities of the social economy, also in cooperation with social economy stakeholders.

- Launch a new study to collect quantitative and qualitative information on the social economy covering all EU Member States.
- Launch a specific study on philanthropic donations in the EU.

6. CONCLUSIONS

During the last decade the Commission has taken significant steps to boost the development of the social economy and social enterprises as part of the European social market economy. The past achievements need to be consolidated and enhanced so that the EU can meet the needs and reap the opportunities stemming from demographic challenges and the green and digital transitions, while building a fair, inclusive and resilient economy as a long-term answer to the consequences of the Covid-19 crisis.

This action plan provides a European framework until 2030 to further support the development of the social economy. It sets out a series of actions to be put in place in conjunction with the implementation of the European Pillar of Social Rights Action Plan and achievement of its employment and poverty reduction targets.

Successful implementation will also depend on joining forces with

Punerea în aplicare cu succes a prezentului plan va depinde, de asemenea, de coordonarea eforturilor cu statele membre. **Comisia încurajează statele membre să adopte sau să își actualizeze strategiile și măsurile privind economia socială în cooperare cu părțile interesate din cadrul economiei sociale.** În acest scop, aceasta **invită statele membre să desemneze coordonatori în domeniul economiei sociale** în cadrul propriilor instituții, care să le coordoneze strategiile, să asigure coerența procesului de elaborare a politicilor în cadrul tuturor departamentelor guvernamentale și să faciliteze accesul la finanțarea din partea UE și la cea națională și să asigure legătura cu autoritățile care administrează fondurile structurale.

Member States. **The Commission encourages Member States to adopt or update their social economy strategies and measures in cooperation with social economy stakeholders.** To this end, **it calls on them to designate social economy coordinators** in their institutions for leading their strategies, for ensuring consistent policy-making across government departments, and for facilitating access to EU and national funding and liaising with authorities managing structural funds.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor, Construirea unei economii în serviciul cetățenilor: un plan de acțiune pentru economia socială, Bruxelles, 9.12.2021*

BIBLIOGRAPHY:

1. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee, the Committee of the Regions, Building an economy for citizens: an action plan for the social economy, Brussels, 9.12.2021*

PONTEȚIALUL COOPERATIVELOR PENTRU ECONOMIA SOCIALĂ

THE COOPERATIVE POTENTIAL FOR THE SOCIAL ECONOMY

Manager de proiect

**DINU
MANOLE,**

Project manager

*Studentă, Universitatea
din Parma, Italia*

**DOINA
MANOLE**

*Student,
University of Parma, Italy*

Rezumat. *Cooperativele sociale sunt puternic înrădăcinate în forme de conștiință colectivă, cum ar fi necesitatea de a promova dreptatea socială, protecția mediului și sprijinirea integrării sociale și profesionale a persoanelor dezavantajate. În cooperativele sociale, beneficiile colective nu sunt pur și simplu induse de activitatea economică, ci mai degrabă, ele sunt un element-cheie, motivând membrii să se angajeze în întreprinderea activității. Rolul și importanța cooperativelor sunt din ce în ce mai evidente în urma crizei economice și financiare globale. În multe țări, cooperativele au răspuns mai eficace crizei decât firmele aflate în proprietatea unui investitor. Capacitatea de rezistență a cooperativelor este din ce în ce mai recunoscută, iar factorii de opinie și de decizie sunt dornici să înțeleagă în ce mod cooperativele pot juca un rol în combaterea consecințelor dramatice ale crizei globale și în reformarea sistemului care a contribuit la generarea sa.*

Cuvinte-cheie: *sectorul cooperatist, impactul economic, valoarea socială, cooperative sociale.*

Economia socială are încă nevoie de recunoaștere politică. Desigur, s-au înregistrat unele progrese, așa cum reiese din Declarația de la Luxemburg privind economia socială în Europa, intitulată „Foaie de parcurs către un ecosistem mai amplu

Summary: *Social cooperatives, for instance, are strongly rooted in forms of collective awareness, such as the need to promote social justice, protect the environment, and support the social and professional integration of disadvantaged individuals. In social cooperatives, collective benefits are not simply induced by economic activity; rather, they are a key feature motivating members to undertake the activity. The role and importance of cooperatives is increasingly apparent in the wake of the global financial and economic crisis. In most countries, cooperatives have responded more effectively to the crisis than investor-owned firms. The resilience of cooperatives has increasingly been acknowledged, and policy and opinion makers are eager to understand how cooperatives can play a role in tackling the dramatic consequences of the global crisis and reforming the system that has contributed to generating it.*

Keywords: *cooperative sector, economic impact, social value, social cooperatives.*

The social economy now needs to be recognised by policy-makers. Some progress has been made, as evidenced by the Luxembourg Dec-

pentru întreprinderile din economia socială”, concluziile Consiliului UE (EPSCO) privind „promovarea economiei sociale ca factor esențial al dezvoltării economice și sociale în Europa”, adoptate pentru prima dată în unanimitate de cele 28 de state membre, reînnoirea de către Comisia Europeană în 2018 a grupului său de experți în economie socială și întreprinderi sociale (GECES), de a se asigura că în procesul de elaborare a politicilor europene se ține seama de caracteristicile economiei sociale.

Pilonul european al drepturilor sociale nu va putea deveni realitate fără participarea întreprinderilor din economia socială. Prin urmare, este important să se asigure în mod concret participarea lor la dezvoltarea economică și socială a Uniunii Europene. Pe timp de criză, întreprinderile din economia socială dau dovadă de o mai mare reziliență și atenuează șocurile sociale; totodată, ele mențin și promovează coeziunea socială în viața de zi cu zi și sunt surse de inovare socială. În plus, multe dintre ele corespund – în primul rând prin principiile de funcționare, și apoi prin activitățile lor – obiectivelor din cadrul pilonului: ele au rolul de a îndeplini în mod natural obiective precum promovarea unor locuri de muncă sigure și adaptabile, dialogul social și participarea lucrătorilor, un mediu de lucru sigur, sănătos și adaptat, sau de a oferi răspunsuri inovatoare anumitor nevoi sociale de bază.

Întreprinderile sociale există în fiecare țară europeană, dar uneori sunt destul de invizibile și nu sunt bine cunoscute. Mulți dintre ei nici măcar nu se identifică sau nu se nu-

laration on the Social and Solidarity Economy in Europe — ‘A roadmap towards a more comprehensive ecosystem for social economy enterprises’ — the conclusions of the Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs (EPSCO) Council on ‘The promotion of the social economy as a key driver of economic and social development in Europe’ — adopted for the first time unanimously by the 28 Member States — the Commission’s renewal in 2018 of its Expert Group on the social business initiative (GECES), and the European Parliament’s call on the Commission to ensure that the features of the SE are taken into account when framing EU policies [3].

The European Pillar of Social Rights cannot become effective without the participation of SEEs. It is therefore important to ensure, in practical terms, that they can take part in the EU’s economic and social development. While in times of crisis SEEs demonstrate greater resilience and act as a social shock absorber, in daily life they maintain and promote social cohesion and are sources of social innovation. Moreover, many of them reflect the objectives of the Pillar in their operational principles as well as their activities: they are by their nature intended to honour objectives such as promoting secure and adaptable employment, social dialogue and involvement of workers, and a healthy, safe and

mesc întreprinderi sociale.

Cooperativele există de aproximativ două sute de ani. Deși operează în toate sectoarele de activitate economică, cooperativele au o longevitate mai mare decât firmele pentru-profit. Modelul cooperatist s-a adaptat continuu la condițiile în schimbare și forme inovatoare de cooperare au apărut pentru a răspunde noilor nevoi economice și sociale.

Cooperativele s-au dezvoltat în țări caracterizate de condiții politice, grade de dezvoltare economică, caracteristici culturale și contexte istorice foarte diverse. Cooperativele de consum, cooperativele agricole, societățile de ajutor reciproc, cooperativele și uniunile de credit, precum și cooperativele de lucrători au fost înființate aproape peste tot.

Întreprinderile cooperatiste sunt instituții influente. Atât în țări dezvoltate, cât și în cele în curs de dezvoltare, cooperativele contribuie la dezvoltarea socio-economică, sprijină creșterea ocupabilității și susțin o redistribuire mai echilibrată a bogăției. În plus, un set extins de activități inovative sunt bazate pe eforturi cooperatiste, în special în furnizarea de noi servicii, precum software-ul open-source și serviciile de interes general care îmbunătățesc calitatea vieții pentru întregi comunități.

Unele tipuri specifice de cooperative au înregistrat o creștere extraordinară în anumite țări: de exemplu, cooperativele de credit din Germania, cooperative de locuințe din Marea Britanie și Suedia, precum și cooperativele de lucrători în Franța și Italia.

Cooperativele sociale, care sunt deosebit de răspândite în unele țări

well-adapted work environment, or to offer innovative responses to certain basic social needs.

Social enterprises exist in every European country, yet they are sometimes rather invisible and not well known. Many of them do not even identify as or call themselves social enterprises.

Cooperatives have existed for around two hundred years. While operating in all fields of economic activity, cooperatives have greater longevity than for-profit firms. The cooperative model has continually adapted to changing conditions, and innovative forms of cooperation have emerged to address new economic and social concerns.

Cooperatives have developed in countries characterized by profoundly diverse political conditions, degrees of economic development, cultural characteristics, and historical backgrounds. Consumer cooperatives, agricultural cooperatives, mutual-aid societies, credit unions, credit cooperatives, and worker cooperatives have been set up almost everywhere.

Cooperative enterprises are influential institutions. In both industrialized and developing countries, cooperatives contribute to socio-economic development, support employment growth, and sustain a more balanced redistribution of wealth. Moreover, a widening set of innovative activities are based

europene și în Canada, sunt o nouă formă de cooperativă care își propune în mod explicit să consolideze beneficii colective. Ca tipologie, cooperativa socială este poziționată între cooperativa tradițională și organizația non-profit și în general combină implicarea unei pluralități de părți interesate (membrii cooperatori) cu urmărirea obiectivelor de interes general.

În Italia, unde acest tip de cooperare este cel mai dezvoltat, cooperativele sociale au devenit de-a lungul ultimelor două decenii actori-cheie în sistemul de protecție socială.

on cooperative efforts, especially in the provision of new services such as open source software and general-interest services that improve the quality of life for entire communities.

Some specific types of cooperatives have registered an extraordinary growth in particular countries: for example, credit cooperatives in Germany, housing cooperatives in the United Kingdom and Sweden, and worker cooperatives in France and Italy.

Figura 1. Cooperativele sociale de-a lungul ultimelor două decenii în sistemul de protecție socială a Italiei

Sursa:

Rolul și importanța a cooperative-ilor sunt din ce în ce mai evidente în urma crizei economice și financiare globale. În multe țări, cooperativele au răspuns mai eficace crizei decât firmele aflate în proprietatea unui investitor [1]. Capacitatea de rezistență a cooperativelelor este din ce în ce mai recunoscută, iar factorii de opinie și de decizie sunt dornici să înțeleagă în ce mod cooperativele pot juca un rol în combaterea consecințelor dramatice ale crizei globale și în reformarea sistemului care a contribuit la generarea sa.

Interesul scăzut în cooperative și existența pe scară largă a întreprinderilor administrate de facto în mod

Social cooperatives, which are especially widespread in some European countries and in Canada, are a new form of cooperative that explicitly aims to enhance collective benefits. As a type, the social cooperative is positioned between the traditional cooperative and the non-profit organization, and it generally combines the involvement of a plurality of stakeholders (cooperative members) with the pursuit of general-interest goals.

In Italy, where this type of cooperative is the most developed, social cooperatives over

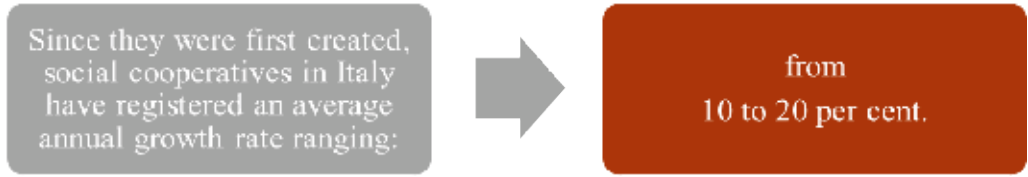

Figure 1. Social cooperatives over the last two decades in the Italian social protection system

Source: Promoting the understanding of cooperatives for a better world, Conference "Promoting the understanding of cooperatives for a better world"

cooperatist, dar care nu se denumesc cooperative au împiedicat o apreciere exactă a dimensiunii și impactului acestor instituții. Cooperativele fie sunt definite în diverse moduri în contexte diferite, fie nu sunt definite deloc. În țările în care cooperativele nu sunt recunoscute de lege, oamenii tind să creeze întreprinderi colective, dar nu le numesc cooperative, așa cum uneori se întâmplă când fermierii se asociază pentru a procesa sau a-și vinde produsele, sau când comunitățile deservite inadecvat de către băncile comerciale creează uniuni de credit informale.

Există o nevoie evidentă de a depăși contradicția care există între realitate și recunoașterea cooperativelor. Această necesitate a fost accentuată de actuala criză ale cărei urme se pot găsi în convingerile – netestate – despre rolul comportamentelor competitive față de cele cooperative și în ideea conform căreia numai piețele pot asigura creșterea economică și bunăstarea. Aceste convingeri au condus pe rând la reglementarea inadecvată a piețelor financiare, la inegalități profunde și la creșterea veniturilor și a distribuției bogăției, la folosirea greșită a resurselor neregenerabile și la predominanța unor modele de con-

the last two decades have become key players in the welfare system.

The role and importance of cooperatives is increasingly apparent in the wake of the global financial and economic crisis. In most countries, cooperatives have responded more effectively to the crisis than investor-owned firms [1]. The resilience of cooperatives is increasingly recognized, and opinion and decision-makers are eager to understand how cooperatives can play a role in combating the dramatic consequences of the global crisis and reforming the system that contributed to its generation.

The scarce interest in cooperatives and the widespread existence of de facto cooperatively managed enterprises that are not designated as cooperatives have prevented an accurate assessment of the size and impact of these institutions. Cooperatives are defined in various ways in different contexts or not defined at all. In countries

sum pe termen scurt, iresponsabile, care amenință mediul înconjurător.

Dezvoltarea cooperatistă este un proces în curs de desfășurare. Noi tipuri de cooperative - de exemplu, cooperativele sociale și comunitare - au apărut pentru a furniza servicii care sunt caracterizate printr-o ofertă nesatisfăcătoare, incluzând servicii educaționale, sociale și de integrare în muncă pentru comunitățile locale și persoanele dezavantajate. În plus, noi cooperative au apărut pentru a ajuta comunitățile să valorifice mai bine resursele locale.

În toată lumea există aproximativ 53.000 cooperative și uniuni de credit. În Europa există circa 4.200 de bănci cooperatiste de credit cu 63.000 de sucursale. Aceste bănci cooperatiste au 50 de milioane de membri (aproximativ 10 la sută din populația continentului), 181 milioane de clienți, 5.65 miliarde de euro active, o cotă de piață medie de circa 20 la sută și angajează aproximativ 780.000 de persoane.

Orientarea socială a cooperativelor generează mai multe efecte benefice.

În primul rând, datorită înrădăcinării lor locale, care este facilitată de participarea unei pluralități de părți interesate, inclusiv a membrilor, beneficiarilor și a lucrătorilor, cooperativele contribuie la consolidarea capitalului social și la consolidarea relațiilor de încredere în cadrul comunităților. Cooperativele pot fi, prin urmare, considerate drept instrumente eficiente pentru dezvoltarea atitudinilor civice și astfel generatoare de virtuți sociale. Influența pozitivă pe care cooperativele o au asupra coeziunii sociale rezultă din capacitatea lor de a instituționa

where cooperatives are not recognized by law, people tend to establish collective enterprises but not to call them cooperatives, as sometimes occurs when farmers associate to market their products or communities inadequately served by commercial banks establish informal credit unions.

There is a clear need to overcome the contradiction that exists between the reality and the recognition of cooperatives. This need has been accentuated by the ongoing crisis, the origins of which can be traced to unexamined beliefs about the role of competitive versus cooperative behaviours and the conviction that markets alone can ensure growth and welfare. These beliefs have in turn led to inadequate regulation of financial markets, deep and increasing inequalities in income and wealth distribution, misuses of non-renewable resources, and the predominance of short-term and irresponsible consumption models that threaten the environment.

Cooperative development is an ongoing process. New types of cooperatives—for instance, social and community cooperatives—have emerged to provide services that are characterized by an unsatisfactory supply, including social, educational, and work integration services to local communities and

reguli cheie care asigură realizarea de tranzacții reciproce avantajoase.

Cooperativele sunt caracterizate printr-o afecțiune reciprocă care decurge din împărtășirea de utilități și interdependente de către membrii cooperatori, iar membrii tind să aibă o dispoziție pro-socială, deoarece au un obiectiv comun, care de multe ori coincide cu binele comun. Mai mult decât atât, întrucât acestea oferă stimulente membrilor pentru a-și ține promisiunile, cooperativele pot fi considerate instituții care traduc acordul informal dintre oamenii care-și pun în comun resursele într-un contract. Cooperativele pot fi, prin urmare, considerate un implementator extern de comportamente orientate social.

În al doilea rând, protejând veniturile și ocuparea forței de muncă, cooperativele ajută la rezolvarea problemelor care altfel ar rămâne o responsabilitate a politicilor publice. Cooperativele au demonstrat capacitatea de a crea și de a păstra locurile de muncă în condiții de piață deteriorate mai bine decât întreprinderile aflate în proprietatea investitorului. Procurarea de acțiuni de către lucrători este în creștere în unele țări, ca reacție a angajaților preocupați de pierderea locurilor de muncă. Așa cum au demonstrat preluările recente din mai multe țări, cooperativele pot salva locuri de muncă atunci când apare o criză profundă. Este tot mai mult recunoscut faptul că și omajul are efecte mai diverse decât consecințele sale strict economice, în special asupra sănătății. În cazul în care cooperativele de lucrători creează sau păstrează locuri de muncă pentru angajații lor, au, de asemenea, efecte pozitive asupra cheltuielilor

disadvantaged people.

Worldwide, there are around 53,000 credit cooperatives and credit unions. In Europe, there are some 4,200 credit cooperative banks with 63,000 branches. These cooperative banks have 50 million members (about 10 per cent of the continent's population), 181 million clients, 780,000 employees, €5.65 billion of assets, and an average market share of about 20 per cent [1].

The social orientation of cooperatives generates several beneficial effects.

First, the social orientation of cooperatives generates several beneficial effects. First, thanks to their embeddedness at the local level—which is facilitated by the participation of a plurality of stakeholders, including members, beneficiaries and workers—cooperatives contribute to enhancing social capital and strengthening trust relations within communities. Cooperatives can therefore be regarded as effective tools for developing civic attitudes and, in turn, generating social virtue.

Second, by protecting incomes and employment, cooperatives help solve problems that would otherwise remain the responsibility of public policies. Cooperatives have demonstrated an ability to create and preserve jobs in deteriorating

publice și a sănătății în comunitățile lor. În plus, atunci când cooperativele completează furnizarea de servicii publice de asistență socială prin oferirea de servicii noi care acoperă golurile și nevoile, acestea creează noi locuri de muncă.

În al treilea rând, cooperativele nu se limitează la crearea de oportunități de angajare; de multe ori ele privilegiază lucrătorii defavorizați, excluși sau expuși riscului de excludere de pe piața a muncii. În unele țări, cooperativele favorizează în mod explicit lucrătorii discriminați de către întreprinderile aflate în proprietatea investitorilor și le oferă o formare adecvată la locul de muncă pentru a îi ajuta să își depășească dezavantajele.

Cooperativele beneficiază în mod normal de politici publice proiectate cu scopul de a sprijini înființarea și consolidarea inițiativelor antreprenoriale. Întrucât uneori sunt introduse măsuri speciale pentru sprijinirea cooperativelor, există o convingere larg răspândită conform căreia cooperativele sunt favorizate în comparație cu întreprinderile aflate în proprietatea investitorului. Aceasta este o concluzie simplistă. Într-adevăr, politicile de sprijin îndreptate către cooperative sunt adesea slabe, contradictorii, sau controversate. În unele țări, politicile refuză cooperativelor statutul deplin de "întreprindere", refuzându-le astfel beneficiile prevăzute firmelor pentru-profit. De exemplu, subvențiile de angajare sunt uneori refuzate membrilor sau angajaților cooperativelor.

Managementul slab are mai multe consecințe negative: încurajează cooperativele să imite practicile fir-

market conditions better than investor-owned enterprises. Worker buyouts are increasing in some countries as a reaction by employees who are concerned about losing their jobs. As recent takeovers in several countries have demonstrated, cooperatives can save jobs when a deep crisis occurs

Third, cooperatives do not limit themselves to creating employment opportunities; they often privilege disadvantaged workers excluded or at risk of exclusion by the labour market. In some countries, cooperatives explicitly favour workers discriminated against by investor-owned enterprises and provide them with appropriate on-the-job training to help them overcome their disadvantages.

The social benefits generated by cooperatives are seldom taken into consideration by impact analyses that compare the performance of different types of enterprises since these analyses are usually based on narrow efficiency criteria. Most of these comparisons are biased towards investor-owned firms since they do not consider the social aims, intrinsic outcomes, and collective benefits generated by cooperatives. This approach is not only epistemologically flawed, but also incapable of developing adequate policies.

melor pentru-profit; împiedică cooperativele din a-și exploata avantajelor lor cheie, în special cele care rezultă din angajamentul puternic și activ al membrilor; stimulează demutualizarea de către membri și manageri oportuniști.

Spre deosebire de întreprinderile aflate în proprietatea investitorilor, cooperativele se bazează în principal pe cooperarea voluntară. Posibilitatea de a exploata mecanismele de cooperare permite, în condiții specifice, generarea de avantaje competitive, în funcție de tipul de tranzacții care au loc. Cooperativele au avantaje specifice în special atunci când coordonarea nu poate fi realizată exclusiv prin comportamente economice și egoiste. Există într-adevăr, câteva situații în care câștigurile colective pot fi realizate cu condiția că agenții sociali să aibă încredere unii în alții, să adopte comportamente de cooperare, mai degrabă decât – sau în plus de cele auto-interesate și să activeze motivații și comportamente orientate spre ceilalți sau bazate pe reciprocitate. Când acordurile inter-temporale generează câștiguri mai mari decât cele care provin din alte aranjamente, cooperativele pot întrevădea avantajele economiilor de scară; această situație apare, de exemplu, în cooperativele agricole. Atunci când apare gruparea riscurilor unui număr mare de membri, societățile mutualiste și cooperativele de asigurare reușesc să realizeze soluții mai eficiente decât schimburile de piață.

Viitorul prevede provocări majore pentru cooperative. Criza globală a demonstrat nu numai că organizațiile cooperatiste pot fi mai rezistente decât cele aflate în proprietatea in-

Mainstream managerial practices are often inadequate for managing cooperatives. The lack of educational and training programmes tailored to the needs of cooperatives leads managers to adopt practices and tools inconsistent with the mission of cooperatives.

Unlike investor-owned enterprises, cooperatives are mainly based on voluntary cooperation.

The possibility of exploiting the cooperative mechanism allows for the generation of competitive advantages in specific conditions, depending on the type of transactions that take place. Cooperatives have specific advantages especially when coordination cannot be achieved exclusively through economic and self-seeking behaviours. There are indeed several situations in which collective gains can be achieved under the condition that social agents trust each other, adopt cooperative rather than or in addition to self-interested behaviours, and activate motivations and behaviours that are other regarding or based on reciprocity.

The future holds major challenges for cooperatives. The global crisis has not only demonstrated that cooperatives can be more resilient than investor-owned enterprises, but also shed light on the shortcomings of the predominant

vestitorilor, dar, de asemenea, a pus în lumină defectele modelului predominant de organizare economică, centrat pe acțiunea a două tipuri de instituții: întreprinderi pentru-profit coordonate de piață și organizații publice bazate pe principiul autorității. Criza a confirmat incapacitatea firmelor pentru-profit de a asigura bunăstarea, în special atunci când schimburile sunt în imposibilitatea de a oferi beneficii ambele părți ale unei tranzacții. Mai mult decât atât, a arătat în mod explicit pe de o parte incapacitatea agențiilor publice de a se confrunța cu toate eșecurile piețelor și a firmelor pentru-profit, iar pe de altă parte de a satisface nevoile de creștere și diversificarea. Criza a arătat că politicile de privatizare bazate pe realocarea sarcinilor și rolurilor între firmele pentru-profit și agențiile publice nu este o soluție viabilă. Într-adevăr, strategia de liberalizare și privatizare extensivă care a fost urmată de majoritatea guvernelor naționale începând din anii 1980 a dus la rezultate nesatisfăcătoare. Aceste neajunsuri au condus la o creștere dramatică a inegalităților, la abuzul de resurse neregenerabile, precum și la creșterea incertitudinii și a sărăciei.

Domeniile de acțiune necesare includ sprijinirea înființării unor noi cooperative, sprijinirea cooperativelor deja stabilite, precum și consolidarea capacităților în cadrul sectorului cooperatist. Politicile naționale ar trebui să se asigure că întreprinderile de tip cooperatist au acces la servicii antreprenoriale. În plus, guvernele naționale ar trebui să elaboreze politici coerente de sprijinire la toate nivelurile de gu-

model of economic organization, which is centred on the action of two types of institutions: for-profit enterprises coordinated by the market and public organizations based on the principle of authority. The crisis has confirmed the inability of for-profit enterprises alone to ensure well-being, especially when exchanges fail to benefit both parties of a transaction. Moreover, it has made explicit the inability of public agencies to confront all the failures of markets and for-profit enterprises on the one hand and to meet the growth and diversification of needs on the other. The crisis has shown that privatization policies based on the reallocation of tasks and roles between for-profit enterprises and public agencies is not a viable solution. Indeed, the strategy of extensive liberalization and privatization that has been followed by most national governments since the 1980s has led to unsatisfactory outcomes.

Necessary areas of action include helping to start new cooperatives, supporting established cooperatives, and building capacity within the cooperative sector. National policies should ensure that cooperatives have access to business services[1]. In addition, national governments should develop consistent support policies at all levels of government. Given

vernare. Având în vedere natura lor non-profit, cooperativele ar trebui să beneficieze de tratamente fiscale mai favorabil decât întreprinderile aflate în proprietatea investitorilor. Cu toate acestea, odată cu oferirea de pauze fiscale legitime și de beneficiile speciale, legislația specifică ar trebui să includă de asemenea obligații pentru cooperative pentru a preveni demutualizarea, cum ar fi normele de blocare a activelor. În acest context, mișcările cooperatiste pot juca un rol-cheie prin intermediul unor organizații umbrelă, federații, consorții, precum și prin dezvoltarea de fonduri ad-hoc de cooperare care să sprijine crearea de noi cooperative.

Concluzii:

În Europa, cooperativele s-au dezvoltat cel mai rapid acolo unde expansiunea lor nu a fost împiedicată de reglementări inadecvate, unde rolurile lor sunt pe deplin recunoscute, iar operațiunile lor nu au fost limitate la anumite sectoare. Pentru a dezvolta potențialul cooperativeilor pe deplin, legislația privind cooperativele ar trebui să recunoască întru totul rolul cooperativelor și să fie suficient de flexibilă pentru a le permite să funcționeze în orice industrie în care se dovedesc utile. Aceasta include sectoarele care au fost în mod tradițional publice, care sunt de interes public, sau care beneficiază de fonduri publice. Având în vedere natura lor non-profit, cooperativele ar trebui să beneficieze de tratamente fiscale mai favorabil decât întreprinderile aflate în proprietatea investitorilor. Cu toate acestea, odată cu oferirea de pauze fiscale legitime și de beneficiile spe-

their not for-profit orientation, cooperatives should be subject to more favourable fiscal treatment than investor-owned enterprises. However, while providing for legitimate tax breaks and special benefits, cooperative legislation should include specific obligations for cooperatives to prevent demutualization, such as asset lock rules. Against this backdrop, cooperative movements can play a key role through umbrella organizations, federations, consortia, and the development of ad hoc cooperative funds supporting the creation of new cooperatives.

Conclusions:

In Europe, cooperatives have developed most rapidly where their expansion has been unhindered by inadequate regulation, their roles are fully recognized, and their operations have not been confined to specific sectors. To develop cooperatives' full potential, cooperative law must recognize the roles of cooperatives and be flexible enough to permit cooperatives to operate in whatever industry they prove useful. This includes sectors that have been traditionally public, are of public interest, or benefit from public funding. Accordingly, the cooperative principles that have been elaborated by the ICA should be interpreted in a flexible

cială, legislația specifică ar trebui să includă de asemenea obligații pentru cooperative pentru a preveni demutualizarea, cum ar fi normele de blocare a activelor. În acest context, mișcările cooperatiste pot juca un rol-cheie prin intermediul unor organizații umbrelă, federații, consoții, precum și prin dezvoltarea de fonduri ad-hoc de cooperare care să sprijine crearea de noi cooperative.

Un câmp tot mai mare de activitate pentru cooperative este instituționalizarea rețelelor de întreprinderi mici în afara sectoarelor tradiționale ale agriculturii și pescuitului. Cooperativele pot gestiona în mod eficient activități comune, inclusiv cercetarea și dezvoltarea de produse și pot promova extinderea piețelor și creșterea productivității și competitivității întreprinderilor membre.

way, supporting the emergence of new forms of cooperation and governance practices

A growing field of activity for cooperatives is institutionalizing networks of small enterprises outside the traditional sectors of agriculture and fishing. Cooperatives can effectively manage common activities, including research and product development, and promote the expansion of markets and increase the productivity and competitiveness of member enterprises.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Promovarea înțelegerii cooperativelor pentru o lume mai bună*, Conferința "Promovarea înțelegerii cooperativelor pentru o Lume mai Bună", Veneția, Italia, 2012
2. *Avizul Comitetului Economic și Social European – „Către un cadru juridic european adaptat la întreprinderile din economia socială”*.
3. [Accesat 30.03.2022] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal_content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019IE0346&from=EN
4. *Social enterprises and their ecosystems in Europe – Comparative synthesis report*. [Accesat 30.03.2022] Disponibil: <https://www.age-platform.eu/publications/social-enterprises-and-their-ecosystems-europe-%E2%80%93-comparative-synthesis-report>

REFERENCES:

1. *Promoting the understanding of cooperatives for a better world*, Conference "Promoting the understanding of cooperatives for a better world", Venice, Italy, 2012
2. *Opinion of the European Economic and Social Committee - Towards a European legal framework adapted to social economy enterprises*
3. [Accesat 21.03.2022] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal_content/RO/TXT/PD/?uri=CELEX:52019IE0346&from=EN
4. *Social enterprises and their ecosystems in Europe – Comparative synthesis report*. [Accesat 27.03.2022] Disponibil: <https://www.age-platform.eu/publications/social-enterprises-and-their-ecosystems-europe-%E2%80%93-comparative-synthesis-report>

EDUCAȚIA ȘI FORMAREA PROFESIONALĂ - ESENȚIALE ÎN CONDIȚIILE FORMĂRII ECONOMIEI SOCIALE

VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING - ESSENTIAL IN THE IN CONDITIONS OF THE FORMATION OF THE SOCIAL ECONOMY

*Doctor în economie,
conferențiar universitar
Șef Catedra Economie
și Management public
Academia de Administrare Publică*

**TATIANA
TOFAN,**

*Doctor of Economics,
Associate Professor
Head of the Department of
Economics and Public Management
Academy of Public Administration*

*Expert, formator profesionist
și coordonator al
Centrului de Resurse și Informații în
Domeniul Economiei Sociale,
Academia de Administrarea Publică*

**VERONICA
BUTNARU**

*Expert, professional trainer
and coordinator of
Social Economy Resource and
Information Center,
Academy of Public Administration*

Rezumat. *Capitalul uman, instituțiile și capitalul social sunt acum toate recunoscute ca factori importanți de creștere. Politicile de formare profesională solide sunt esențiale pentru promovarea unei forțe de muncă calificate, pregătite și adaptabile și a unor piețe ale forței de muncă care să fie receptive la schimbările economice. Educația, formarea și competențele se află în centrul politicii UE. Pactul verde european, Noua strategie industrială pentru Europa, Planul de acțiune privind economia circulară și Strategia UE privind biodiversitatea, toate subliniază rolul important al competențelor și al formării profesionale în susținerea creșterii durabile și a tranziției către o economie verde*

Cuvinte-cheie: *Carta drepturilor fundamentale a UE, rata de ocupare a forței de muncă, educație și formare profesională, competențe.*

Transformările intervenite, în ultimii ani, în societate au produs mutații majore cu implicații în toate domeniile [1,p.10]. Mediul educațio-

Summary. *Human capital, institutions and social capital are now all recognised as significant factors of growth. Strong vocational policies are essential for promoting a skilled, trained and adaptable workforce and labour markets that are responsive to economic change. Education, training and skills are at the heart of EU policy. The European Green Deal, New Industrial Strategy for Europe, Circular Economy Action Plan and EU Biodiversity Strategy all emphasise the important role of skills and training in supporting sustainable growth and the transition to a green economy.*

Keywords: *Charter of Fundamental Rights of the EU, employment rates, vocational education and training, skills.*

The transformations changes, in recent years, in society they produced mutations with major implications in all fields [1,p.10]. The educational environment made no

nal nu a făcut excepție. Din păcate, majoritatea experților educaționali și nu numai, au pierdut din vedere faptul că, oamenii sunt productivi, nu doar datorită sistemului social și economic sau a calității tehnologiilor pe care le folosesc, ci, în primul rând, datorită educației și formării cu care vin la locul de muncă, rolul educației în dezvoltarea și progresul unei societăți fiind evidențiat de-a lungul timpului, la nivel internațional [4,p.2].

Pe măsură ce industriile și ocupațiile se schimbă, la fel se vor schimba și nevoile angajatorilor și cerințele impuse lucrătorilor. Educația și formarea profesională (EFP) de înaltă calitate joacă un rol esențial în asigurarea faptului că oamenii au competențele potrivite pentru a aborda provocările socioeconomice și pentru a prospera în viața personală și profesională. Acest lucru este valabil atât pentru tinerii de astăzi, cărora EFP le oferă o cale ușoară de intrare pe piața forței de muncă încă din învățământul obligatoriu, cât și pentru adulții care trebuie să se perfecționeze și să se recalifice pentru a se adapta la o lume a muncii în schimbare.

Orice persoană din Europa ar trebui să aibă acces la educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții, indiferent dacă locuiește într-un oraș mare sau într-o zonă rurală izolată. Carta drepturilor fundamentale a UE recunoaște accesul la educație și la formare profesională și con-

exception. Unfortunately, most of the educational experts and not only, they have lost sight of the fact that the people are productive, not only because of the economic and social system, or the quality of the technologies which are used, but, in the first place, because of the education and training which are at work, the role of education. In the development and progress of a company being shown over time, at international level [4,p.2].

As industries and occupations change, so too will the needs of employers and the demands put on workers. High-quality vocational education and training (VET) has a key role to play in ensuring people have the right skills to help tackle socio-economic challenges and thrive in their personal and professional lives. This applies both to the youth of today, to whom VET provides a smooth pathway into the labour market from compulsory education, and to adults who need to upskill and reskill to adapt to a changing world of work.

Everyone in Europe should be able to access education, training and life-long learning, whether they live in a large city or a remote, rural area. The Charter of Fundamental Rights of the EU recognises access to education and vocational and continuing training as a fundamental right.

tinuă ca fiind un drept fundamental[3,p.9].

Primul principiu al Pilonului european al drepturilor sociale [3,p.9] este dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții, incluzivă și de înaltă calitate, iar al patrulea principiu, referitor la sprijinul activ pentru ocuparea forței de muncă, subliniază, de asemenea, că orice persoană are dreptul la educație și formare continuă și la asistență pentru a-și îmbunătăți perspectivele de încadrare în muncă. Aceste drepturi urmăresc să garanteze că fiecare persoană poate participa pe deplin în societate, poate face o tranziție cu succes pe piața muncii și poate prospera în carieră și în viață. Angajatorii au nevoie, de asemenea, de lucrători cu competențele potrivite pentru locurile de muncă de astăzi și de mâine, pentru a sprijini tranziția verde și digitală a Europei și pentru a se redresa în urma impactului pandemiei de COVID-19.

Competențele se află în centrul eforturilor UE de a face din această viziune o realitate. Prin inițiative precum Agenda pentru competențe în Europa, Spațiul european al educației și Planul de acțiune privind educația digitală, UE depune eforturi pentru a dezvolta competențe mai bune și pentru a construi sisteme de educație și formare rezistente și orientate spre viitor, care să fie adaptate la era digitală. Educația și formarea profesională (EFP) sunt

The first principle of the European Pillar of Social Rights [3,p.9] is the right to quality and inclusive education, training and life-long learning, while the fourth principle, about active support to employment, also emphasises that everyone has the right to continued education and training, and support to improve their employment prospects. These rights seek to ensure everyone can participate fully in society, transition successfully into the labour market, and thrive in their careers and lives. Employers also need workers with the right skills for the jobs of today and tomorrow, in order to support Europe's twin green and digital transitions and its recovery from the impacts of the COVID-19 pandemic. Skills are at the heart of the EU's efforts to make this vision a reality. Through initiatives such as the European Skills Agenda, the European Education Area and the Digital Education Action Plan, the EU is working to develop better skills and to build resilient and forward-looking education and training systems that are fit for the digital age. Vocational education and training (VET) is key to this process, as emphasised by the Council Recommendation on VET for sustainable competitiveness, social fairness and resilience, adopted in November 2020[3,p.9]. Alongside this, EU Member States and several other countries have endorsed the

esențiale pentru acest proces, după cum se subliniază în Recomandarea Consiliului privind EFP pentru competitivitate durabilă, echitate socială și reziliență, adoptată în noiembrie 2020 [3,p.9]. În paralel, statele membre ale UE și alte câteva țări au aprobat Declarația de la Osnabrück, care stabilește un angajament de a lucra în direcția unor acțiuni concrete pentru a dezvolta în continuare EFP în Europa până în 2025.

În ultimii ani educația și formarea profesională au fost identificate ca factori puternici generatori de capital social, economiștii considerând că investiția în educație și formare profesională produce capital uman, făcând analogie cu investițiile în capitalul fizic, folosit în întreprinderile industriale. Deși, nu s-a stabilit, cu certitudine, existența unei legături directe între nivelul de educație și implicarea în societate, sunt cercetări care arată faptul că persoanele cu un nivel superior de educație tind să participe, în mai mare măsură, în asociații voluntare, manifestă un mai mare interes față de politică, sunt implicate mai mult în activitățile politice, sunt mai angajați din punct de vedere civic în comunitate și sunt mult mai înclinate să aibă încredere în ceilalți și în instituții.

Recomandarea Consiliului definește „educația și formarea profesională” ca fiind „educația și formarea care vizează să înzestreze tinerii și adulții cu cunoștințele, abilitățile și competențele necesare în anumi-

Osnabrück Declaration, which sets out a commitment to work towards concrete actions to further develop VET in Europe by 2025.

In the last years of education and training have been identified that factors strong causes of social capital economists considering that the investment in education and training produces human capital, by analogy to investments in physical capital, used in industrial enterprises. Although it has not been established with certainty, the existence of a direct links between the level of education and involvement in society, are research shows that people with a higher level of education tend to participate in greater extent, in voluntary associations, show a greater interest in politics, are involved more in political activities, are more employees from the point of view of civic community and are much more inclined to trust the others and in institutions.

The Council Recommendation defines ‘vocational education and training’ as ‘education and training which aims to equip young people and adults with knowledge, skills and competences required in particular occupations or more broadly on the labour market’. Such training may be provided in formal and non-formal settings, and at all levels of the European Qualifications Framework (EQF). VET is the sector of education and training closest

te profesii sau, mai pe larg, pe piața muncii”. Acestea pot fi furnizate în contexte formale și informale, la toate nivelurile Cadrului european al calificărilor (CEC). EFP este sectorul de educație și formare profesională cel mai apropiat de piața muncii. Această formă adaptată de educație și formare este extrem de importantă și eficientă, deoarece asigură competențe care pregătesc lucrătorii pentru cariere și ocupații specifice, oferind în același timp competențe transferabile valoroase și răspunzând în mod eficient nevoilor economice.

Fie că se adresează tinerilor aflați la început de carieră sau adulților care doresc să se perfecționeze sau să se recalifice, EFP le oferă cursanților competențe care le sprijină dezvoltarea personală și profesională [3,p.10]:

- EFP pregătește tinerii pentru a intra cu succes în viața activă;
- îi ajută pe cei care au un loc de muncă să își îmbunătățească continuu competențele;
- le permite să se adapteze la cerințele în schimbare ale câmpului muncii sau să negocieze schimbarea locului de muncă;
- îi ajută pe șomeri să dobândească competențele de care au nevoie pentru a se reintegra pe piața muncii;
- mai general, le conferă cursanților cunoștințele, competențele și caracteristicile necesare pentru a se dezvolta pe plan profesional, social și personal.

to the labour market. This tailored form of education and training is hugely important and effective, as it provides skills that prepare workers for specific careers and occupations, while also providing valuable transferable skills and responding effectively to economic needs.

Whether for young people getting started in their careers or adults looking to upskill and reskill, VET provides learners with skills that support their personal and professional development[3,p.10]:

- VET prepares young people to successfully enter working life;
- it helps people in employment continuously upgrade their skills;
- it enables them to adjust to the changing demands of the working world or negotiate job changes; it helps unemployed people acquire the skills they need to re-enter the labour market;
- more generally, it empowers learners with the knowledge, skills and characteristics to thrive in their professional, social and personal development.

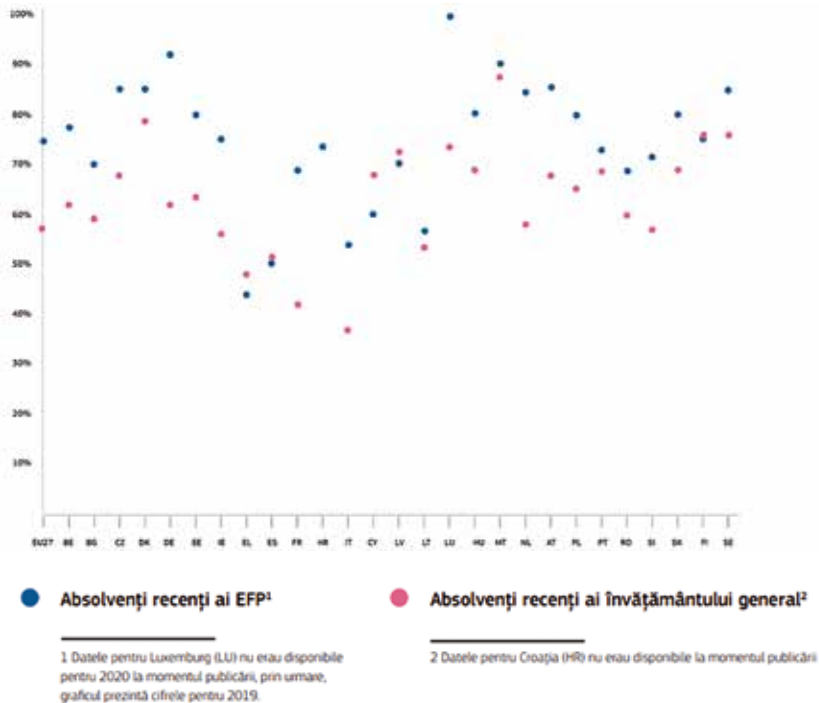

Figura 1: Rata de ocupare a forței de muncă de către absolvenții recenți ai educației și formării profesionale și ai învățământului general (cu vârsta între 20-34 de ani), 2020

Sursa: Eurostat (EU-LFS, 2020)

Figure 1. Employment rates of recent graduates of vocational education and training and general education (aged 20-34), 2020

Source: Eurostat (EU-LFS, 2020)

În întreaga UE, absolvenții recenți ai programelor EFP (la nivel liceal și postliceal) tind să aibă un potențial de angajare semnificativ mai mare decât absolvenții recenți ai învățământului general, potrivit datelor din figura 1 [2]. Potrivit Eurostat, rata de ocupare a forței de muncă pentru absolvenții EFP cu vârste cuprinse între 20 și 34 de ani era de 76,1 % în 2020, față de doar 58,3 % pentru absolvenții de învățământ general de aceeași vârstă. Această tendință a fost evidentă și la nivelul fiecărei țări în mod individu-

Across the EU, recent graduates of VET programmes (at upper secondary level and post-secondary level) tend to be significantly more employable than recent graduates of general education, as shown by the data in Figure 1 [2]. According to Eurostat, the employment rate of VET graduates aged 20–34 was 76.1 % in 2020, compared to just 58.3 % for general education graduates of the same age. This trend was also clear in individual countries, with 20 Member States displaying

al, 20 de state membre înregistrând rate de ocupare a forței de muncă mai mari în rândul absolvenților de EFP și doar cinci state membre înregistrând rate mai mari în rândul absolvenților de învățământ general. Aceste statistici demonstrează eficacitatea programelor de EFP în ceea ce privește asigurarea competențelor care îi fac pe cursanți mai apti de muncă și mai pregătiți să intre pe piața muncii.

În ultimul timp politicile publice au încurajat, în mod deosebit, două dimensiuni ale capitalului social: dimensiunea intrafamilială și dimensiunea casă-școală. Capitalul social intrafamilial este dezvoltat în familie, printr-un comportament parental, implicat și suportiv, care contribuie la educația copiilor și la dezvoltarea capitalului uman al acestora.

Politicile de formare profesională solide sunt esențiale pentru promovarea unei forțe de muncă calificate, pregătite și adaptabile și a unor piețe ale forței de muncă care să fie receptive la schimbările economice. UE a pus bazele pentru sprijinirea peisajului EFP în Europa printr-o serie de inițiative, inclusiv principii și obiective-cheie pentru viitorul EFP.

Educația, formarea și competențele se află în centrul politicii UE. Pactul verde european, Noua strategie industrială pentru Europa, Planul de acțiune privind economia circulară și Strategia UE privind biodiversitatea, toate subliniază rolul important al competențelor și al formării profesionale în susținerea creșterii durabile și a tranziției către

higher employment rates among recent VET graduates, and just five showing higher rates among general education graduates. These statistics demonstrate the effectiveness of VET programmes in providing skills that make learners more employable and prepared to enter the labour market.

The last time the public policies have encouraged, in particular, two dimensions of social capital: the size of the family and the size of the house-school. Family social capital is developed in the family, through a parental behavior, involved and bear, which contributes to the education of the children and the development of human capital.

Strong vocational policies are essential for promoting a skilled, trained and adaptable workforce and labour markets that are responsive to economic change. The EU has put in place the foundations to support the VET landscape in Europe through a range of initiatives, including key principles and targets for the future of VET.

Education, training and skills are at the heart of EU policy. The European Green Deal, New Industrial Strategy for Europe, Circular Economy Action Plan and EU Biodiversity Strategy all emphasise the important role of skills and training in supporting sustainable growth and the transition to a green economy. The SME strategy for a sustainable and

o economie verde. Strategia pentru IMM-uri pentru o Europă sustenabilă și digitală subliniază valoarea competențelor pentru întreprinderi, în timp ce Strategia pentru egalitatea de gen 2020-2025 subliniază importanța competențelor în combaterea stereotipurilor de gen și în realizarea unui echilibru între femei și bărbați în multe profesii. NextGenerationEU, planul menit să scoată UE din pandemia COVID-19, prevede, de asemenea, o finanțare specială pentru EFP, având în vedere obiectivul său de a face Europa și economia sa mai verzi, mai digitale și mai puternice ca niciodată.

O abordare nouă și cuprinzătoare privind educația și formarea profesională **Recomandarea Consiliului privind EFP** [3,p.15] pentru competitivitate durabilă, echitate socială și reziliență definește principiile cheie pentru a se asigura că EFP oferă oportunități de învățare de calitate pentru tineri și adulți. Recomandarea pune un accent deosebit pe creșterea flexibilității, pe oportunități sporite de învățare la locul de muncă și de ucenicie și pe o mai bună asigurare a calității. Inspirată de avizul din 2018 al CCFP privind viitorul educației și formării profesionale după 2020, recomandarea Consiliului stabilește o viziune pentru o politică EFP care [3,p.15]:

- înzestrează tinerii și adulții cu cunoștințele, aptitudinile și competențele necesare pentru a prospera pe piața muncii și în societatea în evoluție, pentru a gestiona redresarea și tranziția echitabilă

digital Europe outlines the value of skills for businesses, while the Gender Equality Strategy 2020–2025 highlights the importance of skills in tackling gender stereotypes and achieving a gender balance in many professions. NextGenerationEU, the plan to lead the EU out of the COVID-19 pandemic, also foresees dedicated funding for VET as it aims to make Europe and its economy greener, more digital and stronger than ever before.

A new, comprehensive approach to vocational education and training **The Council Recommendation on VET for sustainable competitiveness, social fairness and resilience defines key** [3,p.15] principles to ensure VET provides quality learning opportunities for young people and adults. The Recommendation places a strong focus on increased flexibility, reinforced opportunities for work-based learning and apprenticeships, and improved quality assurance. Inspired by the 2018 opinion from the ACVT on the future of vocational education and training post-2020, the Council Recommendation sets out a vision for a VET policy which [3,p.15]:

- equips young people and adults with the knowledge, skills and competences to thrive in the evolving labour market and society, to manage the recovery and the just transition to a green and digital economy, in times of de-

către o economie verde și digitală, în perioade de schimbare demografică și pe parcursul tuturor ciclurilor economice;

- favorizează incluziunea și egalitatea de șanse și contribuie la realizarea rezilienței, a echității sociale și a prosperității pentru toți;
- promovează sistemele europene de educație și formare profesională într-un context internațional, astfel încât acestea să fie recunoscute ca o referință la nivel mondial pentru cursanții din învățământul profesional.

Recomandarea stabilește, de asemenea, următoarele obiective la nivelul UE, pe care urmărește să le atingă până în 2025 [3,p.15]:

1. cel puțin 82 % din absolvenții de EFP să ocupe un loc de muncă;
2. 60 % dintre proaspeții absolvenți de EFP să beneficieze de o formă de învățare la locul de muncă în timpul studiilor;
3. 8 % din cursanții de EFP să urmeze un program educațional în străinătate.

Declarația de la Osnabrück, care stabilește un angajament de a lucra la diverse acțiuni bazate pe Recomandarea privind EFP până în 2025, a fost aprobată de miniștrii responsabili cu EFP din UE27, din Spațiul Economic European/Asociația Europeană a Liberului Schimb și din țările candidate, de partenerii sociali europeni și de Comisia Europeană. Asociațiile furnizorilor de EFP din UE și reprezentanții cursanților au susținut, de asemenea, declarația. Aceasta completează recomandarea

demographic change and throughout all economic cycles;

- fosters inclusiveness and equal opportunities and contributes to achieving resilience, social fairness and prosperity for all;
- promotes European VET systems in an international context, so that they are recognised as a worldwide reference for vocational learners.

The Recommendation also establishes the following EU-level objectives, which it aims to achieve by 2025[3,p.15]:

1. at least 82 % of VET graduates are employed;
2. 60 % of recent VET graduates benefit from any form of work-based learning during their studies;
3. 8 % of VET learners undertake learning abroad.

The Osnabrück Declaration, which sets out a commitment to work towards various actions based on the VET Recommendation by 2025, has been endorsed by Ministers in charge of VET in the EU27, European Economic Area/European Free Trade Association and candidate countries, European social partners and the European Commission. EU VET providers' associations and learners' representatives have also supported the Declaration. It complements the Council Recommendation by defining concrete actions for the period 2021–2025 at

Consiliului prin definirea unor acțiuni concrete pentru perioada 2021-2025 atât la nivel național, cât și la nivelul UE, concentrându-se pe patru domenii principale:

- **Reziliență și excelență prin EFP de înaltă calitate, favorabilă incluziunii și flexibilă:** O EFP flexibilă și rezilientă ar trebui să fie capabilă să se adapteze la perturbări și să transforme problemele în oportunități. În acest fel, va genera inovare, productivitate și reziliență în economii și societăți la nivel local, regional, național și european. În timp ce EFP îi ajută pe cetățeni să facă față schimbărilor, aceasta ar trebui să îi și abiliteze să contureze schimbarea. Inovarea în EFP este strâns legată de competențe noi, programe didactice, metodologii de predare și instrumente de previzionare.
- **Instituirea unei noi culturi a învățării pe tot parcursul vieții:** O nouă cultură a învățării pe tot parcursul vieții ar trebui să le permită indivizilor să beneficieze de orientare profesională pe tot parcursul vieții lor. De asemenea, ar trebui să-i ajute să se angajeze în programe de EFP de calitate și incluzive și să dobândească competențe-cheie pentru a-și gestiona în mod activ educația, formarea și ocuparea forței de muncă cu sprijinul părților interesate.
- **Sustenabilitatea:** Întreprinderile, organizațiile din sectorul privat și inițiativele societale sunt vectori majori ai sustenabilității. Educația și formarea profesiona-

both national and EU level, focusing on four main areas:

- **Resilience and excellence through quality, inclusive, and flexible VET:** Flexible and resilient VET should be able to adjust to disruptions and turn problems into opportunities. In this way, it will bring innovation, productivity and resilience in economies and societies at local, regional, national, and European level. While VET enables citizens to cope with change, it should also enable them to shape change. Innovation in VET is linked closely to new skills, curricula, teaching methods, and forecasting tools.
- **Establishing a new life-long learning culture:** A new lifelong learning culture should enable individuals to benefit from career guidance throughout their lives. It should also help them engage in quality and inclusive VET programmes, and acquire key skills to actively manage their education, training and employment with support from stakeholders.
- **Sustainability:** Companies, private sector organisations, and societal initiatives are major drivers for sustainability. Initial and continuing vocational education and training should strive to embed skills for sustainability in their regulations and practices. Technological developments are also driving growth in many sectors,

lă inițială și continuă ar trebui să depună eforturi pentru a încorpora competențe privind durabilitatea în propriile reglementări și practici. Evoluțiile tehnologice sunt, de asemenea, un motor de creștere în multe sectoare, inclusiv în cel al educației și formării profesionale. Mediile de învățare digitale/cu sursă deschisă fac mai accesibilă educația privind dezvoltarea durabilă.

- Spațiul european al educației și formării și EFP internațională: Globalizarea piețelor și tendințele demografice înseamnă că sistemele și instituțiile EFP la nivel național, regional și sectorial trebuie să se adapteze și să se modernizeze.

Cu toate acestea, oferă, de asemenea, un mare potențial de consolidare a Europei ca centru de educație și formare. Declarația reprezintă un angajament clar al statelor membre de a îmbunătăți sistemele de EFP în întreaga UE în următorii ani, în sinergie cu principiile și acțiunile din Recomandarea Consiliului privind EFP.

UE a depus în permanență eforturi pentru a sprijini statele membre în reformele lor în domeniul EFP. UE urmărește să încurajeze cooperarea între statele membre și să faciliteze coordonarea în domeniul ocupării forței de muncă și al EFP, respectând în același timp pe deplin responsabilitatea statelor membre în ceea ce privește conținutul și organizarea acestei formări. O serie de inițiative ale UE oferă instrumente utile și sprijin pentru părțile interesate din domeniul EFP și pot ajuta statele mem-

including education and training. Open source/ digital learning environments make education on sustainable development more accessible.

- The European Education and Training Area and international VET: The globalisation of markets and demographic trends means VET systems and institutions at national, regional, and sectoral level need to adapt and modernise. However, it also offers great potential to strengthen Europe as a hub of education and training.

The Declaration represents a clear commitment by Member States to improve VET systems across the EU over the coming years, in synergy with the principles and actions of the Council Recommendation on VET.

The EU has continually worked to support Member States in their VET reforms. The EU aims to encourage cooperation between Member States and facilitate coordination in the areas of employment and VET, while fully respecting the responsibility of Member States for the content and organisation of such training. A number of EU initiatives provide useful tools and support for VET stakeholders and can help Member States improve the quality and transparency of their VET systems and make the EU's vision for VET become a reality across Eu-

bre să îmbunătățească calitatea și transparența sistemelor lor de EFP și să facă din viziunea UE pentru EFP o realitate în întreaga Europă [3,p.21] :

1. Centre de excelență profesională (CoVEs) CoVE-urile sunt rețele transnaționale de colaborare care urmăresc să stimuleze inovarea și excelența în domeniul EFP. Acestea reunesc o gamă largă de parteneri locali și regionali, inclusiv furnizori de educație și formare profesională (la nivel secundar superior și terțiar), angajatori, centre de cercetare și parteneri sociali, pentru a co-crea „ecosisteme de competențe”. În acest fel, ele contribuie la o economie inovatoare, favorabilă incluziunii și durabilă.

2. Sprijin consolidat pentru ucenicii. Inițiative precum Garanția pentru tineret, Alianța europeană pentru ucenicii (EAfA) și Serviciile de sprijinire a uceniei reunesc guvernele și părțile interesate pentru a consolida sprijinul pentru ucenicie și pentru a spori gradul de conștientizare și angajamentele de îmbunătățire a EFP. EAfA reînnoită promovează coalițiile naționale, sprijină IMM-urile și consolidează implicarea partenerilor sociali, inclusiv la nivel sectorial. De asemenea, EAfA mobilizează autoritățile locale și regionale și sprijină reprezentarea ucenicilor în statele membre. Aceasta încurajează uceniile ecologice, digitale și incluzive, care aduc beneficii atât angajatorilor, cât și tinerilor, creând o forță de muncă calificată într-o gamă largă de sectoare. Serviciile de sprijin ale Alianței lucrează pentru a îmbunătăți calita-

te [3,p.21]:

1. Centres of Vocational Excellence (CoVEs). CoVEs are transnational collaborative networks aimed at driving innovation and excellence in VET. They bring together a wide range of local and regional partners, including VET providers (at upper secondary and tertiary levels), employers, research centres, and social partners, to co-create ‘skills ecosystems’. In doing so, they contribute to an innovative, inclusive, and sustainable economy.

2. Strengthened support for apprenticeships. Initiatives such as the Youth Guarantee, the European Alliance for Apprenticeships (EAfA) and the Apprenticeship Support Services bring together governments and stakeholders to strengthen support for apprenticeships and enhance awareness and commitments to improve VET. The renewed EAfA promotes national coalitions, supports SMEs and reinforces the involvement of social partners, including at sectoral level. The EAfA also mobilises local and regional authorities and supports the representation of apprentices in the Member States. It encourages green, digital and inclusive apprenticeships that benefit both employers and young people, building a skilled labour force in a wide range of sectors. The Alliance’s Support Services work to improve the quality of apprenticeships in Europe by providing online

tea stagiilor de ucenicie în Europa prin furnizarea de resurse online și oportunități de networking, permițând persoanelor să se conecteze, să învețe și să acționeze.

3. Competențe ecologice și digitale. UE a subliniat importanța acțiunilor de promovare a celor două tranziții, verde și digitală, pentru a face economia europeană mai echitabilă, mai rezistentă și mai durabilă. Cele două tranziții se află în centrul agendei politice a Comisiei, după cum reiese din Agenda pentru competențe în Europa 2020, din Planul de acțiune privind educația digitală și din Pactul verde european. Instituțiile și sistemele de EFP sunt bine plasate pentru a facilita perfecționarea și recalificarea, care reprezintă o condiție esențială pentru ca tranziția să fie echitabilă și favorabilă incluziunii.

Finanțarea UE joacă un rol esențial în realizarea acțiunilor descrise mai sus și în asigurarea unei dezvoltări și consolidări suficiente a EFP în toate statele membre. Fondurile și programele UE, cum ar fi NextGenerationEU și pilonii săi, mecanismul de redresare și reziliență și REACT-UE, FSE+, Erasmus+, Fondul european de dezvoltare regională, InvestEU, Orizont Europa, Interreg, Europa digitală, mecanismul de tranziție echitabilă și Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală sunt disponibile pentru a sprijini realizarea angajamentelor naționale privind viitorul EFP. **Programul Erasmus+ pentru perioada 2021-2027** include, de asemenea, fonduri pentru a sprijini mobilitatea inter-

resources and networking opportunities, enabling individuals to connect, learn, and act.

3. Green and digital skills. The EU has outlined the importance of actions promoting the twin green and digital transitions to make the European economy more fair, resilient, and sustainable. The twin transitions are at the heart of the Commission's political agenda, as evidenced by the 2020 European Skills Agenda, the Digital Education Action Plan and the European Green Deal. VET institutions and systems are well placed to facilitate upskilling and reskilling, which are an essential condition for the transition to be fair and inclusive.

EU funds and programmes such as NextGenerationEU and its pillars, the Recovery and Resilience Facility and REACT-EU, ESF+, Erasmus+, the European Regional Development Fund, InvestEU, Horizon Europe, Interreg, Digital Europe, the Just Transition Mechanism, and the European Agricultural Fund for Rural Development are available to support the realisation of national commitments to the future of VET. **The Erasmus+ programme for 2021-2027** also includes funding to support the international mobility of almost 2 million VET learners and staff, as well as a budget of €400 million to fund 100 CoVE networks during this period. These funding opportunities can help reinforce support for ap-

națională a aproape 2 milioane de cursanți și personal din domeniul EFP, precum și un buget de 400 de milioane EUR pentru finanțarea a 100 de rețele CoVE în această perioadă. Aceste oportunități de finanțare pot contribui la consolidarea sprijinului pentru ucenicie, digitalizarea instituțiilor de EFP și reformele EFP pentru a îmbunătăți programele de recalificare, în special pentru cei care lucrează în sectoare puternic afectate de pandemia COVID-19.

Concluzii. În plan profesional, indivizii mai bogați în capital social au o probabilitate mai ridicată de promovare rapidă și de a obține salarii mai mari, precum și de a fi evaluați favorabil de către colegi, a trăi mai mult și de a fi mai eficienți în îndeplinire sarcinilor. De cealaltă parte, persoanele sărace au o rețea socială restrânsă, iar capitalul de legătură, care le-ar permite să aibă acces la instituții formale, este aproape inexistent.

apprenticeships, digitalisation of VET institutions, and VET reforms to improve reskilling programmes, especially for those working in sectors deeply impacted by the COVID-19 pandemic.

Conclusions. In professionally, the richest men in the capital have a high probability of quick promotion and to get higher wages, as well as to be assessed favorably by peers, to live longer and to be more efficient in carrying out the tasks. On the other hand, poor people have a social network restricted, and the capital, which would enable them to have access to the formal institutions, it is virtually non-existent.

BIBLIOGRAFIA:

1. Becker G., *Capitalul uman – o analiză teoretică și empirică cu referire specială la educație*, Editura All, București, 1997
2. Eurostat – *Statistici europene | Comisia Europeană*
3. *Educație și formare profesională Competențe pentru prezent și pentru viitor. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Uniunea Europeană, 2022*
4. Trocan Laura Magdalena, *Rolul capitalului uman în dezvoltarea socială*, *Analele Universității "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu, Seria Științe Juridice, Nr.1/2017, pp.33-42*

REFERENCES:

1. Becker G., *Human capital - a theoretical analysis and empirical with special reference to education*, Publishing House All, Bucharest, 1997
2. Eurostat - *Statistical Atlas - European Union*
3. *Vocational education and training Skills for today and for the future. Luxembourg: Publications Office of the European Union, European Union, 2022*
4. Trocan Laura Magdalena, *The role of human capital in social development*, *Analele Universității "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu, Seria Științe Juridice, Nr.1/2017, pp.33-42*

INTERCONECTAREA PRINCIPILOR ECONOMIEI SOCIALE ȘI ECONOMIEI CIRCULARE ÎN ERA POST-COVID-19

THE INTERCONNECTION OF THE PRINCIPLES OF THE SOCIAL ECONOMY AND THE CIRCULAR ECONOMY IN THE POST-COVID-19 ERA

*dr., conferențiar cercetător,
Institutul Național
de Cercetări Economice*

**IORDACHI
VICTORIA**

*PhD., associate researcher,
National Institute for
Economic Research*

Abstract: *Pandemia COVID-19 a generat pierderi umane și economice catastrofale, expunând țările la o varietate de riscuri. Tot mai multe voci susțin că în procesul de redresare din criză, accentul ar trebui să fie pus pe crearea unui model economic global mai puternic, consolidarea sistemelor de sănătate și protecție socială, introducerea tehnologiilor verzi și combaterea schimbărilor climatice. Totodată, s-a recunoscut nevoia și oportunitatea unei redresări durabile, folosind principiile economiei circulare. Criza actuală, de asemenea, impune regândirea teoriilor economice care guvernează politica, dar și planificarea unor acțiuni colective în vederea obținerii bunăstării sociale. Astfel, economia socială are un rol esențial în rezolvarea problemelor economice și sociale, deoarece oferă soluții adecvate de aplicare care nu sunt acoperite de sectoarele private sau publice. În acest articol sunt analizate noțiunile de economie circulară și economie socială în vederea determinării modului în care principiile acestor două concepte se interconectează pentru generarea beneficiilor comunitare.*

Cuvinte cheie: bunăstare, economie socială, economie circulară, obiective de dezvoltare durabilă, recuperare verde, reciclare.

Jel: Q53, B55

Acest studiu a fost elaborat în cadrul Programului de Stat 20.80009.0807.22 Dezvoltarea mecanismului de formare a economiei circulare în Republica Moldova.

Abstract: *The COVID-19 pandemic has caused catastrophic human and economic losses, exposing countries to a variety of risks. More and more voices say that in the process of recovering from the crisis, the focus should be on creating a stronger global economic model, strengthening health and social protection systems, introducing green technologies and combating climate change. At the same time, the need and opportunity for a sustainable recovery was recognized, using the principles of the circular economy. The current crisis also requires rethinking the economic theories that govern politics, but also planning collective action to achieve social welfare. Thus, the social economy has a key role to play in solving economic and social problems, as it offers appropriate implementation solutions that are not covered by the private or public sectors. This article examines the concepts of circular economy and social economy in order to determine how the principles of these two concepts are interconnected in order to generate community benefits.*

Keywords: welfare, social economy, circular economy, sustainable development goals, green recovery, recycling.

Jel: Q53, B55

This study was developed within the State Program 20.80009.0807.22 Development of the mechanism for the formation of the circular economy in the Republic of Moldova.

Introducere. Pandemia de COVID-19 a fost catastrofală, generând pierderi umane și economice dezastuoase, expunând economia globală la o varietate de riscuri. Acestea sunt realitățile zilei. Pe măsură ce factorii de decizie se confruntă cu această criză de sănătate publică, ei trebuie să facă față, de asemenea, eforturilor de redresare pentru a revitaliza economia. ONU consideră că, în procesul de redresare din criză, accentul ar trebui să fie pus pe crearea unui model economic global mai puternic, consolidarea sistemelor de sănătate și protecție socială, introducerea tehnologiilor verzi și combaterea schimbărilor climatice. Autoritățile multor țări au recunoscut nevoia și oportunitatea unei redresări durabile folosind noțiuni precum *recuperare verde*. Așadar, apelul pentru un model de afaceri mai rezistent, circular și cu emisii reduse de carbon pare, în aceste circumstanțe, mai relevant ca niciodată.

Criza actuală impune regândirea teoriilor economice care guvernează politica, dar și planificarea unor acțiuni colective în vederea obținerii bunăstării sociale. Astfel, economia socială are un rol esențial în rezolvarea problemelor economice și sociale, deoarece oferă soluții adecvate de aplicare care nu sunt acoperite de sectoarele private sau publice.

În acest articol sunt analizate noțiunile de economia circulară și economie socială, în vederea determinării modului în care principiile

Introduction. The COVID-19 pandemic has been catastrophic, causing disastrous human and economic losses, exposing the global economy to a variety of risks. These are the realities of the day. As policy-makers face this public health crisis, they must also cope with recovery efforts to revitalize the economy. The UN believes that, in the process of recovery from the crisis, the focus should be on creating a stronger global economic model, strengthening health and social protection systems, introducing green technologies and combating climate change. Authorities in many countries have recognized the need and opportunity for a sustainable recovery using notions such as *green recovery*. Therefore, the call for a more resilient, circular, low-carbon business model seems more relevant than ever in these circumstances.

The current crisis requires a rethinking of the economic theories that govern politics, but also the planning of collective actions in order to obtain social welfare. Thus, the social economy has a key role to play in solving economic and social problems, as it offers appropriate implementation solutions that are not covered by the private or public sectors.

This article examines the concepts of circular economy and social economy, in order to determine how the principles of these two concepts

acestor două concepte se interconectează pentru generarea beneficiilor comunitare.

1. Rolul economiei circulare în procesul de redresare economică post-criză.

Cu mult înainte de producerea situației pandemice provocată de coronavirus, planeta noastră se confrunta cu o altă mare problemă generată de schimbările climatice, care deja produce efecte economice, sociale și de mediu foarte grave. Omenirea a intrat în secolul XXI cu o serie de probleme ecologice, deșeurile reprezentând una dintre cele mai mari probleme cu care omenirea este nevoită să se confrunte.

De ce este necesar să adoptăm un model de economie circulară? Economia circulară pune accent pe reciclarea deșeurilor dar și pe modul în care sunt realizate produsele, astfel încât deșeurile rezultate să fie într-o cantitate cât mai mică. Din 2015 există un plan de acțiune adoptat de Uniunea Europeană cu un set de măsuri multisectoriale legate de deșeuri, inclusiv, deșeuri rezultate din echipamente electrice și electronice, vehicule scoase din uz, ape uzate și alte măsuri care ar trebui să conducă statele membre UE la ținte bine stabilite de CE.

Se estimează că cantitatea de deșeuri generată va crește cu 70% în următorii 30 de ani, ceea ce înseamnă că pe planetă se va genera până la 3,4 miliarde de tone de deșeuri anual până în 2050 (vezi figura 1).

are interconnected in order to generate community benefits.

1. The role of the circular economy in the process of post-crisis economic recovery

Long before the pandemic caused by the coronavirus, our planet is facing another major problem posed by climate change, which is already producing very serious economic, social and environmental effects. Mankind has entered the 21st century with a number of environmental problems, with waste being one of the biggest problems facing humanity.

Why is it necessary to adopt a circular economy model? The circular economy focuses on waste recycling but also on how products are made, so that the resulting waste is as small as possible.

Since 2015, there has been an action plan adopted by the European Union with a set of multi-sectoral measures related to waste, including waste from electrical and electronic equipment, end-of-life vehicles, wastewater and other measures that should lead EU Member States to well-established EC targets.

The amount of waste generated is expected to increase by 70% over the next 30 years, which means that up to 3.4 billion tonnes of waste will be generated annually by 2050 (see Figure 1).

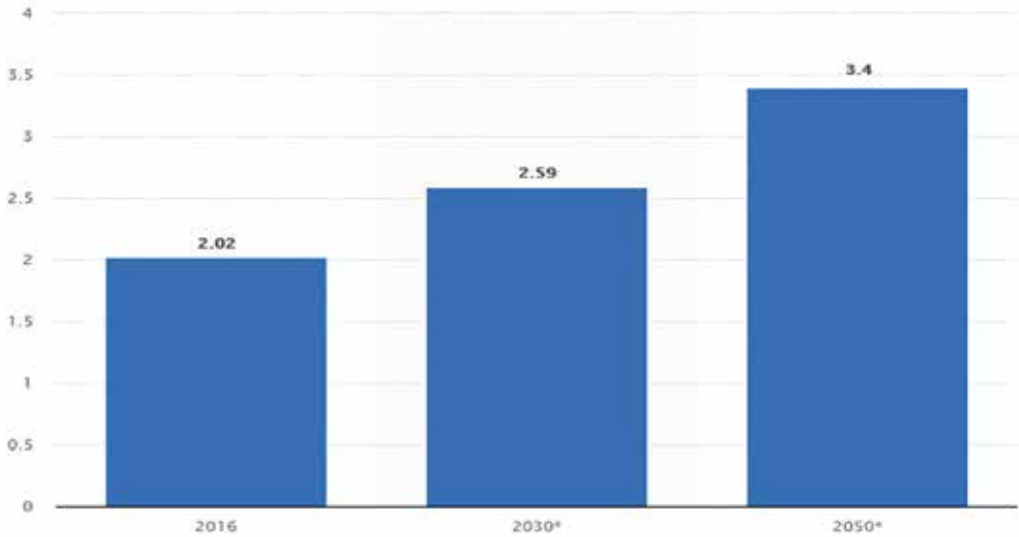

Fig. 1. Prognozarea cantității generate de deșuri municipale solide din 2016 până în 2050 (în mlrd. t.m.)

Sursa: date preluate de pe saitul <https://www.statista.com/statistics/916625/global-generation-of-municipal-solid-waste-forecast/>

Țările în curs de dezvoltare se confruntă cu diverse bariere pentru o gestionare adecvată și durabilă a deșeurilor, deoarece autoritățile nu sunt capabile să gestioneze corespunzător această problemă, una din cauze fiind determinată de faptul că procesul de gestionare a deșeurilor necesită mari resurse financiare.

Un alt moment, care ne indică asupra necesității implementării principiilor economiei circulare pornește de la ideea că populația lumii este în continuă creștere, iar aprovizionarea cu materii prime de primă importanță este limitată. Țările sunt dependente de materia primă. Extragerea materiilor prime sporește consumul de energie și emisiile de CO₂. Economia circulară, astfel, este

Fig. 1. Forecast of the amount generated by municipal solid waste from 2016 to 2050 (in billion m.t.)

Source: data retrieved from <https://www.statista.com/statistics/916625/global-generation-of-municipal-solid-waste-forecast/>

Developing countries face various barriers to proper and sustainable waste management, as the authorities are not able to properly manage this problem, one of the reasons being that the waste management process requires large financial resources.

Another moment, which indicates the need to implement the principles of the circular economy starts from the idea that the world's population is constantly growing and the supply of essential raw materials is limited. Countries are dependent on raw materials. Extraction of raw materials increases energy consumption and CO₂ emissions. The circular economy is thus positioned

poziționată drept cel mai eficient instrument în eforturile comune de a stopa creșterea temperaturii cu mai mult de 1,5 ° C. Aceste obiective au fost stabilite prin Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice (CCO-NUSC) – acordul internațional pentru abordarea provocării climatice (CE, 2018).

Economia circulară va avea beneficii nete pozitive sub forma creșterii PIB-ului și a creării de locuri de muncă, deoarece aplicarea în Europa a unor măsuri ambițioase legate de economia circulară poate duce la creșterea PIB-ului UE cu încă 0,5 % până în 2030 și la crearea a aproximativ 700 000 de noi locuri de muncă. Totodată, oportunitățile economiei circulare sunt direct asociate cu protecția mediului.

Guvernele multor țări au făcut pași enormi în promovarea dezvoltării unei economii circulare pe teritoriile lor, iar organizațiile internaționale precum Fundația Ellen MacArthur, Forumul Mondial al Economiei Circulare, ONU, dar și multe alte organizații la nivel global, au inclus principiile economiei circulare în cadrul celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD).

E de menționat, totodată, Pactul verde european creat de către Comisia Europeană în anul 2019, care are ca obiectiv transformarea UE într-o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor (CE, 2019). Acest document strategic își propune ca până în 2050 țările UE să de-

as the most effective tool in joint efforts to halt the rise in temperature by more than 1.5 ° C. These targets have been set by the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) - international agreement to address the climate challenge (EC, 2018).

The circular economy will have net positive benefits in terms of GDP growth and job creation, as the implementation of ambitious circular measures in Europe could lead to an increase in EU GDP by a further 0.5% by 2030 and the creation of about 700,000 new jobs.

At the same time, the opportunities of the circular economy are directly associated with environmental protection. The governments of many countries have taken enormous steps to promote the development of a circular economy in their territories, and international organizations such as the Ellen MacArthur Foundation, the World Economic Forum, the UN, and many other global organizations have included the principles of the circular economy within 17 Sustainable Development Goals (SDGs).

It is also worth mentioning the European Green Pact created by the European Commission in 2019, which aims to transform the EU into a modern, competitive and resource efficient economy (EC, 2019). This strategy paper aims to make EU countries climate-neutral by 2050

vină neutre din punctul de vedere al impactului asupra climei, prin îmbinarea celor două urgențe - relansarea economiei și transformarea acesteia pentru a încetini schimbările climatice, prin creșterea țintelor climatice pentru 2030 (GreenPeace, 2020).

Mai mult, se invocă importanța stringentă pentru menținerea și consolidarea instrumentelor de reglementare ale UE, precum Schema de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră, standardele de mediu și politicile sectoriale; eficientizarea lor în procesul de reducere a emisiilor în cel mai eficient mod, asigurând, totodată, mediului european de afaceri un parcurs viabil spre o economie verde și circulară.

S-a ajuns la o înțelegere că țările UE trebuie să se asigure că redresarea economică post-criză de la coronavirus se adaptează la provocările din Pactul Verde European, astfel, ***instaurând economia circulară ca noul model de creștere economică, care va permite crearea de noi companii și proiecte, generarea de noi locuri de muncă, prin asigurarea combaterii schimbărilor climatice.***

Economia circulară are nevoie de industrii și de antreprenori care vor implementa noi modele de afaceri conform noilor principii - *generam mai mult cu resurse mai puține*, prin regândirea serviciilor și produselor furnizate. Totuși, dincolo de inovațiile și progress tehnologic care ar permite prelungirea vieții produ-

by combining the two emergencies - relaunching the economy and transforming it to slow climate change, by raising climate targets for 2030 (GreenPeace, 2020).

Furthermore, the importance of maintaining and strengthening EU regulatory instruments, such as the Greenhouse Gas Emissions Trading Scheme, environmental standards and sectoral policies, is underlined; making them more efficient in reducing emissions in the most efficient way, while ensuring the European business environment a viable path to a green and circular economy.

It was agreed that EU countries must ensure that the post-crisis economic recovery from coronavirus adapts to the challenges of the European Green Pact, thus ***establishing the circular economy as the new model of growth that will allow the creation of new companies and projects, generating new jobs, by ensuring the fight against climate change.***

The circular economy needs industries and entrepreneurs who will implement new business models according to the new principles - to generate more with less resources, by rethinking the services and products provided. However, beyond the innovations and technological progress that would prolong the life of products, the best innovations will not come from technology, but from social change.

selor, cele mai bune inovații nu vor veni din tehnologie, ci din schimbări sociale.

2. Contribuția economiei sociale la bunăstarea economică și socială.

Criza actuală impune regândirea teoriilor economice care guvernează politica, dar și planificarea unor acțiuni colective în vederea obținerii bunăstării sociale. Fondul Monetar Internațional anticipează un risc sporit al falimentelor și disponibilizări masive pe întreg glob, iar potrivit Organizației Internaționale a Muncii, pentru anul 2022 se prognozează la nivel global că 207 milioane persoane ar putea deveni șomeri, înregistrând pierderi colosale a veniturilor din muncă (OIM, 2022).

Astfel, ***afacerile sociale și antreprenoriatul social reprezintă economia viitorului***, alături de clasicele afaceri care sunt axate pe profit. Economia socială apare în țări în care problemele comunităților nu sunt totalmente soluționate de sectorul public sau privat, deoarece obiectivul principal al economiei sociale nu este profitul, așa cum indică principiile economiei de piață, ci îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de noi oportunități pentru persoanele vulnerabile sau pentru membrii comunității care nu au acces la suficiente resurse pentru a se dezvolta.

Principiile economiei sociale pot fi regăsite în diferite sectoare de activitate, rolul activ fiind exercitat de către întreprinderile sociale, care se aseamănă prin câteva caracteristici:

2. Contribution of social economy to economic and social welfare.

The current crisis requires a rethinking of the economic theories that govern politics, but also the planning of collective actions in order to obtain social welfare. The International Monetary Fund anticipates an increased risk of bankruptcy and massive layoffs worldwide, and according to the International Labor Organization, by 2022 it is globally projected that 207 million people could become unemployed, suffering colossal job losses (ILO, 2022).

Thus, ***social business and social entrepreneurship represent the economy of the future***, along with the classic businesses that are focused on profit. The social economy appears in countries where community problems are not fully solved by the public or private sector, because the main goal of the social economy is not to generate profit, as market economy principles indicate, but to improve living conditions and provide new opportunities for vulnerable people, or for community members who do not have access to sufficient resources to develop.

The principles of the social economy can be found in different sectors of activity, the active role being played by social enterprises, which are similar in several characteristics:

- Reinvestirea profitului pentru dezvoltarea obiectivelor sociale, luând în considerație faptul că îndeplinirea obiectivelor sociale este mai presus decât obținerea de capital;
- Comuniune între interesele membrilor întreprinderii și interesul comunității;
- Independența față de autoritățile publice;
- Sprijinirea obiectivelor sociale stabilite prin politicile guvernamentale;
- Lansarea inițiativelor în comunitate pentru rezolvarea problemelor locale.

Dezvoltarea organizațiilor dedicate principiilor economiei sociale este în continua creștere, contribuind la crearea locurilor de muncă. O mulțime de asociații și fundații, bazate în mare parte pe voluntariat, devin factori vizibili în comunitățile lor, reușind să contribuie la dezvoltarea economică și incluziunea socială din toată lumea.

Conceptul de economie socială are origini europene și se referă la întreprinderi ce acționează în sectoarele de interes comunitar și care desfășoară activități al căror profit îl reinvestesc în dezvoltarea afacerii sau în interesul comunității. Definiția conceptuală curentă a economiei sociale de către propriile sale organizații este cea a Cartei principiilor economiei sociale promovată de Social Economy Europe, instituția reprezentativă la nivelul Uniunii Europene pentru organizațiile economiei sociale (CEDAG, 2019).

- Reinvestment of profit for the development of social objectives, considering the fact that the fulfilment of social objectives is higher than obtaining capital;
- Communion between the interests of the members of the enterprise and the interest of the community;
- Independence from public authorities;
- Supporting social objectives set by government policies;
- Launching community initiatives to solve local problems.

The development of organizations dedicated to the principles of the social economy is constantly growing, contributing to the creation of jobs. Many associations and foundations, mostly based on volunteering, are becoming visible factors in their communities, managing to contribute to economic development and social inclusion around the world.

The concept of social economy has European origins and refers to companies that operate in sectors of Community interest and carrying out activities whose profit they reinvest in business development or in the interest of the community. The current conceptual definition of the social economy by its own organizations is that of the Charter of Social Economy Principles promoted by Social Economy Europe, the representative institution at Euro-

Antreprenoriatul social în schimb, este un concept american, foarte prezent în școlile de business, care include o gamă mai largă de întreprinderi, având ponderi diferite ale implicației în scopul social, dar și abordări diferite ale profitului realizat.

Formele de organizare ale antreprenoriatului social includ organizații non-profit sau firme pentru profit care se implică în activități sociale.

Beneficiile economiei sociale reiesă din **principiile care stau la baza întreprinderilor sociale:**

1. **Principiul reciprocității:** presupune o disponibilitate a întreprinderii de economie socială de a face un bine fără a aștepta vreo răsplată.
2. **Principiul responsabilității sociale:** Responsabilitatea socială, în cadrul economiei sociale, este asumată benevol, fără a urmări anumite beneficii de imagine, facilități fiscale sau comerciale, scopul imediat fiind satisfacerea unei nevoi comunitare.
3. **Principiul subsidiarității:** asumarea de către economia socială a unui rol secundar în satisfacerea nevoilor sociale, misiunea principală revenindu-i statului, prin instituțiile sale. Statul rămâne astfel principalul actor în domeniul social, fără a se putea degreva de obligațiile sale față de cetățeni. Rolul său nu trebuie să fie unul rigid: acolo unde economia socială este suficientă prin rolul social asumat, statul poate să treacă din postura de actor în cea de garant.

pean Union level for social economy organizations (CEDAG, 2019).

Social entrepreneurship, on the other hand, is an American concept, very present in business schools, which includes a wider range of enterprises, with different weights of involvement in social purpose, but also different approaches to profit.

Forms of organizing social entrepreneurship include non-profit organizations or for-profit firms that engage in social activities.

The benefits of the social economy stem from **the principles underlying social enterprises:**

1. **The principle of reciprocity:** implies a willingness of the social economy enterprise to do good without expecting any reward.
2. **The principle of social responsibility:** Social responsibility, within the social economy, is assumed voluntarily, without pursuing certain image benefits, fiscal or commercial facilities, the immediate goal being to satisfy a community need.
3. **The principle of subsidiarity:** the social economy assumes a secondary role in meeting social needs, the main mission going to the state, through its institutions. The state thus remains the main actor in the social field, without being able to relieve itself of its obligations towards the citizens. Its role does not have to be rigid: where the social economy is sufficient through its social role, the state can move from the position of actor to that of guarantor.

4. Principiul independenței economice: întreprinderile de economie socială au libertate atât financiară, cât și decizională. Odată degrevat de unele dintre obligațiile sale, este firesc ca statul să scutească întreprinderile de economie socială de plata unor impozite împovărătoare, însă doar atât timp cât, prin activitatea lor, se reușește să fie exercitat un rol activ în satisfacerea anumitor nevoi sociale.

5. Principiul simetriei sociale: presupune recunoașterea de către stat rolului economiei sociale în satisfacerea nevoilor sociale.

6. Principiul distribuirii bunăstării: pornește de la ideea că, la nivel individual, antreprenorul social dezvoltă întreprinderea socială astfel încât, la final, angajații și / sau grupurile cointereseate să fie recompensați în funcție de nevoile sociale existente. Cum profitul se întoarce în comunitate, întreprinderea socială poate răspunde diverselor nevoi sociale (FEE Moldova. 2013.)

Totodată, activități de antreprenariat social sunt considerate **activitățile din domeniile orientate spre:**

- crearea locurilor de muncă și încadrarea, în mod prioritar, a persoanelor din categoriile defavorizate ale populației;
- protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități și ale familiilor lor;
- realizarea activităților extrașcolare;

4. The principle of economic independence: social economy enterprises have both financial and decision-making freedom. Once relieved of some of its obligations, it is natural for the state to exempt social economy enterprises from paying burdensome taxes, but only as long as, through their activity, it manages to play an active role in satisfying certain social needs.

5. The principle of social symmetry: involves the recognition by the state of the role of the social economy in meeting social needs.

6. The principle of welfare distribution: it starts from the idea that, at the individual level, the social entrepreneur develops the social enterprise so that, in the end, the employees and / or the interested groups are rewarded according to the existing social needs. As profit returns to the community, the social enterprise can meet various social needs (FEE Moldova. 2013.)

At the same time, **social entrepreneurship activities are considered the activities in the fields oriented towards:**

- job creation and employment, as a priority, of people from disadvantaged categories of the population;
- protection and promotion of the rights of persons with disabilities and their families;
- carrying out extracurricular activities;

- promovarea posibilităților de încadrare a persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin realizarea serviciilor de intermediere a muncii, de informare și consiliere profesională, de orientare și formare profesională, de consultanță și asistență la inițierea unei activități de întreprinzător;
- realizarea activităților de turism și sport în scopul recreerii și al socializării;
- realizarea activităților care să contribuie la implementarea politicilor publice de dezvoltare regională, inclusiv reducerea dezechilibrelor dintre nivelurile de dezvoltare social-economică în regiuni și în interiorul lor;
- prestarea și dezvoltarea serviciilor sociale, precum și spre extinderea serviciilor sociale;
- promovarea activităților de protecție a mediului;
- gestionarea deșeurilor în scopul reducerii acestora și reintroducerii lor maximele în circuitul economic;
- promovarea activităților de protecție a patrimoniului național;
- realizarea activităților din domeniile educației, culturii, ocrotirii sănătății, protecției și asistenței sociale, a celor ce țin de creșterea bunăstării și dezvoltarea comunitară.

În prezent, în majoritatea țărilor, economiei sociale i se atribuie un rol predominant în corectarea dezechilibrelor ale pieței muncii, datorită contribuției acesteia la creșterea

- promoting the possibilities of employing people from disadvantaged categories of the population by providing employment intermediation services, information and professional counseling, vocational guidance and training, consulting and assistance in initiating an entrepreneurial activity;
- carrying out tourism and sports activities for the purpose of recreation and socialization;
- carrying out activities that contribute to the implementation of public policies for regional development, including reducing imbalances between levels of socio-economic development in regions and within them;
- providing and developing social services, as well as expanding social services;
- promoting environmental protection activities;
- waste management in order to reduce them and their maximum reintroduction into the economic circuit;
- promoting the activities of national heritage protection;
- carrying out activities in the fields of education, culture, health care, protection and social assistance, those related to increasing welfare and community development.

Currently, in most countries, the social economy is given a predominant role in correcting labor market imbalances, due to its contribution to increasing the employment rate

ratei de ocupare a lucrătorilor defavorizați și implicit la internalizarea efectelor externe și a costurilor sociale ale somajului și excluderii sociale. Astfel funcția de integrare a lucrătorilor defavorizați este considerată o caracteristică cu adevărat inovatoare a economiei sociale din ultimii 30 ani, contribuind direct la crearea de noi locuri de muncă în domeniul serviciilor sociale sau în domeniul serviciilor de ocupare și al formării profesionale.

Totodată, organizațiile economiei sociale devin din ce în ce mai active pe piața incipientă a serviciilor sociale, care contribuie indirect la îmbunătățirea șanselor de angajare a lucrătorilor defavorizați.

3. Implementarea principiilor economiei circulare în activități sociale

Studiind principiile economiei sociale, dar și domeniile de activitate a antreprenoriatului social, putem cu siguranță constata că economia circulară trebuie să fie regăsită în modelele de afaceri sociale, deoarece condițiile în care ne aflăm în prezent determină subiecții economici să producă bunurile și serviciile reieșind din puținele resurse puse la dispoziție, dar și să facă față cerințelor de protejare a mediului ambiant (figura 2).

of disadvantaged workers and thus to internalizing the external effects and social costs of unemployment and social exclusion. Thus, the integration function of disadvantaged workers is considered a truly innovative feature of the social economy for the last 30 years, directly contributing to the creation of new jobs in the field of social services or in the field of employment and vocational training.

At the same time, social economy organizations are becoming increasingly active in the incipient social services market, which indirectly contributes to improving the employment opportunities of disadvantaged workers.

3. Implementing circular economy principles within social activities

Studying the principles of social economy, but also the fields of activity of social entrepreneurship, we can certainly see that the circular economy must be found in social business models, because the conditions we are in at present determine economic subjects to produce goods and services from the few resources that made available, but also to meet the requirements of environmental protection (figure 2).

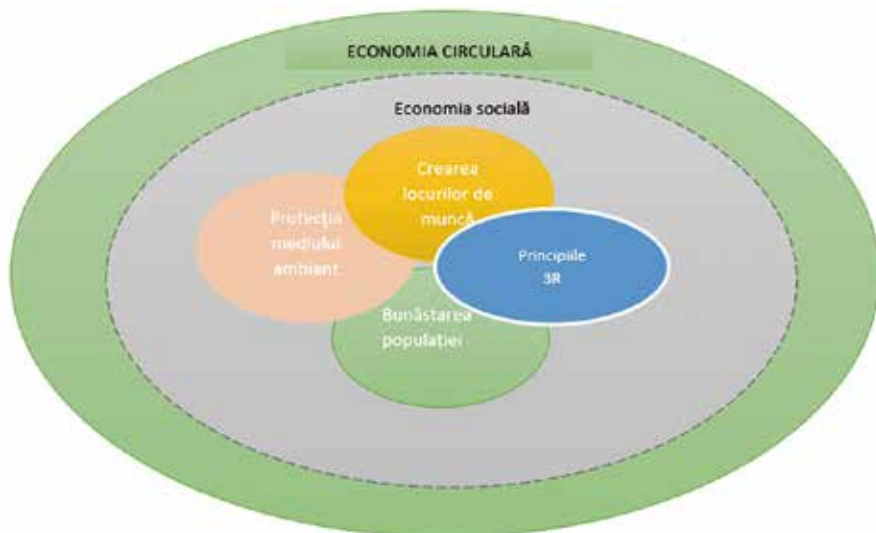

Fig. 2. Interconectarea principiilor economiei circulare cu economia socială.
Sursa: realizat de autor

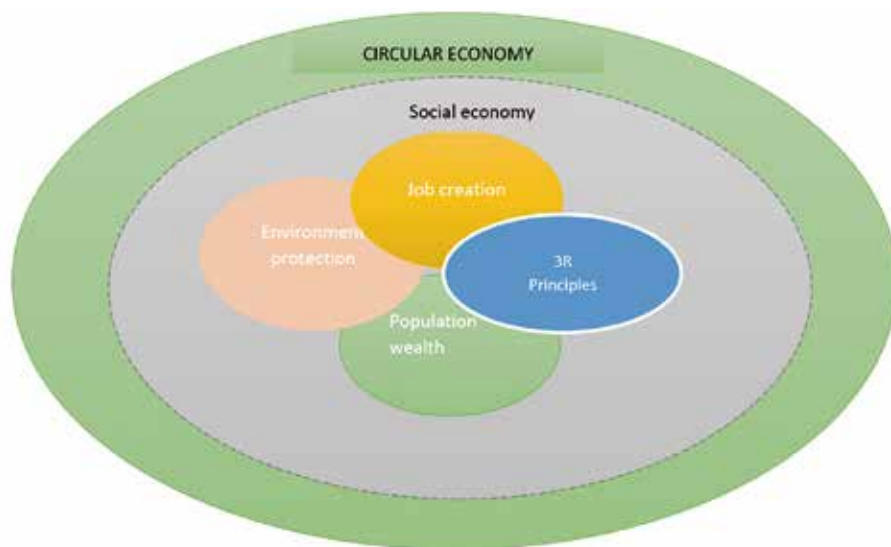

Fig. 2. Interconnecting the principles of the circular economy with the social economy
Source: realised by author

Din figura 2 putem observa modul în care sunt interconectate principiile economiei circulare cu economia socială. Astfel, pilonii de bază pe care se bazează activitățile sociale trebuie să fie:

1. Crearea locurilor de muncă în baza de voluntariat sau conform remunerării muncii.
2. Asigurarea bunăstării populației.
3. Protejarea mediului ambiant.
4. Implementarea principiilor celor 3 R – reduce – reutilizează – recyclează în activități sociale.

Este adevărat că, actualmente, există puține studii cu privire la dezvoltarea modelelor economiei sociale în contextul economiei circulare. Schimbarea accentului de la obținerea profitului la producerea unui impact social poate genera beneficii importante pentru bunăstarea populației, dar și pentru rezolvarea problemelor de mediu. Astfel, în procesul de regândire a modelelor și strategiilor de afaceri, accentele trebuie să fie schimbate astfel încât să corespundă principiilor economiei circulare, care ar fi posibilă doar cu o schimbare a modelelor de viață și a modelelor de consum.

În primul rând, economia circulară implică o scădere a cerințelor de materie primă, datorită schimbării tiparelor de utilizare a bunurilor și serviciilor și a refabricării acestora.

Într-al doilea rând, proiectarea produselor se realizează anticipând dezasamblarea, refolosirea și ciclul

From figure 2 we can see how the principles of the circular economy are interconnected with the social economy. Thus, the basic pillars on which social activities are based must be:

1. Creating jobs on a voluntary basis or according to the remuneration of work.
2. Ensuring the well-being of the population.
3. Environmental protection.
4. Implementation of the principles of the 3 Rs - reduces - reuses - recycles in social activities.

It is true that there are currently few studies on the development of social economy models in the context of the circular economy. Changing the focus from making a profit to producing a social impact can generate important benefits for the well-being of the population, but also for solving environmental problems. Thus, in the process of rethinking business models and strategies, the emphasis must be changed so as to correspond to the principles of the circular economy, which would be possible only with a change in life patterns and consumption patterns.

Firstly, the circular economy implies a decrease in raw material requirements due to the changing patterns of use of goods and services and their remanufacturing.

Secondly, product design is done by anticipating the disassembly,

rea materialelor biologice și tehnice, garantând că materialele sunt devalorizate cât mai puțin posibil, astfel încât să poată fi reintroduse în procesul de producție, și, deci, anticipând o a doua viață a produsului.

Într-al treilea rând, fabricarea și producția de bunuri și servicii se bazează pe bune practici și tehnologii ecologice pentru ca procesul de producție să nu genereze pierderi de energie sau deșeurii, fiind cât mai durabil posibil.

Într-al patrulea rând, comercializarea de bunuri și servicii trebuie să reflecte prețurile reale ale produselor, fără externalizarea costurilor sociale și de mediu.

Schimbarea modelelor actuale de consum este o condiție necesară pentru a face față provocărilor planetei generate de pandemia coronavirusului, dar și de alte crize sociale și economice. Acestea ar trebui să se orienteze către modele de consum bazate pe nevoi reale, mai colective, bazate pe achiziționarea de servicii prin împrumut, schimb, barter, schimb și închiriere de bunuri și servicii, pentru a reduce produsele subutilizate.

Totodată, în economia circulară, deșeurile finale sunt recuperate pentru a fi încorporate în biosferă prin compostare sau digestie anaerobă sau pentru a fi reintroduse în procesul industrial.

Activitățile sociale pot implementa principiile economiei circulare prin adoptarea modelelor de afaceri care va crea valoare pe baza utiliză-

reuse, and cycling of biological and technical materials, ensuring that materials are devalued as little as possible so that they can be reintroduced into the production process, and thus anticipating a second life of the product.

Thirdly, the manufacture and production of goods and services are based on good environmental practices and technologies so that the production process does not generate energy losses or waste, being as sustainable as possible.

Fourthly, the marketing of goods and services must reflect the real prices of products, without outsourcing social and environmental costs.

Changing current consumption patterns is a necessary condition for meeting the challenges posed by the coronavirus pandemic, as well as other social and economic crises. They should focus on consumer models based on real, more collective needs, based on the purchase of services through lending, exchange, barter, rental of goods and services, in order to reduce underutilized products.

At the same time, in the circular economy, the final waste is recovered to be incorporated into the biosphere by composting or anaerobic digestion or to be reintroduced into the industrial process.

Social activities can implement the principles of the circular econ-

rii valorii economice a produselor după utilizare. Inovația în modelele de afaceri cu această abordare poate fi promovată prin diverse căi pe care companiile le pot aplica:

- Permitearea clienților să returneze produsul după utilizare, pentru a-i prelungi ciclul de viață prin servicii post-vânzare sau de întreținere.
- Promovarea modelului „Sistemul de servicii pentru produse”, ceea ce înseamnă oferirea utilizării bunurilor prin servicii. În acest fel, proprietatea și administrarea bunului sunt menținute de producătorul sau distribuitorul serviciului.
- Interacționarea companiilor într-o rețea comună pentru împărtășirea resurselor, ceea ce ar permite reevaluarea sau reutilizarea deșeurilor (similar parcurilor ecologice industriale în cadrul simbiozei industriale). La nivel macro, pot exista inițiative dezvoltate în zone regionale sau naționale, cum ar fi eco-orașele, eco-municipalitățile sau provinciile ecologice.
- Controlarea fluxului de produse de la consumator la producător prin așa numitul model „logistica inversă” sau „ciclul invers”. Acest model deschide posibilități de afaceri în ceea ce privește recuperarea produselor pentru returnare, reparare, reutilizare sau reciclare.

Organizațiile sociale vor implementarea principiile economiei cir-

omy by adopting business models that will create value based on the use of the economic value of products after use. Innovation in business models with this approach can be promoted through various ways that companies can apply:

- Allowing customers to return the product after use, to extend its life cycle through after-sales or maintenance services.
- Promoting the “Product Service System” model, which means offering the use of goods through services. In this way, the ownership and administration of the good is maintained by the manufacturer or distributor of the service.
- Interaction of companies in a common network for sharing resources, which would allow the revaluation or reuse of waste (similar to industrial green parks in industrial symbiosis). At the macro level, there may be initiatives developed in regional or national areas, such as eco-cities, eco-municipalities or green provinces.
- Controlling the flow of products from consumer to producer through the so-called “reverse logistics” or “reverse cycle” model. This model opens up business opportunities for recovering products for return, repair, reuse or recycling.

Social organizations will imple-

culare prin adoptarea unui nou stil de afaceri prietenoase mediului, spre ex prin dezvoltarea de produse și tehnologii de producție care să inimizeze cantitatea de deșeuri generată. Ce asta ar însemna? Produsul trebuie astfel proiectat încât impactul său asupra mediului să fie minim pe durata întregului ciclu de viață.

Printre domeniile care oferă oportunități mai mari pentru dezvoltarea principiilor economiei circulare în cadrul activităților sociale putem menționa gestionarea deșeurilor și gestionarea resurselor de apă, generarea de energie, construcția și mediul urban, industria, agricultura și alimentația, mobilitatea și logistica și, desigur, activitățile de mediu.

Circularitatea în cazul sistemului agroalimentar se referă la recuperarea decalajelor de productivitate, diversificarea sistemelor de culturi, folosirea îngrășămintelor organice. Eforturile trebuie direcționate spre: performanța generală a durabilității ciclului de viață a produselor alimentare și băuturilor; menținerea deșeurilor ca sursă de energie, fiind o opțiune de gestionare a deșeurilor, maximizarea valorii materiilor prime, promovarea îmbunătățirii continue a performanței de mediu a produselor alimentare și băuturilor pe tot parcursul ciclului lor de viață.

Domaniul prelucrării deșeurilor reprezintă un element esențial în majoritatea strategiilor de economie circulare, fie la nivel central, sau

ment the principles of the circular economy by adopting a new environmentally friendly business style, for example by developing products and production technologies that will reduce the amount of waste generated. What would that mean? The product must be designed to minimize its impact on the environment throughout its life cycle.

Among the areas that offer greater opportunities for the development of the principles of the circular economy in social activities we can mention waste management and water resources management, energy generation, construction and urban environment, industry, agriculture and food, mobility and logistics and, of course, environment activities.

Circularity in the case of the agri-food system refers to the recovery of productivity gaps, diversification of crop systems, use of organic fertilizers. Efforts should be directed towards: the overall performance of the food and beverage life cycle sustainability; maintaining waste as an energy source, being an option for waste management, maximizing the value of raw materials, promoting the continuous improvement of the environmental performance of food and beverages throughout their life cycle.

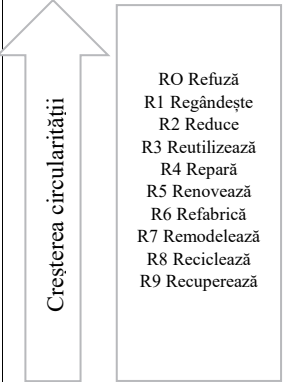
The domain of waste processing is an essential element in most circular economy strategies, either at central or local level, targeting both

local, vizând atât deșeurile municipale, cât și cele industriale. Miza este împiedicarea ajungerii deșeurilor la groapa de gunoi, sau stoparea incinerării. Totodată, se țintesc opțiunile cum ar fi reutilizarea, reciclarea și recuperarea.

Organizațiile sociale vor exercita un rol cheie în promovarea schimbării de paradigmă. Totodată, pot acționa și ca mediatori între autoritățile publice și populație în vederea diseminării practicilor prietenoase mediului, campaniilor de sprijinire pentru un consum durabil de alimente, descurajarea utilizării excesive a resurselor, prevenirea generării deșeurilor, activități de reutilizare și reciclare, prevenirea risipei alimentare etc.

municipal and industrial waste. The goal is to prevent the waste from reaching the landfill, or to stop incineration. At the same time, options such as reuse, recycling and recovery are targeted.

Social organizations will play a key role in promoting the paradigm shift. At the same time, they can act as mediators between public authorities and the population in order to disseminate environmentally friendly practices, campaigns to support sustainable food consumption, discourage overuse of resources, prevent waste generation, reuse and recycling activities, prevent food waste, etc.

Principiile economiei circulare	Principiile economiei sociale	Contribuția economiei sociale
	Binele comun	Prin prioritizarea obiectivelor sociale, economia socială contribuie la satisfacerea în mod inovator a unor nevoi sociale, economice și ecologice din societate. Prin urmare, ea poate satisface acele nevoi care au fost trecute cu vederea sau care au fost abordate necorespunzător de către sectorul public sau cel privat.
	Solidaritate și incluziune	Economia socială investește în oameni, în capacitățile și în creativitatea lor, și le oferă autonomie, mai ales în cazul persoanelor marginalizate. De asemenea, promovează cooperarea, conștientizarea și implicarea în cadrul comunității
	Durabilitate	Economia socială contribuie în mod pozitiv la cei trei piloni ai dezvoltării durabile (social, economic, de mediu).
	Reciprocitate	Economia socială activează sinergii care caută soluții la probleme de interes colectiv. Acest lucru îi permite să depășească dimensiunea de asistență socială, să activeze practici de reciprocitate și să producă valoare socială și economică.
	Subsidiaritate și proporționalitate	Economia socială promovează dialogul între diferitele părți interesate. Ea contribuie la dezvoltarea unor relații mai strânse între locuitori, comunitatea locală și societatea în ansamblul ei, promovând în același timp răspunderea colectivă.

Tabel 1. Contribuția economiei sociale la realizarea principiilor economiei circulare

Sursa: elaborat de autor

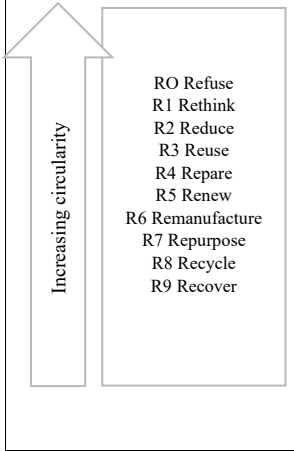
Circular economy principles	Social economy principles	Social economy contribution
 <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Increasing circularity</p> <p>R0 Refuse R1 Rethink R2 Reduce R3 Reuse R4 Repair R5 Renew R6 Remanufacture R7 Repurpose R8 Recycle R9 Recover</p>	Common good	By prioritizing social objectives, the social economy contributes to the innovative meeting of social, economic and environmental needs in society. Therefore, it can satisfy those needs that have been overlooked or that have been improperly addressed by the public or private sector.
	Solidarity and inclusion	The social economy invests in people, in their abilities and in their creativity, and gives them autonomy, especially in the case of marginalized people. It also promotes cooperation, awareness and involvement in the community.
	Durability	The social economy contributes positively to the three pillars of sustainable development (social, economic, environmental).
	Reciprocity	The social economy activates synergies that seek solutions to problems of collective interest. This allows them to go beyond the social welfare dimension, engage in reciprocal practices and produce social and economic value.
	Subsidiarity and proportionality	The social economy promotes the dialogue between the various stakeholders. It contributes to the development of closer relations between the inhabitants, the local community and society as a whole, while promoting collective responsibility.

Table 1. Social economy contribution to the realization of circular economy principles

Source: elaborated by author

Întreprinderile sociale, prin implementarea principiilor economiei sociale, vor obține beneficii importante sub forma diminuării costurilor, obținerii noilor surse de venituri, creșterii competitivității pe termen lung, conservării resurselor, materiilor prime, acoperirii unui segment mai larg al beneficiarilor, etc.

Nu trebuie de uitat faptul că întreprinderile de economie socială își investesc profiturile în obiective sociale, în loc să genereze îmbogățire individuală, prin:

- crearea de spații pentru participare și pentru schimburi de idei;
- promovarea cooperării, conștientizării și implicării în cadrul comunității;
- dezvoltarea unor relații mai strânse între locuitori, comunitatea locală și societate, promovând în același timp răspunderea colectivă;

Social enterprises, by implementing the principles of the social economy, will obtain important benefits in the form of reducing costs, obtaining new sources of income, increasing long-term competitiveness, conserving resources, raw materials, covering a wider segment of beneficiaries, etc.

We must not forget that social economy enterprises invest their profits in social goals, instead of generating individual enrichment, by:

- creating spaces for participation and exchanges of ideas;
- promoting cooperation, awareness and involvement in the community;
- developing closer relationships between residents, the local community and society, while promoting collective responsibility;

➤ contribuția adusă la protecția mediului înconjurător.

Combinarea dimensiunilor individuale și comunitare ale economiei sociale se apropie foarte mult de principiile economiei circulare, care, la rândul său, exprimă o profundă îngrijorare cu privire la modul în care sunt utilizate resursele planetare. Într-o mare măsură, economia socială împărtășește aceleași motive de îngrijorare și are ca scop protejarea aceluiași valori de bază.

În tabelul 1 este realizată o descriere a contribuției economiei sociale la realizarea principiilor economiei circulare în vederea realizării unei demonstrații a celor menționate anterior.

La final, este important de a menționa eforturile ONU în elaborarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD), altfel cunoscute ca Obiectivele Globale, care fac apel universal la acțiune pentru a pune capăt sărăciei, pentru a proteja planeta și pentru a asigura faptul că toți oamenii se bucură de pace și de prosperitate (UN, 2015). Aceste 17 obiective acoperă domenii precum schimbările climatice, inegalitatea economică, inovațiile, consumul durabil, etc. Totodată, *analizând obiectivele Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, observăm interconectarea domeniilor economiei sociale, dar și economiei circulare cu alte sectoare, ceea ce demonstrează faptul că, de multe ori, cheia succesului într-un domeniu va implica abordarea unor aspecte mai frecvent asociate cu alt domeniu* (vezi tabelul 3).

➤ contribution to environmental protection.

The combination of individual and community dimensions of the social economy is very close to the principles of the circular economy, which in turn expresses a deep concern about how planetary resources are used. To a large extent, the social economy shares the same concerns and aims to protect the same core values.

Table 1 describes the contribution of the social economy to the implementation of the principles of the circular economy in order to demonstrate the above mentioned.

Finally, it is important to mention the UN's efforts to develop the Sustainable Development Goals (SDGs), otherwise known as the Global Goals, which call for universal action to end poverty, protect the planet and ensure that all people enjoy peace and prosperity (UN, 2015). These 17 objectives cover areas such as climate change, economic inequality, innovation, sustainable consumption, etc. At the same time, analysing the objectives of the 2030 Agenda for Sustainable Development, *we see the interconnection of the social economy, but also the circular economy with other sectors, which shows that often the key to success in one area will involve addressing issues that are more often associated with another domain* (see table 3).

Tabelul 3. Economia socială și obiectivele dezvoltării durabile

Foamete, alimentație și agricultură		
ODD 2: Zero foamete	2.3; 2.4; 2.5	O mare parte din activitatea întreprinderilor de economie socială se concentrează pe agricultură și alimentație publică: producători organizați în cooperative, agricultură comunitară urbană, comerț echitabil și rețele alternative de produse alimentare.
Servicii sociale și asistență		
ODD 3: Sănătate și bunăstare	3.3; 3.7; 3.8; 3.c	Multe întreprinderi de economie socială oferă servicii sociale și asistență, cum ar fi asistență medicală, servicii de îngrijire pentru copii și persoanele vârstnice și asistență pentru persoanele cu dizabilități. Educația și instruirea reprezintă un alt domeniu important pentru întreprinderile de economie socială.
ODD 4: Educație de calitate	4.1; 4.2; 4.4; 4.5; 4.6; 4.7	
Piața muncii, infrastructură și dezvoltare incluzivă		
ODD 8: Condiții decente de muncă și creștere economică	8.3; 8.4; 8.5; 8.9; 8.1	Un număr tot mai mare de guverne recunoaște rolul întreprinderilor de economie socială în generarea de locuri de muncă după trecerea crizei financiare mondiale. De asemenea, întreprinderile de economie socială contribuie și la combaterea creșterii numărului de locuri de muncă în condiții precare și a incapacității sectorului formal tradițional de a-și îndeplini rolul de absorbție a surplusului de forță de muncă provenită, spre exemplu, din zonele rurale.
Calitatea vieții în așezările umane		
ODD 11: Orașe și comunități sustenabile	11.1; 11.2; 11.3; 11.4; 11.6; 11	Calitatea vieții în așezările umane va crește prin încurajarea cetățeniei active, asociată cu întreprinderile de economie socială. Acest lucru este cheia pentru promovarea sistemelor de guvernare participativă, esențială pentru reînnoirea comunității și dezvoltarea incluzivă în centrele urbane, în zonele rurale și în orașe.
ODD 6: Asigurarea disponibilității și a gestionării sustenabile a apei și a serviciilor de canalizare pentru toți	6.1; 6.2; 6.3; 6.b	
Pădurile, oceanele și ecosistemele costiere		
ODD 15: Viața pe uscat	15.1; 15.2; 15.3; 15.5	Întreprinderile de economie socială nu numai că implică forme de organizare și procese colective de luare a deciziilor care au ca rezultat protejarea pădurilor, a oceanelor și a ecosistemelor costiere, ci și promovarea practicilor agricole sustenabile și gestionarea sustenabilă a resurselor naturale
ODD 14: Viața animalelor marine	14.2; 14.4; 14.b	
Producția și consumul responsabil și schimbările climatice		
ODD 7: Energie curată și accesibilă	7.2; 7.a	Întreprinderile sociale contribuie la combaterea schimbărilor climatice, în special prin susținerea economiei circulare (în special reciclarea și reutilizarea), precum și prin reducerea deșeurilor și a pierderilor înregistrate după recoltare. Întreprinderile sociale au un rol crucial în transformarea modelelor de consum și introduc o schimbare culturală care caută să contracareze tendințele asociate cu consumerismul și consumul excesiv, precum și cu compromisul dintre creșterea economică și asigurarea sustenabilității ecologice.
ODD 12: Producere și consum responsabil	12.2; 12.3; 12.5; 12.6; 12.	
ODD 13: Acțiunea climatică	13.1; 13.3	

Sursa: elaborat de autor în baza Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (UN, 2015)

Table 3. Social economy and sustainable development goals

<i>Hunger, food and agriculture</i>		
SDG 2: Zero hunger	2.3; 2.4; 2.5	Much of the activity of social economy enterprises is focused on agriculture and public catering: producers organized in cooperatives, urban community agriculture, fair trade and alternative food networks.
<i>Social services and assistance</i>		
SDG 3: Good Health and Well-being	3.3; 3.7; 3.8; 3.c	Many social economy enterprises provide social services and assistance, such as health care, childcare and care for the elderly, and care for people with disabilities. Education and training are another important area for social economy enterprises.
SDG 4: Quality education	4.1; 4.2; 4.4; 4.5; 4.6; 4.7	
<i>Labor market, infrastructure and inclusive development</i>		
SDG 8: Decent work and economic growth	8.3; 8.4; 8.5; 8.9; 8.1	A growing number of governments recognize the role of social economy enterprises in job creation after the global financial crisis. Social economy enterprises also contribute to combating the growth of precarious employment and the inability of the traditional formal sector to fulfill its role of absorbing surplus labor from, for example, rural areas.
<i>Quality of life in human settlements</i>		
SDG 11: Sustainable cities and communities	11.1; 11.2; 11.3; 11.4; 11.6; 11	The quality of life in human settlements will increase by encouraging active citizenship, associated with social economy enterprises. This is the key to promoting participatory governance, which is essential for community renewal and inclusive development in urban centers, rural areas and cities.
SDG 6: Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all	6.1; 6.2; 6.3; 6.b	
<i>Forests, oceans and coastal ecosystems</i>		
SDG 15: Life on land	15.1; 15.2; 15.3; 15.5	Social economy enterprises not only involve forms of organization and collective decision-making processes that result in the protection of forests, oceans and coastal ecosystems, but also the promotion of sustainable agricultural practices and the sustainable management of natural resources.
SDG 14: Life below water	14.2; 14.4; 14.b	
<i>Responsible production and consumption and climate change</i>		
SDG 7: Affordable and clean energy	7.2; 7.a	Social enterprises contribute to combating climate change, in particular by supporting the circular economy (in particular recycling and reuse) and by reducing waste and post-harvest losses. Thus, enterprises social networks play a crucial role in transforming consumption patterns and introduce cultural change that seeks to counteract the trends associated with consumerism and excessive consumption, as well as the trade-off between economic growth and environmental sustainability.
SDG12: Responsible production and consumption	12.2; 12.3; 12.5; 12.6; 12.	
SDG 13: Climate action	13.1; 13.3	

Source: elaborated by author in base of Sustainable Development Goals (UN, 2015)

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) (UN, 2015) reprezintă un nou angajament global nu numai de a pune capăt sărăciei și foametei, dar și de a atinge la scară universală obiectivele de protecție socială, reducerea inegalităților și sustenabilitatea mediului. Astfel, spre exemplu, soluționarea ODD nr. 12 vizează direct principiile economiei circulare. Totodată, trecerea la economia circulară va permite găsirea soluțiilor pentru un șir de alte obiective menționate în Agenda 2030, precum ODD nr. 6,7,11,13,14,15, toate acestea sunt direct legate de calitatea vieții, protecția mediului ambiant, creșterea economică durabilă, inovații și tehnologii modern. Agenda 2030 recunoaște nevoia unei abordări holistice și importanța strategiilor de dezvoltare alternative și de modele economice care promovează sustenabilitatea și incluziunea.

Astfel, cu certitudine putem constata că ***Agenda 2030 subliniază nevoia de a obține dezvoltare durabilă pe toate cele trei planuri – economic, social și de mediu – într-un mod echilibrat și integrat. Însă această abordare echilibrată stă la baza economiei sociale, dar și se regăsește în carul principiilor economiei circulare. Astfel, economia socială în tandem cu economia circulară pot contribui foarte mult în realizarea Agendei 2030 și a ODD-urilor, prin promovarea dezvoltării incluzive și durabile prin intermediul inovațiilor în domeniul social, instituțional și tehnologic și care nu dăunează mediului.***

The 2030 Agenda for Sustainable Development and Sustainable Development Goals (SDGs) (UN, 2015) is a new global commitment not only to end poverty and hunger on a universal scale, but also to achieve the goals of social protection, reducing inequality and environment sustainability. Thus, for example, the solution of SDG no. 12 directly addresses the principles of the circular economy. At the same time, the transition to the circular economy will allow finding solutions for a number of other objectives mentioned in the 2030 Agenda, such as SDG no. 6,7,11,13,14,15, all these are directly related to quality of life, environmental protection, sustainable economic growth, modern innovations and technologies. The 2030 Agenda recognizes the need for a holistic approach and the importance of alternative development strategies and business models that promote sustainability and inclusion.

Thus, we can certainly affirm that *the 2030 Agenda emphasizes the need to achieve sustainable development on all three levels - economic, social and environmental - in a balanced and integrated way. But this balanced approach underlies the social economy, but it is also found in the principles of the circular economy. the 2030 Agenda and the SDGs, by promoting inclusive and sustainable development through social, institutional and technological innovations that are not harmful to the environment.*

Concluzii:

- Schimbarea modelelor actuale de consum este o condiție necesară pentru a face față provocărilor planetei generate de pandemia coronavirusului, dar și de alte crize sociale și economice. Acestea ar trebui să se orienteze către modele de consum bazate pe nevoi reale, mai colective, bazate pe achiziționarea de servicii prin împrumut, schimb, barter, schimb și închiriere de bunuri și servicii, pentru a reduce produsele subutilizate.
- Organizațiile sociale vor exercita un rol cheie în promovarea schimbării de paradigmă. Totodată, pot acționa și ca mediatori între autoritățile publice și populație în vederea diseminării practicilor prietenoase mediului, campaniilor de sprijinire pentru un consum durabil de alimente, descurajarea utilizării excesive a resurselor, prevenirea generării deșeurilor, activități de reutilizare și reciclare, prevenirea risipei alimentare etc.
- Organizațiile sociale vor implementarea principiile economiei circulare prin adoptarea unui nou stil de afaceri prietenoase mediului. Printre domeniile care oferă oportunități mai mari pentru dezvoltarea principiilor economiei circulare în cadrul activităților sociale putem menționa gestionarea deșeurilor și gestionarea resurselor de apă, generarea de energie, construcția și mediul urban, industria, agricultura și alimentația, mobilitatea și logistica și, desigur, activitățile de mediu.
- Tandemul dintre economie cir-

Conclusions:

- Changing current consumption patterns is a necessary condition to face the challenges of the planet generated by the coronavirus pandemic, but also by other social and economic crises. They should focus on consumer models based on real, more collective needs, based on the purchase of services through lending, exchange, barter, exchange and rental of goods and services, in order to reduce underutilized products.
- Social organizations will play a key role in promoting the paradigm shift. At the same time, they can act as mediators between public authorities and the population in order to disseminate environmentally friendly practices, campaigns to support sustainable food consumption, discouragement of the overuse of resources, waste minimization, reuse and recycling activities, food waste prevention, etc.
- Social organizations will implement the principles of the circular economy by adopting a new environmentally friendly business style. Among the areas that offer greater opportunities for the development of the principles of the circular economy in social activities we can mention waste management and water resources management, energy generation, construction and urban environment, industry, agriculture and food, mobility and logistics and, of course, environment activities.

culară și economie socială va permite intensificarea eforturilor în lupta împotriva degradării planetei, inclusiv printr-un consum și producție durabile, gestionarea durabilă a resurselor sale naturale și adoptarea de măsuri urgente în privința schimbărilor climatice, astfel încât aceasta să poată răspunde nevoilor generațiilor actuale și viitoare. Totodată, aceasta va permite asigurarea condițiilor optime pentru omenire la o viață prosperă și împlinită, în care progresul economic, social și tehnologic se va realiza în armonie cu natura.

➤ The tandem of circular economy and social economy will intensify efforts to combat global degradation, also through sustainable consumption and production, sustainable management of its natural resources, and urgent action on climate change so that it can meet the needs of current and future generations. At the same time, this will ensure the optimal conditions for the humanity to a prosperous and fulfilled life, in which economic, social and technological progress will be achieved in harmony with nature.

Bibliografie:

1. CE. Pactul verde european. Disponibil pe: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_ro
2. CE. 2018. Planeta noastră viitorul nostru. Disponibil pe: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/youth/docs/youth_magazine_ro.pdf
3. Comisia Europeană. 2012. Elements for a Common Strategic Framework 2014 to 2020 SWD (2012) 61 final, Partea II, Bruxelles 14.03.2012. Disponibil pe: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/csf_part2_en.pdf
4. CEDAG. 2019. La politique de cohésion européenne : entre nécessité de réforme et changement de paradigme. Disponibil pe: http://www.cedag-eu.org/index.php?page=social-economy&hl=en_US
5. CNTM. 2017. Studiu „Dezvoltarea antreprenoriatului social în rândul centrelor de tineret”. Disponibil pe: <https://www.cntm.md/sites/default/files/STUDIUL%20AS%20web.pdf>
6. FEE Moldova. 2013. Antreprenoriatul social în Republica Moldova: Realități și perspective. Disponibil pe: <https://www.antreprenoriatsocial.md/media/files/Studiu-antreprenoriat-social-EEF.pdf>
7. GreenPeace. 2020. Un Pact verde pentru un viitor sustenabil al Uniunii Europene. Disponibil pe: <https://www.greenpeace.org/romania/articol/2835/un-pact-verde-pentru-un-viitor-sustenabil-al-uniunii-europene/>
8. OIM. 2022. ILO downgrades labour market recovery forecast for 2022. Disponibil pe: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_834117/lang-en/index.htm

9. Statista. Projected generation of municipal solid waste worldwide from 2016 to 2050. Disponibil pe: <https://www.statista.com/statistics/916625/global-generation-of-municipal-solid-waste-forecast/>
10. UN. 2015. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Disponibil pe: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

Bibliography:

1. CE. Pactul verde european. Available at: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_ro
2. CE. 2018. Planeta noastră viitorul nostru. Available at: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/youth/docs/youth_magazine_ro.pdf
3. Comisia Europeană. 2012. Elements for a Common Strategic Framework 2014 to 2020 SWD (2012) 61 final, Partea II, Bruxelles 14.03.2012. Available at: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/csf_part2_en.pdf
4. CEDAG. 2019. La politique de cohésion européenne : entre nécessité de réforme et changement de paradigme. Available at: http://www.cedag-eu.org/index.php?page=social-economy&hl=en_US
5. CNTM. 2017. Studiu „Dezvoltarea antreprenoriatului social în rândul centrelor de tineret”. Available at: <https://www.cntm.md/sites/default/files/STUDIUL%20AS%20web.pdf>
6. FEE Moldova. 2013. Antreprenoriatul social în Republica Moldova: Realități și perspective. Available at: <https://www.antreprenoriatsocial.md/media/files/Studiu-antreprenoriat-social-EEF.pdf>
7. GreenPeace. 2020. Un Pact verde pentru un viitor sustenabil al Uniunii Europene. Available at: <https://www.greenpeace.org/romania/articol/2835/un-pact-verde-pentru-un-viitor-sustenabil-al-uniunii-europene/>
8. OIM. 2022. ILO downgrades labour market recovery forecast for 2022. Available at: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_834117/lang-en/index.htm
9. Statista. Projected generation of municipal solid waste worldwide from 2016 to 2050. Available at: <https://www.statista.com/statistics/916625/global-generation-of-municipal-solid-waste-forecast/>
10. UN. 2015. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Available at: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

CONTRIBUȚIA FONDULUI DE AJUTOR EUROPEAN DESTINAT CELOR MAI DEFAVORIZATE PERSOANE LA ABORDAREA CELOR MAI GRAVE FORME DE SĂRĂCIE DIN UNIUNEA EUROPEANĂ

THE CONTRIBUTION OF FUND FOR EUROPEAN AID TO THE MOST DEPRIVED HELPS ADDRESS THE WORST FORMS OF POVERTY IN THE EUROPEAN UNION

*Consultant național în gestionarea
fondurilor europene*

**VIOLETA
BULAT**

*National consultant in the
management of European funds*

Rezumat. 22,4% din populația Uniunii Europene se află în risc de sărăcie sau excluziune socială. Criza actuală îi afectează mai ales pe acești oameni, care de multe ori sunt invizibili în societate. Distanțarea socială nu este o opțiune în locuințele și cartierele aglomerate și sărace, pierderea locurilor de muncă (majoritatea oricum temporare sau sezoniere) nu face decât să accentueze și mai mult starea de sărăcie, iar discriminarea în ceea ce privește accesul la informații și la serviciile de bază îi plasează într-un risc și mai mare de excluziune socială și de îmbolnăvire. La nivel european există două mecanisme principale care au ca scop combaterea sărăciei și a excluziunii sociale: Fondul Social European (FSE) și Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD), asupra cărora și grupul Renew Europe a solicitat Comisiei Europene intervenția pentru a răspunde efectelor generate de pandemie. FEAD susține două tipuri de acțiuni: prima constă în furnizarea de alimente și materiale de bază, iar a doua presupune asistență nefinanciară, nematerială care vizează incluziunea socială a celor mai defavorizate persoane.

Cuvinte-cheie: persoane defavorizate, fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane, comunitățile sărace, pandemia COVID-19.

Summary. 22.4% of the European Union's population is at risk of poverty or social exclusion. The current crisis mainly affects these people, who are often invisible in society. Social distancing is not an option in crowded and poor housing and neighborhoods, job losses (mostly temporary or seasonal anyway) only exacerbate poverty and discrimination in access to information and services. It puts them at an even greater risk of social exclusion and illness. At European level, there are two main mechanisms aimed at combating poverty and social exclusion: the European Social Fund (ESF) and the European Aid to the Most Deprived (FEAD), on which the Renew Europe Group has also called on the European Commission to intervene. respond to the effects of the pandemic. FEAD supports two types of action: the first involves the provision of food and basic materials, and the second involves non-financial, non-material assistance aimed at the social inclusion of the most disadvantaged.

Keywords: disadvantaged people, European Aid to the Most Deprived, poor communities, coronavirus (COVID-19) pandemic.

Accesul persoanelor defavorizate la piața muncii este limitat, însă în condițiile actuale va fi și mai dificil pentru acestea să își găsească un loc de muncă. Copiii din comunitățile sărace nu au acces la lecțiile online, sunt expuși riscului violenței domestice și abandonului școlar după încheierea stării de urgență.

Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD) contribuie la abordarea celor mai grave forme de sărăcie din UE, cum ar fi precaritatea alimentară, sărăcia copiilor și lipsa unei locuințe. Pentru perioada 2014-2020, FEAD¹ dispune de o sumă totală de 3,8 miliarde EUR (în prețuri curente). UE oferă o finanțare de până la 85 %, care este completată de resursele proprii ale statelor membre. Astfel, valoarea totală a fondului se ridică la aproximativ 4,5 miliarde EUR.

Pentru autoritățile de management, grupul de experți FEAD rămâne principalul forum de schimb de informații privind punerea în aplicare a fondului. Grupul de experți s-a reunit de două ori în 2019 și de patru ori în 2020 pentru a discuta aspecte referitoare la implementarea programului FEAD, în special la măsurile auxiliare, la donațiile de alimente, la audituri, la coordonarea cu alte fonduri ale UE, opțiuni simp-

The access of disadvantaged people to the labor market is limited, but in the current conditions it will be even more difficult for them to find a job. Children in poor communities do not have access to online lessons, they are at risk of domestic violence and dropping out of school after the emergency is over.

The Fund for European Aid to the Most Deprived (FEAD) helps address the worst forms of poverty in the EU, such as food deprivation, child poverty and homelessness. A total of EUR 3.8 billion (current prices) is available from the FEAD¹ for 2014-2020. The EU provides up to 85% of funding, which is complemented by the Member States' own resources. This brings the total value of the fund to around EUR 4.5 billion.

The FEAD expert group remains the main forum for managing authorities to exchange information on the fund's implementation. The expert group met twice in 2019 and four times in 2020 to discuss aspects of the FEAD programme's implementation, notably accompanying measures, food donations, audits, coordination with other EU funds, simplified cost options and e-vouchers.

¹ Regulamentul (UE) nr. 223/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2014 privind Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (JO L 72, 12.3.2014, p. 1). Regulamentul a fost modificat în august 2018, prin revizuirea Regulamentului financiar: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802>.

¹ Regulation (EU) No 223/2014 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2014 on the Fund for European Aid to the Most Deprived (OJ L 72, 12.3.2014, p. 1). The Regulation was amended in August 2018, through a revision of the Financial Regulation: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802>

lificate privind costurile și vouchere electronice. În 2020, ordinea de zi a reuniunilor a inclus, de asemenea, răspunsul la criza legată de pandemia de COVID-19, inclusiv modificările relevante ale Regulamentului FEAD. În lunile octombrie și decembrie 2020, grupul de experți FEAD s-a reunit împreună cu grupul de lucru tehnic al FSE (Fondul social european).

Articolul 5 din Regulamentul FEAD identifică principiile care ar trebui aplicate la nivel general în conceperea și implementarea fondului. Acestea includ complementaritatea finanțării, egalitatea de gen, nediscriminarea, evitarea risipei de alimente, o dietă echilibrată, sănătatea publică și aspecte legate de mediu și climă. Statele membre trebuie să respecte aceste principii și să raporteze cu privire la acest lucru în rapoartele lor anuale de implementare.

Statele membre raportează cu privire la modul în care țin seama de aceste principii generale.

Acestea respectă principiul complementarității prin coordonarea cu alte instrumente de finanțare, pentru a evita dubla finanțare și pentru a extinde domeniul de aplicare al asistenței.

Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-EU) a intrat în vigoare în decembrie 2020, ca parte a instrumentului de redresare „Next Generation EU”. Inițiativa REACT-EU oferă resurse suplimentare pentru programele actuale ale politicii de

In 2020, the agenda of the meetings also included the response to the crisis linked to the COVID-19 pandemic, including the relevant FEAD Regulation amendments. In October and December 2020, the FEAD expert group met jointly with the ESF technical working group.

Article 5 of the FEAD Regulation identifies principles that should be applied across the board when designing and implementing the Fund. These include complementarity of funding, gender equality, anti-discrimination, avoidance of food waste, a balanced diet, public health, and environmental and climate-related aspects. Member States should abide by these principles and report on them in their annual implementation reports. Member States report on how they take these general principles into account. They fulfil the complementarity principle by coordinating with other funding instruments to avoid double funding and increase the scope of assistance.

The Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe (REACT-EU)² came into force in December 2020 as part of the ‘Next Generation EU’ recovery scheme. REACT-EU provides additional resources to current cohesion policy programmes, while also allowing Member States to inject further re-

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_20_948

coeziune, permițând în același timp statelor membre să injecteze resurse suplimentare în programul FEAD. Pentru a asigura livrarea rapidă, statele membre vor primi o plată substanțială de prefinanțare (11 %), astfel încât să poată mobiliza imediat resursele suplimentare și, din nou, nu vor fi obligate să contribuie la cofinanțarea națională.

La sfârșitul anului 2019, valoarea fondurilor angajate cumulate (pentru perioada 2014-2019) s-a ridicat la aproape 3 340 de milioane EUR, reprezentând 74 % din resursele totale ale programelor (care includ fonduri UE și cofinanțare națională). În 2019, plățile către beneficiari au scăzut ușor (478,5 milioane EUR) în comparație cu 2018 (501,2 milioane EUR), însă s-au menținut la un nivel cu mult peste cele din anii precedenți (412,8 milioane EUR în 2017 și 435,2 milioane EUR în 2016).

În 2019, s-a acordat în continuare sprijin FEAD în 26 de state membre, pe baza progreselor înregistrate în anii anteriori. Majoritatea statelor membre (22 din 26) au distribuit produse alimentare și/sau asistență materială de bază și au furnizat măsuri, IT raportând, pentru prima dată, cifre în sistemul de monitorizare cu privire la asistența materială de bază. Patru state membre au continuat să deruleze programe de incluziune socială.

sources into the FEAD programme. To ensure quick delivery, Member States will receive a substantial pre-financing payment (11%) so they can immediately deploy the additional resources and will again not be required to contribute national co-financing.

At the end of 2019, the cumulative funds committed (for 2014-2019) amounted to nearly EUR 3 340 million, or 74% of the total resources of the programmes (which include EU funds and national co-financing). Payments to beneficiaries decreased slightly in 2019 (EUR 478.5 million) against 2018 (EUR 501.2 million) but remained well above those in previous years (EUR 412.8 million in 2017 and EUR 435.2 million in 2016).

FEAD support continued in 2019 in 26 Member States, building on the progress made in previous years. Most Member States (22 out of 26) distributed food and/or basic material assistance and provided accompanying measures, with IT reporting, for the first time, figures in the monitoring system about basic material assistance. Four Member States continued to run social inclusion programmes.

Tabelul 1

Tip de asistență acordată în 2019

Program Operațional	Tip de asistență	Stat membru
PO I	Ajutor alimentar	BE, BG, EE, ES, FI, FR, MT, PL, PT, SI (10)
	Asistență materială de bază	AT (1)
	Ambele	CY, CZ, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, SK (11)
PO II	Incluziune socială	DE, DK, NL, SE (4)

Sursă: Rezumat al rapoartelor anuale de implementare pentru programele operaționale cofinanțate prin Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane în 2019

Table 1

Type of assistance delivered in 2019

OP	Type of assistance	Member State
OP I	Food	BE, BG, EE, ES, FI, FR, MT, PL, PT, SI (10)
	Basic material	AT (1)
	Both	CY, CZ, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, SK (11)
OP II	Social inclusion	DE, DK, NL, SE (4)

Source: Summary of the annual implementation reports for the operational programmes co-financed by the Fund for European Aid to the Most Deprived in 2019

Se estimează că, în 2019, 12,2 milioane de persoane au beneficiat de asistență alimentară prin FEAD, peste 800 000 de persoane au primit asistență materială și aproximativ 30 000 de persoane au beneficiat de sprijin pentru incluziune socială. Peste 12,5 milioane de persoane în total au beneficiat de sprijin FEAD, potrivit unei estimări prudente. Cele mai semnificative creșteri ale numărului de destinatari finali s-au înregistrat în FR (cu 450 132 de persoane mai mult decât în 2018), în HR (cu 132 675 de persoane mai mult), în LV (cu 58 904 de persoane mai mult), IE (cu 42 713 de

In 2019, an estimated 12.2 million people benefited from FEAD food assistance, over 800 000 received material assistance, and around 30 000 benefited from social inclusion support. Over 12.5 million people in total benefitted from FEAD support, according to a conservative estimate³. The most significant increases in end recipients were found in FR (450 132 more than in 2018), HR (132 675 more), LV (58 904 more), IE (42 713

³ In operational programmes where both food support and basic material assistance is provided to the same people, the apparent overlap from annual implementation report data has been subtracted for the purpose of reporting aggregated figures.

persoane mai mult) și în FI (cu 34 229 de persoane mai mult). În schimb, 17 state membre au înregistrat un număr redus al destinatarilor finali, în special IT (cu 594 297 mai puține persoane decât în 2018), EL (70 961 de persoane), precum și CZ, BG, PL și SK. În plus, RO continuă să se confrunte cu probleme legate de implementare.

more), and FI (34 229 more). Conversely, 17 Member States recorded a reduced number of end recipients, especially IT (594 297 fewer than in 2018), EL (70 961), as well as CZ, BG, PL and SK. Furthermore, RO continues to face implementation issues (see below).

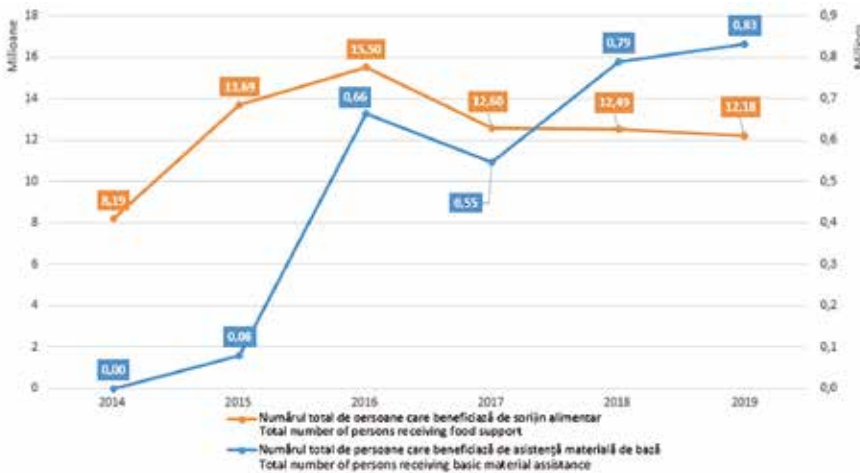

Figura 1. Numărul de persoane care beneficiază de sprijin alimentar și/sau asistență materială de bază (milioane)

Sursă: Rezumat al rapoartelor anuale de implementare pentru programele operaționale cofinanțate prin Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane în 2019

Figure 1. Number of people receiving food support and/or basic material assistance (millions)

Source: Summary of the annual implementation reports for the operational programmes co-financed by the Fund for European Aid to the Most Deprived in 2019

Profilul general al destinatarilor finali ai sprijinului FEAD a rămas în mare parte neschimbat. La fel ca în anii anteriori, puțin sub jumătate (49 %) din numărul total de persoane care au beneficiat de asistență au fost femei. Copiii au beneficiat de peste 30 % din sprijinul disponibil, urmați de migranți, de persoanele de origine străină sau de minorități (10 %) și de persoanele fără adăpost (7 %). În 2019, 8 % dintre destina-

The overall profile of end recipients of FEAD support has remained broadly unchanged. As in previous years, just under half (49%) of all those assisted were women. Children received over 30% of the available support, followed by migrants, people with a foreign background or minorities (10%), and the homeless (7%). In 2019, 8% of FEAD end recipients were people aged 65 or above and slightly less than 5% were people with disabilities. These figures

rii finali ai FEAD au fost persoane în vârstă de cel puțin 65 de ani și puțin sub 5 % au fost persoane cu handicap. Aceste cifre reprezintă estimări ale organizațiilor partenere și ar trebui tratate cu prudență.

Copiii au reprezentat aproximativ 30 % dintre persoanele care au primit ajutor alimentar, asistență materială de bază sau asistență pentru incluziune socială în 2019. Această proporție a crescut ușor în comparație cu anii anteriori. În mai multe state membre, copiii au primit cea mai mare pondere a ajutorului alimentar – în special în CY, CZ, HR, HU și MT – situându-se între 42 % și 92 % din totalul destinatarilor finali. În mod similar, în CY, IE, HU și AT copiii au reprezentat, într-o proporție ridicată, destinatarii finali ai asistenței materiale de bază – cu procentele cuprinse între 86 % și 100 %. Programele din aceste țări prevăd sprijin specific pentru copii.

Copiii – în special cei ai căror părinți au un nivel scăzut de calificare – și persoanele cu handicap se confruntă cu un risc de sărăcie sau de excluziune socială care este în mod considerabil mai ridicat. În total, 23,1 % dintre copii (cu vârsta de 16 ani sau mai puțin) erau expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială în 2019. În 2019, procentul persoanelor care se confruntau cu privarea severă de locuință², una

are estimate by the partner organisations and should be treated with caution.

Children account for around 30% of those who received food, basic material or social inclusion assistance in 2019. This share has slightly increased compared to previous years. In several Member States, children received the largest share of food support – particularly in CY, CZ, HR, HU and MT – where it ranged between 42% and 92% of the total end recipients. Similarly, CY, IE, HU and AT had a high proportion of children as end recipients of basic material assistance - ranging between 86% and 100%. Programmes in these countries feature specific support to children.

Children – particularly those with low skilled parents – and people with disabilities face a substantially higher risk of poverty or social exclusion. Overall, 23.1% of children (16 years or younger) were at risk of poverty or social exclusion in 2019. Those experiencing severe housing deprivation⁴, one of the starkest manifestations of poverty, stood at 3.8% in 2019, down only 0.2% since 2018. Put together, these statistics show that, overall, the situation with poverty in the EU improved up to 2019.

In 2019, most of the Member States that targeted support towards children continued to implement activities already started in 2018.

Czechia: CZ provides subsidised meals to disadvantaged children in schools. High-quality school catering

² Rata privării severe de locuință este definită ca procentajul populației care locuiește în locuințe considerate supraaglomerate și care prezintă, în același timp, cel puțin una dintre următoarele condiții caracteristice ale privării de locuință: acoperiș deteriorat, fără baie/duş și fără toaletă înăuntrul locuinței sau locuințe considerate foarte întunecoase.

⁴ The severe housing deprivation rate is defined as the percentage of the population living in a dwelling which is considered as overcrowded, while also exhibiting at least one of the following features of housing deprivation: a leaking roof, no bath/shower and no indoor toilet, or a dwelling considered too dark.

dintre cele mai evidente manifestări ale sărăciei, a scăzut la 3,8 %, cu doar 0,2 % față de 2018. Împreună, aceste statistici arată că, per ansamblu, situația sărăciei în UE s-a îmbunătățit până în 2019.

În 2019, majoritatea statelor membre care au direcționat sprijinul către copii au continuat să desfășoare activități începute în 2018.

Cehia: CZ oferă mese subvenționate copiilor defavorizați din școli. Se consideră că alimentația publică de înaltă calitate în școli pentru copiii de vârstă preșcolară și școlară încurajează frecventarea școlii într-o mai mare măsură de către elevi. Numărul școlilor care participă la astfel de scheme crește în mod constant. În ceea ce privește asistența materială, bunurile distribuite în CZ includ cinci tipuri de preparate pentru sugari și de lapte pentru copii din diferite grupe de vârstă, precum și hrană pentru bebeluși.

Cipru: copiii reprezintă cea mai mare proporție a destinatarilor finali, atât ai ajutorului alimentară (92 %), cât și ai asistenței materiale (100 %). Școlarii defavorizați li se oferă mese gratuite pregătite în cantinele școlare. În ceea ce privește asistența materială, pachetul „baby dowry”, care include bunuri de consum de bază pentru îngrijirea bebelușilor, este pus la dispoziția noilor părinți vulnerabili.

Croatia: un program școlar oferă asistență copiilor care trăiesc în sărăcie sau care sunt expuși riscului de sărăcie. Acești copii primesc mese în școli, precum și ghiozdane și alte materiale școlare.

for children in preschool and primary school age is thought to encourage better school attendance by pupils. The number of schools participating in such schemes is growing steadily. On material assistance, goods distributed in CZ include five types of infant formula and follow-on milk for different age groups, and baby food.

Cyprus: Children account for the largest proportion of end recipients of both food (92%) and material assistance (100%). Free meals prepared in school canteens are provided to deprived schoolchildren. On material assistance, a ‘baby dowry’ package, which includes basic consumer goods for baby care, is provided to vulnerable new parents.

Croatia: A school programme provides assistance to children living in poverty or who are at risk of poverty. These children receive school meals, as well as school bags and other school material.

Germany: DE targets its support towards children of EU-migrants in preschool age (up to 7 years old) offering them early education. DE also support their parents offering parental support.

Hungary: Children represent a large proportion of end recipients. Children of poor families receive support in the form of food packages and basic material assistance. Food support provided to poor, pregnant women can also help prevent their new-born children from being subjected to material deprivation.

Ireland: Children from families using food banks also benefit from these schemes. Home-starter kits (that include baby kits) that are given to refu-

Germania: DE își direcționează sprijinul către copiii migranților din UE care au vârsta preșcolară (până la 7 ani), oferindu-le educație timpurie. DE îi sprijină, de asemenea, pe părinții acestor copii, oferindu-le sprijin parental

Ungaria: copiii constituie o porție ridicată a destinatarilor finali. Copiii proveniți din familii sărace primesc sprijin sub formă de pachete de produse alimentare și de asistență materială de bază. Sprijinul alimentar acordat femeilor sărace și însărcinate poate contribui, de asemenea, la prevenirea deprivării materiale a copiilor nou-născuți.

Aproximativ 10 % dintre destinatarii finali au fost migranți, persoane de origine străină sau aparținând unei minorități. Totuși, această proporție poate fi subestimată, deoarece informațiile privind migranții care primesc sprijin nu sunt întotdeauna raportate din motive legate de protecția datelor (EL, FR și SK). Migranții constituie, în general, cel mai mare grup, fiind urmași de refugiați și de solicitanții de azil.

Se estimează că 7 % dintre destinatarii finali ai FEAD au fost persoane fără adăpost, această proporție rămânând stabilă în 2018 și 2019. Totuși, este deosebit de dificil de estimat numărul de persoane fără adăpost, deoarece acestea nu sunt înregistrate și adesea sunt reticente în a furniza informații cu caracter personal. În CZ, FR și IE, peste 13 % dintre destinatarii finali care au primit asistență alimentară au fost persoane fără adăpost. În IT, proporția persoanelor fără adăpost care beneficiază de asistență a continuat să scadă în comparație cu 2018 și 2017.

gee families moving into new homes also benefit children. Furthermore, in 2019, children of international protection applicants living in state-provided accommodation received school kits.

Austria: Support in the form of school bags and other school materials is directly targeted to school-aged children whose families receive minimum income.

Greece: Children benefit from food aid distribution and also receive specific material assistance, including school bags and stationary material. Children are targeted by specific accompanying measures such as children-specific psychosocial support, empowerment and social inclusion services, social tutoring, and cultural and creative activities.

Latvia: Children receive specific aid. This includes i) food packages for infants and young children split into three types of packages based on age: 7-12 months, 13-18 months, and 19-24 months; ii) sets of hygiene products for infants and young children aged 0 to 24 months - four types of sets, 0-6 months, 7-12 months, 13-18 months, 19-24 months; iii) individual teaching aids for children aged 5 to 10; and iv) individual teaching aids for children aged 11 to 16. To prevent discrimination, LV specifically ensures that school materials (such as school bags) do not include colours, shapes and drawings that encourage stereotypical perceptions of girls and boys.

Around 10% of end recipients were migrants, people with a foreign background or minorities. However, this share can be underestimated as infor-

Rechizitele școlare și produsele de îngrijire personală pentru familiile cu copii au reprezentat, în continuare, principalele articole din cadrul asistenței materiale de bază distribuite prin FEAD. În 2019, articolele livrate familiilor cu copii au inclus articole de papetărie și materiale școlare (AT, EL, HR, HU, IE și LV), ghiozdane (AT, EL, HR și LV), pachete pentru îngrijirea bebelușilor (CY, EL, HR, HU și IE), echipamente sportive (EL și HR) și îmbrăcăminte (EL, HR și IT). În EL, HU, LU, LV și SK, au fost distribuite, de asemenea, articole precum detergent de rufe, cremă și săpun pentru bebeluși și copii de vârstă mică, șervețele umede și scutece.

mation on migrants receiving support is not always reported for data protection reasons (EL, FR and SK). Migrants in general are the largest group, followed by refugees and asylum seekers.

An estimated 7% of FEAD end recipients were homeless people, with this proportion remaining stable in 2018 and 2019. However, the number of homeless people is particularly difficult to estimate as they are not registered and are often reluctant to provide any personal information. In CZ, FR, and IE, more than 13% of end recipients who received food assistance were homeless people. In IT, the proportion of homeless people receiving assistance continued to fall compared to 2018 and 2017.

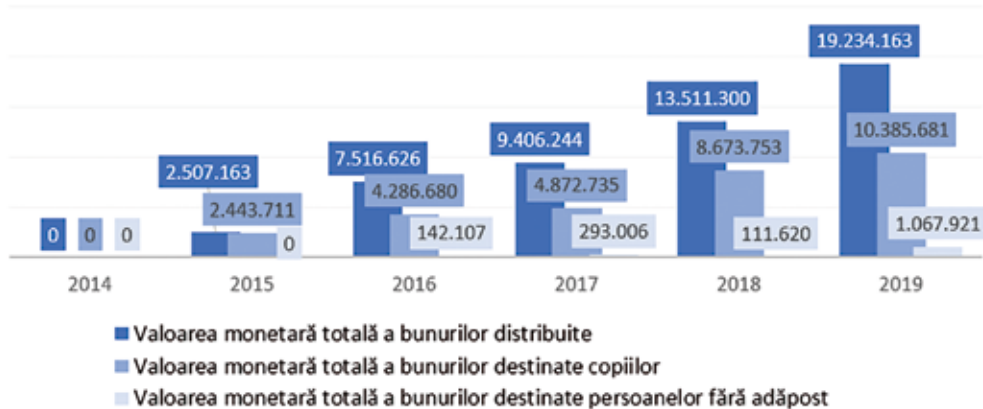

Figura 2. Valoarea monetară totală a bunurilor distribuite în perioada 2014-2019, per tip

Sursă: Rezumat al rapoartelor anuale de implementare pentru programele operaționale cofinanțate prin Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane în 2019

Toate statele membre raportează respectarea principiilor egalității de gen și a politicilor de combatere a discriminării. Majoritatea statelor membre au definit criterii obiective de eligibilitate – și anume statutul socioeconomic al unei persoane

School supplies and personal care products for families with children continued to be the main basic material assistance items distributed through FEAD. In 2019, items delivered to families with children included stationery and school materials (AT, EL,

– pentru a identifica grupul-țintă și destinatarii finali, prevenind discriminarea la orice nivel al distribuției ajutoarelor.

HR, HU, IE and LV), school bags (AT, EL, HR and LV), baby-care packages (CY, EL, HR, HU and IE), sports equipment (EL and HR) and clothes (EL, HR and IT). In EL, HU, LU, LV and SK, items such as laundry detergent, cream and soap for babies and toddlers, wet wipes and diapers were also distributed.

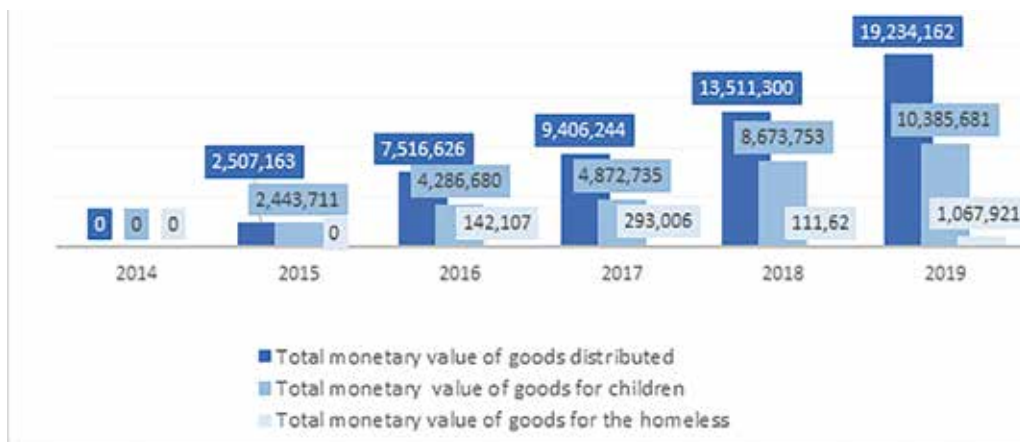

Figure 2. Total monetary value of goods 2014-2019 by type

Source: Summary of the annual implementation reports for the operational programmes co-financed by the Fund for European Aid to the Most Deprived in 2019

Concluzii. Copiii reprezintă aproximativ 30 % dintre cei care au primit sprijin, în timp ce persoanele fără adăpost au reprezentat 7 %, iar persoanele cu handicap au reprezentat 5 %. Se estimează că 10 % dintre toate persoanele care au beneficiat de sprijin erau migranți, persoane de origine străină sau aparținând unei minorități, iar 8 % erau persoane în vârstă de peste 65 de ani.

La fel ca în anii precedenți, rapoartele arată că flexibilitatea FEAD a fost esențială pentru implementarea sa în mod eficace și eficient. Organizațiile partenere au avut un rol semnificativ din punctul de vedere al cunoașterii grupurilor țintă și al informării. To-

All Member States report compliance with gender-equality principles and anti-discrimination policies. Most Member States have defined objective eligibility criteria – i.e. an individual’s socio-economic status – to identify the target group and the end recipients, preventing discrimination from occurring at any level of the aid distribution.

Conclusions: Children account for around 30% of those who received support, while homeless people accounted for 7% and people with disabilities accounted for 5%. An estimated 10% of all those supported were migrants, people with a foreign background or minorities, and 8% were people aged 65 or above.

tuși, FEAD a sprijinit, de asemenea, organizațiile partenere pentru a deveni mai eficiente, inclusiv în ceea ce privește termenele de livrare și cooperarea instituțională. Mai multe întârzieri ale programelor au fost cauzate de obstacolele în materie de achiziții publice întâlnite în anii anteriori. În plus, statele membre și organizațiile partenere au reușit să redirecționeze grupurile țintă către servicii adecvate pe termen lung, iar acest lucru a fost esențial pentru stabilirea unor relații de încredere reciprocă cu destinatarii finali.

În 2020, izbucnirea pandemiei de COVID-19 a schimbat în mod substanțial peisajul în care funcționează programul FEAD. Criza economică și socială care a urmat a afectat în mod disproporționat anumite grupuri și persoane dezavantajate, inclusiv cele mai defavorizate persoane. Grupuri noi de persoane care se aflau anterior în situații vulnerabile s-au regăsit într-o situație de sărăcie și de excluziune socială. Restricțiile sociale care au fost instituite pentru a aborda urgența sanitară au schimbat modul în care funcționează organizațiile care furnizează alimente și asistență materială.

Ca răspuns la criza actuală, Regulamentul FEAD a fost modificat de două ori în 2020 și în 2021 în cadrul inițiativelor CRII, CRII+ și REACT-EU, pentru a asigura un sprijin mai puternic în perioada premergătoare noii perioade de programare și pentru a facilita punerea în aplicare a programului.

În perioada 2021-2027, FEAD va

As in previous years, reports show that FEAD's flexibility has been instrumental to its effective and efficient implementation. The role of the partner organisations in terms of knowledge of the target groups and outreach has been significant. However, the FEAD also helped partner organisations become more efficient, including in terms of delivery times and institutional cooperation. Several delays experienced by the programmes were due to procurement obstacles encountered in previous years. Moreover, Member States and partner organisations have been able to redirect target groups to appropriate longer-term services, and this was key to establishing mutually trusting relationships with end recipients.

In 2020, after the period covered by the present report, the outbreak of the COVID-19 pandemic substantially changed the landscape in which the FEAD programme operates. The economic and social crisis that followed has disproportionately hit certain disadvantaged groups and individuals, including the most deprived. New groups of individuals that were previously in vulnerable situations found themselves in a situation of poverty and social exclusion. The social restrictions that have been put in place to address the health emergency have changed the way organisations delivering food and material assistance operate.

In response to the current crisis, the FEAD regulation was amended twice in 2020 and 2021 under the CRII, CRII+ and REACT-EU initiatives, in order to ensure stronger support in the lead-up to the new

deveni parte integrantă a FSE+, integrând astfel și mai mult atenția acordată combaterii celor mai grave forme de sărăcie în cadrul unor strategii mai ample de incluziune socială și al finanțării. Programul FSE+ va fi esențial pentru sprijinirea redresării economice și sociale după pandemia de coronavirus și pentru promovarea unei tranziții echitabile către o economie neutră din punct de vedere climatic, în conformitate cu ambițiile Pactului verde european și în combinație cu Fondul pentru o tranziție justă. Acesta va fi, de asemenea, un program-cheie pentru reușita Pilonului european al drepturilor sociale.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane.* [Accesat 30.03.2022] Disponibil: <https://dragospislaru.eu/fead-fondul-de-ajutor-european-destinat-ceilor-mai-defavorizate-persoane/>
2. *Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Defavorizate (POAD) asigură pe întreaga perioadă 2014 – 2020.* [Accesat 30.03.2022] Disponibil: <https://www.ecrestere.ro/programul-operational-ajutorarea-persoanelor-defavorizate-poad/>
3. *Regulamentul (UE) nr. 223/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2014 privind Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (JO L 72, 12.3.2014, p. 1). Regulamentul a fost modificat în august 2018, prin revizuirea Regulamentului financiar.* [Accesat 30.03.2022] Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802>
4. *Rezumat al rapoartelor anuale de implementare pentru programele operaționale cofinanțate prin Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane în 2019, Bruxelles 2021.*

programming period and facilitate programme implementation.

In 2021-2027, the FEAD will become an integral part of the ESF+, thus further integrating the attention paid to tackling the worst forms of poverty within broader social inclusion strategies and funding. The ESF+ programmes will be key to supporting economic and social recovery after the coronavirus pandemic, and to fostering a just transition to a climate-neutral economy in line with the ambitions of the European Green Deal, and in combination with the Just Transition Fund⁵. It will also be a key programme for delivering on the European Pillar of Social Rights.

BIBLIOGRAPHY:

1. *The European Aid Fund for the Most Deprived* [Accesat 30.03.2022] Disponibil: <https://dragospislaru.eu/fead-fondul-de-ajutor-european-destinat-ceilor-mai-defavorizate-persoane/>
2. *The Operational Program for the Aid of the Disadvantaged (POAD) provides for the entire period 2014-2020.* [Accesat 30.03.2022] Disponibil: <https://www.ecrestere.ro/programul-operational-ajutorarea-persoanelor-defavorizate-poad/>
3. *Regulation (EU) No 223/2014 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2014 on the Fund for European Aid to the Most Deprived (OJ L 72, 12.3.2014, p. 1). The Regulation was amended in August 2018, through a revision of the Financial Regulation:* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802>
4. *Summary of the annual implementation reports for the operational programmes co-financed by the Fund for European Aid to the Most Deprived in 2019, Bruxelles 2021.*

⁵https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/01/14-01-2020-financing-the-green-transition-the-european-green-deal-investment-plan-and-just-transition-mechanism

EXPERIENȚA FRANȚEI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI SOCIALE

FRANCE'S EXPERIENCE IN DEVELOPING THE SOCIAL ECONOMY

*Studentă, Universitatea de Stat
din Moldova, Moldova*

**TAMARA
CLIPCĂ**

*Student, State University
of Moldova, Moldova*

Rezumat. Conceptul de economie socială și solidară (ESS) desemnează un ansamblu de companii organizate sub formă de cooperative, mutuale, asociații sau fundații, ale căror funcționare și activități interne se bazează pe un principiu de solidaritate și utilitate socială. Aceste companii adoptă metode de management democratice și participative. Ei supraveghează cu strictețe utilizarea profiturilor pe care le realizează: profitul individual este interzis și rezultatele sunt reinvestite. Resursele lor financiare sunt în general parțial publice.

Cuvinte-cheie: economie socială, companii, resurse financiare, dezvoltare economică, solidaritate.

Principiile unei economii care servesc nevoilor sociale au început să prindă contur în urmă cu mai bine de un secol, în timpul revoluției industriale.

Iată câteva perioade cheie din istoria acesteia:

1. În secolul al XIX-lea s-a organizat o economie socială în fața problemelor sociale cauzate de revoluția industrială: ea s-a caracterizat prin apariția societăților mutuale - viitoare mutuale - și a cooperativelor de credit re-

Summary. The concept of social and solidarity economy (ESS) refers to a set of companies organized in the form of cooperatives, mutual societies, associations, or foundations, whose functioning and internal activities are based on a principle of solidarity and social utility. These companies adopt democratic and participatory management methods. They strictly monitor the use of the profits they make: individual profit is prohibited and the results are reinvested. Their financial resources are generally partially public.

Keywords: social economy, companies, financial resources, economic development, solidarity.

The principles of an economy that serves social needs began to take shape more than a century ago, during the Industrial Revolution.

Here are some key periods in its history:

1. In the nineteenth century a social economy was organized in the face of the social problems caused by the industrial revolution: it was characterized by the emergence of mutual societies - mutual future - and mutual credit cooperatives, production,

ciproc, producție, consumatori și prime cooperative agricole. .

2. **În 1901**, o lege a instituit libertatea de asociere, marcând începutul dezvoltării asociative. Aceasta a luat un nou avânt după Eliberarea din 1945, mai ales în anumite sectoare: tineret, protecția copilului, sport, cultură și educație populară.
3. **În anii 1970-1980** s-a născut economia solidară, în special prin dezvoltarea integrării prin activitate economică. Scopul este combaterea efectelor șomajului și excluderii sociale.
4. **În anii 2000**, au apărut noi dinamici antreprenoriale pentru a satisface nevoile sociale neacoperite sau slab satisfăcute de serviciile publice. O politică publică de ESS declanșează apoi și promovează apariția unor fonduri și sisteme de sprijin dedicate precum incubatoarele sau Dispozitivul local de sprijin (DLA), al cărui operator național Avise este din 2002. Organizații și rețele, precum Avise și Mișcarea Antreprenorilor Sociali (Mouves) a fost creată și pentru a promova dezvoltarea afacerilor ESS.
5. **Legea Economiei socialeși solidară (ESS) adoptată la 31 iulie 2014** marchează un pas important în structurarea ESS: recunoaște oficial ESS ca unitate care reunește economia socială, economia solidară și antreprenorialul social.

Economia socială și solidară (ESS) reunește companii care caută

consumers, and first agricultural cooperatives.

2. **In 1901**, a law established freedom of association, marking the beginning of associative development. It gained momentum after the 1945 Liberation, especially in certain sectors: youth, child protection, sports, culture, and popular education.
3. **The solidarity economy was born in the years 1970-1980**, especially through the development of integration through economic activity. The aim is to combat the effects of unemployment and social exclusion.
4. **In the 2000s**, new entrepreneurial dynamics emerged to meet the social needs not covered or poorly met by public services. A public ESS policy then triggers and promotes the emergence of dedicated funds and support systems such as incubators or the Local Support Facility (DLA), whose national operator Avise has been since 2002. Organizations and networks such as Avise and the Social Entrepreneurs Movement (Mouves) were also created to promote the development of ESS business.
5. **The ESS Act adopted on 31 July 2014** marks an important step in the structuring of the ESS: it officially recognizes the ESS as a unit that brings together the social economy, the solidarity economy, and social entrepreneurship.

The Social and Solidarity Economy (ESS) brings together compa-

să concilieze solidaritatea, performanța economică și utilitatea socială. Un jucător economic important, ESS reprezintă 10% din PIB și aproape 14% din locurile de muncă private din Franța. Acest sector are aproximativ 200.000 de companii și structuri și 2,38 milioane de angajați.

Principiile ESS:

- management democratic,
- utilitatea colectivă sau socială a proiectului,
- amestec de resurse,
- individual nonprofit.

Ca parte a unei istorii străvechi, ESS își are rădăcinile în secolul al XIX-lea în primele asociații de muncitori, cooperative de consum și rezidenți și societăți de beneficii mutuale. Pionier în logica inovației sociale, ESS găsește un public tot mai mare în rândul tinerelor generații în căutarea sensului angajamentelor lor, fie că sunt voluntari sau profesioniști.

Înzestrată cu un cadru legal grație legii din 31 iulie 2014 care și-a trasat contururile și prerogativele, ESS are o ambiție puternică de angajament, care depășește cu mult sectorul pe care îl acoperă. Pentru că, dacă angajamentul este un concept fundamental în societatea noastră contemporană, este la latitudinea fiecăruia să contribuie la el în activitatea de zi cu zi, fie că provin din organizații publice, private, non-profit sau cu scop de profit, fie că sunt persoane publice sau private. persoană.

Astfel, în diversitatea formelor lor, companiile de ESS se mobili-

nies that seek to reconcile solidarity, economic performance, and social utility. A major economic player, ESS accounts for 10% of GDP and almost 14% of private employment in France. This sector has approximately 200,000 companies and structures and 2.38 million employees.

ESS principles:

- democratic management,
- the collective or social utility of the project,
- mixture of resources,
- individual nonprofit.

As part of ancient history, the ESS has its roots in the 19th century in the first workers' associations, consumer cooperatives, and residents and mutual benefit societies. A pioneer in the logic of social innovation, ESS is finding a growing audience among the younger generations looking for meaning in their commitments, whether they are volunteers or professionals.

Endowed with a legal framework thanks to the law of July 31, 2014, that outlined its prerogatives and prerogatives, ESS has a strong ambition of commitment, which goes far beyond the sector it covers. Because, if commitment is a fundamental concept in our contemporary society, it is up to everyone to contribute to it in their daily work, whether they come from public, private, non-profit, or for-profit organizations, or are public or private persons. the person.

Thus, in the diversity of their forms, ESS companies mobilize to put people back at the center of the

zează pentru a repune oamenii în centrul economiei și a răspunde provocărilor majore ale societății: lupta împotriva analfabetismului și abandonului școlar, sprijinirea autonomiei persoanelor în vârstă și a persoanelor cu dizabilități, lupta împotriva excluziunii și șomajului, dezvoltarea economiei circulare, promovarea economiei partajate datorită digitalizației.

Companiile ESS inovează, experimentează și aduc soluții concrete în teritorii, alături de actori economici „clasici” și autorități publice.

Câteva cifre cheie:

- 14% din locurile de muncă salariate private
- 2,4 milioane de angajați și 12 milioane de voluntari
- 10% din PIB
- 200.000 de afaceri

economy and respond to the major challenges of society: the fight against illiteracy and school dropout, supporting the autonomy of the elderly and people with disabilities, the fight against exclusion and unemployment, the development of the circular economy, the promotion of the sharing economy due to digitalization.

ESS companies innovate, experiment, and bring concrete solutions to their territories, together with “classic” economic actors and public authorities.

Some key figures:

- 14% of private salaried jobs
- 2.4 million employees and 12 million volunteers
- 10% of GDP
- 200,000 businesses

Les principaux domaines d'emploi de l'économie sociale et solidaire

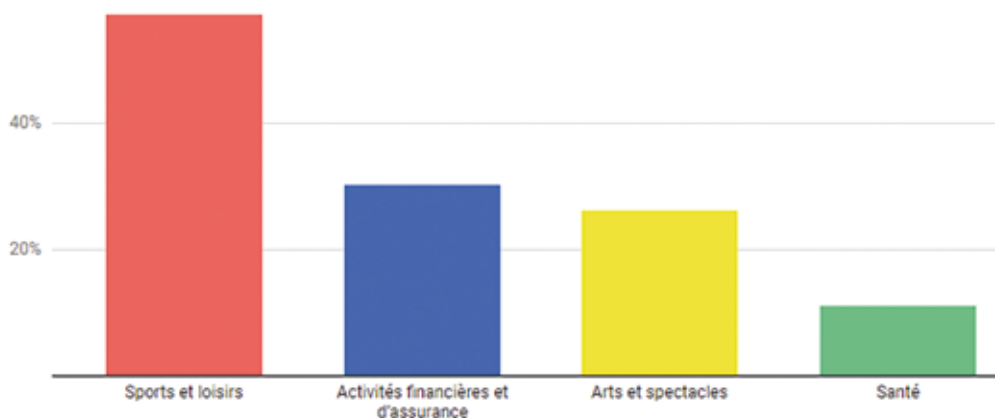

Figura 1. Principalele domenii de ocupare în economia socială și solidară
Sursă: [Conseil national des chambres régionales de l'économie sociale et solidaire \(CNCRESS\)](#)

Figure 1. The main areas of employment in the social and solidarity economy
Source: [Conseil national des chambres régionales de l'économie sociale et solidaire \(CNCRESS\)](#)

Actorii prezențați mai jos arată structurarea economiei sociale și solidaritate din Franța, la nivel național și regional. Organizarea sa reflectă diversitatea practicilor și domeniilor de activitate ESS. Acești actori participă la construirea unui mesaj coerent și unificator în jurul ESS. Aceștia lucrează din unghiuri diferite și complementare pentru a transporta și apăra valorile și interesele tuturor companiilor ESS pentru a sprijini și dezvolta dezvoltarea acestora.

Reprezentarea ESS la nivel național

Generalități

- ESS France (fuzionată cu CN-CRESS în 2020) reprezintă și promovează ESS cu autoritățile publice la nivel național.
- Mouvement Impact France unește antreprenorii sociali în jurul unei comunități active și deschise și aduce așteptările și soluțiile acestora în dezbateră publică și politicile publice.
- Mișcarea pentru Economie Solidară (MES) promovează economia solidară și promovează cooperarea și crearea de rețele între actorii săi.
- Uniunea Patronatului din Economie Socială și Solidară (UDES) reunește 23 de grupuri patronale și sindicate (asociații, mutuale, cooperative) și 16 ramuri și sectoare profesionale. Este singura organizație multiprofesională a economiei sociale și solidaritate. Acesta reunește 80% dintre angajatorii federați din economia socială și solidară.

The actors presented below show the structuring of the social and solidarity economy in France, at the national and regional levels. Its organization reflects the diversity of ESS practices and areas of activity. These actors participate in building a coherent and unifying message around the ESS. They work from different and complementary angles to transport and defend the values and interests of all ESS companies to support and develop their development.

Representation ESS nationwide

General

- ESS France (merged with CN-CRESS in 2020) represents and promotes ESS with public authorities at the national level.
- Mouvement Impact France unites social entrepreneurs around an active and open community and brings their expectations and solutions into public debate and public policy.
- The Solidarity Economy Movement (MES) promotes the solidarity economy and promotes cooperation and networking between its actors.
- The Union of Employers in Social and Solidarity Economy (UDES) brings together 23 employers 'and trade unions' groups (associations, mutual societies, cooperatives) and 16 professional branches and sectors. It is the only multi-professional organization in the social and solidarity economy. It brings together 80% of the federated employers in the social and solidarity economy.
- The Network of Territorial Communities for a Solidarity Economy

- Rețeaua Comunităților Teritoriale pentru o Economie Solidară (RTES) reunește peste 140 de autorități locale, cu scopul de a promova, ameliora și dezvolta Economia Socială și Solidară (ESS) pe teritoriul lor.

Asociațiile

- Mișcarea Asociativă este vocea dinamicii asociative. Rolul său este de a promova asociațiile, de a face auzită vocea asociațiilor (angajați și neangajați, adică formate numai din voluntari) în dezbaterile publice și de a permite asociațiilor să „merce mai departe”.

Cooperative

- CoopFR este o organizație membră a Alianței Cooperative Internaționale, care reprezintă mișcarea cooperatistă franceză, apărând și promovând interesele acestora.
- Cooperate for entrepreneurship este o rețea care reunește 75 de cooperative de afaceri și de ocupare a forței de muncă (CAE) și își propune să poziționeze antreprenoriatul colectiv și cooperativ ca formă esențială de antreprenoriat în Franța.
- Copea este o rețea de cooperative de afaceri axată pe punerea în comun a cunoștințelor, instrumentelor, împărtășirii experiențelor și know-how-ului pentru a dezvolta și susține activitățile antreprenorilor pe termen lung.
- Confederația Generală Scop (CG Scop) este purtătorul de cuvânt al mișcării Societăților Cooperative

(RTES) brings together over 140 local authorities, to promote, improve and develop the Social and Solidarity Economy (ESS) on their territory.

Associations

- The Associative Movement is the voice of associative dynamics. Its role is to promote associations, to make the voice of associations (employees and non-employees, ie only volunteers) heard in the public debate, and to allow associations to “move forward”.

Cooperation

- CoopFR is a member organization of the International Cooperative Alliance, which represents the French co-operative movement, defending and promoting their interests.
- Cooperate for entrepreneurship is a network of 75 business and employment cooperatives (CAEs) and aims to position collective and cooperative entrepreneurship as an essential form of entrepreneurship in France.
- Copa is a network of business cooperatives focused on pooling knowledge, tools, and sharing experiences, and know-how to develop and support the long-term activities of entrepreneurs.
- The General Confederation Scop (CG Scop) is the spokesperson for the Movement of Production Cooperative Societies (SCOP) and Cooperative Societies of Collective Interest (SCIC) with public authorities and political, economic, and social actors.

Fundations

- The French Center for Funds

de Producție (SCOP) și Societăților Cooperative de Interes Colectiv (SCIC) cu autoritățile publice și actorii politici, economici și sociali.

Fundații

- Centrul francez pentru fonduri și fundații din Franța (CFF) reunește peste 300 de membri pentru a promova și apăra interesele inițiativelor filantropice cu autoritățile publice și publicul larg.

Mutuale

Federația națională de reciprocitate franceză (Fédération Nationale de la Mutualité Française) reunește aproape toate companiile mutuale de asigurări de sănătate din Franța. Reprezintă mișcarea mutualistă, promovează activitățile și interesele acestora în fața autorităților publice și a actorilor din sănătate și protecție socială. Federația este reprezentată la nivel local de 17 sindicate regionale prezente în teritoriu.

Integrarea prin activitate economică

- Structurile de integrare prin activitate economică (SIAE) pot alege să se alăture diferitelor rețele care le reprezintă cu autoritățile publice și să le pună la dispoziție instrumente de promovare a profesionalizării, dezvoltării și inter-cunoașterii.
- COORACE este o federație care reunește peste 500 de companii ESS în serviciul ocupării forței de muncă, integrării și dezvoltării teritoriilor unite. Membrii săi sunt în special structuri de integrare prin activitate economică (apro-

and Foundations in France (CFF) brings together more than 300 members to promote and defend the interests of philanthropic initiatives with public authorities and the general public.

Mutual

The Fédération Nationale de la Mutualité Française brings together almost all the mutual health insurance companies in France. Represents the mutualist movement, and promotes their activities and interests before public authorities and actors in health and social protection. The federation is represented locally by 17 regional unions present in the territory.

Integration through economic activity

- Economic Integration Structures (SIAEs) can choose to join the various networks they represent with public authorities and provide them with tools to promote professionalization, development, and inter-knowledge.
- COORACE is a federation that brings together over 500 ESS companies in the service of employment, integration, and development of the united territories. Its members are mainly economic integration structures (approximately 400), economic solidarity groups, and personal service organizations (PSOs) grouped under the Proxim'Services brand.
- The formation of integration enterprises brings together over 600 entrepreneurs, integration enterprises (IEs), and temporary integration work enterprises

ximativ 400), grupuri economice de solidaritate și organizații de servicii personale (OSP) grupate sub marca Proxim'Services.

- Formarea întreprinderilor de integrare reunește peste 600 de antreprenori, întreprinderi de integrare (IE) și întreprinderi de muncă de integrare temporară (ETTI), care au în comun să-și pună proiectul economic în slujba unui scop social.
- Există și rețele specializate, tematice și regionale: descoperiți-le în articolul din Avizul privind rețelele de integrare prin activitate economică.

Invaliditate

- Structurile care permit persoanelor cu dizabilități să aibă acces la angajare în condiții adaptate abilităților lor au și rețele dedicate pentru a le reprezenta în fața autorităților publice, beneficiază de instrumente de promovare a profesionalizării, dezvoltării și cunoașterii acestora.
- Uniunea națională a întreprinderilor adaptate (UNEA) este o asociație profesională care federa Companiile Adaptate (EA) și le reprezintă cu actori publici și privați.
- Rețeaua GESAT este expert în relația economică dintre prestatorii de servicii din sectorul muncii protejate și adaptate (ESAT și EA) și companiile clienți (private/publice, IMM-uri/grupuri mari)

■ *Actori care sprijină și finanțează*

(ETTIs), who have in common to put their economic project in the service of a social purpose.

- There are also specialized, thematic, and regional networks: find them in the article in the Opinion on economic activity integration networks.

Invalidity

- The structures that allow people with disabilities to have access to employment in conditions adapted to their abilities also have dedicated networks to represent them before the public authorities, they benefit from tools to promote their professionalization, development, and knowledge.
- The National Union of Adapted Enterprises (UNEA) is a professional association that federates Adapted Companies (EAs) and represents them with public and private actors.
- The GESAT network is an expert in the economic relationship between protected and adapted labor service providers (ESAT and EA) and client companies (private/public, SMEs / large groups)

ESS representation at the regional level

A number of actors (such as Mutualité Française, Mouvement Associati f, Coorace, Udes, CGSCOP etc.) have territorial variations with the regional branches. All these actors are found in the Chambers of the Regional Social and Solidarity Economy (CRESON).

- The Regional Chambers of Social and Solidarity Economy (CRESS) present in each region, brings together companies and ESS net-

De la apariția proiectelor și până la schimbarea de scară a organizațiilor, există mulți jucători în finanțarea și susținerea companiilor ESS, răspunzând la marea varietate de nevoi ale liderilor de proiecte și liderilor în funcție de stadiul de dezvoltare a soluțiilor acestora.

- Comunitatea Emergence & Acceleration, condusă de Avise, reunește peste 120 de structuri, prezente pe întreg teritoriul și purtând peste 180 de sisteme de sprijin pentru apariția și accelerarea companiilor de economie socială și de solidaritate (ESS) și inovații sociale în teritorii.
- DLA - Sistemul de sprijin local pentru ESS, este primul sistem de sprijin pentru ESS din Franța. Susține structurile de utilitate socială în consolidarea și dezvoltarea locurilor de muncă și a proiectelor lor. Prezintă pe întreg teritoriul, DLA oferă suport personalizat și gratuit și are aproape 6.000 de beneficiari în fiecare an. Mulți alți jucători și sisteme de suport sunt dedicate companiilor SSE.
- Actorii de finanțare
- France Active este o rețea asociativă care accelerează succesul antreprenorilor, oferindu-le consiliere, finanțare și conexiune cu o mare rețea de parteneri.
- Fair, o fuziune a Finansol și iiLab, este un colectiv care reunește actori din finanțarea cu impact social. Târgul poartă eticheta Finansol care, de la crearea sa în 1997, distinge produsele de economi-

works present in the territory. They provide a role in the representation, coordination, and structuring of the ESS in their region. They also support the development and consolidation of ESS business and promote networking with the ESS regional ecosystem.

– **Actors who inform and support the development of ESS at the national level**

- The mission of Avise is to develop the social and solidarity economy (ESS) and social innovation in France, by supporting project leaders and contributing to the structuring of an ecosystem conducive to their development.
 - La Fonda is a collective intelligence platform, co-producing insights to fuel the strategic choices of actors in the associative world.
 - SSE Lab is a think tank that builds, through collaborative work, structuring axes of the social and solidarity economy, based on concrete, innovative and inspiring initiatives in the territories.
 - Social Value France is a French debate and exchange network, led by Avise, which brings together practitioners and organizations involved in social impact assessment.
- From the emergence of projects to the change of scale of organizations, there are many players in financing and supporting ESS companies, responding to the wide variety of needs of project leaders and leaders depending on the stage of development of their solutions.
- The Emergence & Acceleration community, led by Avise, brings

sire solidară de alte produse de economisire.

- Banca Teritoriilor (Banque des Territoires) este un actor public care oferă jucătorilor locali consilieri și soluții de finanțare în împrumuturi și investiții cu scopul de a promova dezvoltarea economică și coeziunea socială a teritoriilor.

Context european, național și local

• SSE și Europa

În 2010, Europa a adoptat strategia „Europa 2020”, plasând economia socială și solidară (ESS) în centrul preocupărilor Uniunii Europene, atât în ceea ce privește coeziunea teritorială, cât și căutarea de soluții inovatoare la problemele sociale (în special în lupta împotriva sărăciei și excluziunii). Mai multe inițiative susțin apoi acest angajament politic. În Franța, munca depusă pentru recunoașterea și dezvoltarea ESS însoțește această mișcare europeană.

• SSE și Regiunile

Dezvoltarea economică, inovarea, formarea profesională, turismul, transportul și: economia socială și solidară (ESS) se referă la toate competențele regionale. Prin urmare, Consiliile Regionale joacă un rol esențial în recunoașterea și dezvoltarea ESS și a actorilor săi. Pentru a face acest lucru, ei co-construiesc și conduc componenta ESS a Schemei Regionale de Dezvoltare Economică, Inovare și Internaționalizare (SRDEII)

together over 120 structures, present throughout the territory and carrying over 180 support systems for the emergence and acceleration of social economy and solidarity (ESS) companies and social innovations in the territories.

- DLA - The local ESS support system, is the first ESS support system in France. Supports social utility structures in consolidating and developing jobs and their projects. Present throughout the country, DLA offers personalized and free support and has almost 6,000 beneficiaries each year.

European, national and local context

• ESS and Europe

In 2010, Europe adopted the Europe 2020 strategy, placing the social and solidarity economy (ESS) at the heart of the European Union's concerns, both in terms of territorial cohesion and the search for innovative solutions to social problems (especially in the fight against poverty) and exclusion). Several initiatives then support this political commitment. In France, the work done for the recognition and development of the ESS accompanies this European movement.

• ESS and Regions

Economic development, innovation, vocational training, tourism, transport, and: social and solidarity economy (ESS) cover all regional competencies. Therefore, the Regional Councils play a key role in the recognition and development of the ESS and its actors. To do this, they co-build and lead the ESS component of the Regional Scheme for Economic Development, Innovation and In-

pentru teritoriul lor și implementează sisteme de sprijin dedicate actorilor ESS.

- **SSE și Ruralitățile**

În Franța, zonele rurale sunt adesea puternic afectate de problemele de acces la locuri de muncă și formare, mobilitate, accesibilitatea la serviciile locale etc. Punând urmărirea utilității sociale în centrul activității, în timp ce dezvoltă proiecte viabile din punct de vedere economic cu guvernare democratică, economia socială și solidară (ESS) oferă soluții inovatoare cu un puternic impact social și de mediu pentru a face față provocărilor acestor teritorii. Deși se referă la diverse realități socio-economice, ESS reprezintă un vector puternic de dezvoltare și revitalizare rurală.

- **SSE și Metropolele**

Metropolele au un rol major de jucat în implementarea sinergiilor teritoriale și a dinamicilor favorabile apariției inovațiilor sociale. Pârghiile de acțiune pe care le desfășoară sunt variate: dezvoltarea achiziției responsabile, sprijin pentru structurarea sectoarelor de solidaritate, conștientizarea ESS și animarea dinamicii locale...

- **SSE și cartierele prioritare ale orașului**

Teritoriile definite drept cartiere prioritare pentru politica urbană (QPV) sunt printre cele mai dezavantajate din Franța și, prin urmare, se confruntă cu multe provocări socio-economice. Pentru a

internationalization (SRDEII) for their territory and implement support systems dedicated to ESS actors.

- **ESS and Ruralities**

In France, rural areas are often severely affected by problems with access to employment and training, mobility, access to local services, etc. By pursuing social utility at the heart of the business, while developing economically viable projects with democratic governance, the social and solidarity economy (ESS) offers innovative solutions with a strong social and environmental impact to meet the challenges of these territories. Although it refers to various socio-economic realities, ESS is a strong vector of rural development and revitalization.

- **ESS and Metropolises**

Metropolises have a major role to play in implementing territorial synergies and dynamics conducive to the emergence of social innovations. The levers of The actions they carry out are varied: the development of responsible procurement, support for the structuring of solidarity sectors, ESS awareness, and the animation of local dynamics ...

- **ESS and the city's priority districts**

Territories defined as priority districts for urban policy (QPV) are among the most disadvantaged in France and therefore face many socio-economic challenges. To meet these challenges, the social and solidarity economy and social innovation offer collective solutions to the needs of residents, creating value and social ties.

- **Support ecosystem**

In the territories, support struc-

face față acestor provocări, economia socială și solidară și inovația socială oferă soluții colective la nevoile rezidenților, creând valoare și legături sociale.

- **Ecosistemul de suport**

În teritorii, structurile de sprijin dezvoltă inginerie de specialitate în materie de inovare socială și economie socială și solidară (ESS) și susțin proiecte indiferent de cine le poartă și de stadiul lor de dezvoltare: antreprenori individuali, colective, comunități și organizații ale ESS. Alături de rețele și anumiți jucători tradiționali de sprijin antreprenorial, ei facilitează un impuls antreprenorial de impact, încurajează construirea colectivă de răspunsuri la nevoile sociale, consiliază și sprijină companiile în momentele cheie ale dezvoltării lor etc.

Observatorul Național al Economiei Sociale și Solidare, ediția „Panorama economiei sociale și solidară în Franța și în regiuni” aruncă o lumină sintetică asupra specificului și evoluțiilor unei socio-economii care reprezintă aproape 10% de angajare în Franța.

Cifre cheie:

- 9,9% din ocuparea forței de muncă în Franța;
- 2,3 milioane de persoane angajate;
- 53,1 miliarde euro compensații brute;
- 215.000 unități vizate;
- Peste 100.000 de locuri de muncă sunt create în fiecare an.

În fiecare an, în Franța, 1 din 5 locuri de muncă este creat de compa-

tures develop specialized engineering in the field of social innovation and social and solidarity economy (ESS) and support projects regardless of who carries them and their stage of development: individual entrepreneurs, collectives, communities, and organizations of ESS. Along with networks and certain traditional entrepreneurial support players, they facilitate an entrepreneurial impulse of impact, encourage the collective construction of responses to social needs, advise and support companies in the key moments of their development, etc.

The National Observatory of Social and Solidarity Economy, edition “Panorama of the social and solidarity economy in France and the regions” sheds a synthetic light on the specifics and developments of a socio-economy that represents almost 10% of employment in France.

Key figures:

- 9.9% of employment in France;
- 2.3 million people employed;
- € 53.1 billion in gross compensation;
- 215,000 targeted units;
- Over 100,000 jobs are created each year.

Every year, in France, 1 in 5 jobs is created by social economy companies. The average increase in employment in the sector is significantly higher than in the case of private companies and public organizations. Most staff members, including directors, are women. Social economy organizations are a driving force for employment and must anticipate the mass retirement expected in the coming years.

The social economy responds to

niile din economia socială. Creșterea medie a ocupării forței de muncă în sector este semnificativ mai mare decât în cazul firmelor private și organizațiilor publice. Majoritatea membrilor personalului, inclusiv directorii, sunt femei. Organizațiile din economia socială sunt o forță motrice pentru ocuparea forței de muncă și trebuie să anticipeze pensionarea în masă așteptată în anii următori.

local needs, focuses on disadvantaged communities, implements public policies, and shows a strong capacity for innovation. It has a positive impact on social cohesion. A convincing sign of the sector's vitality is the steady growth of its activities and paid jobs over the last 30 years. New organizations are being created to further encourage and promote this vision of the economy.

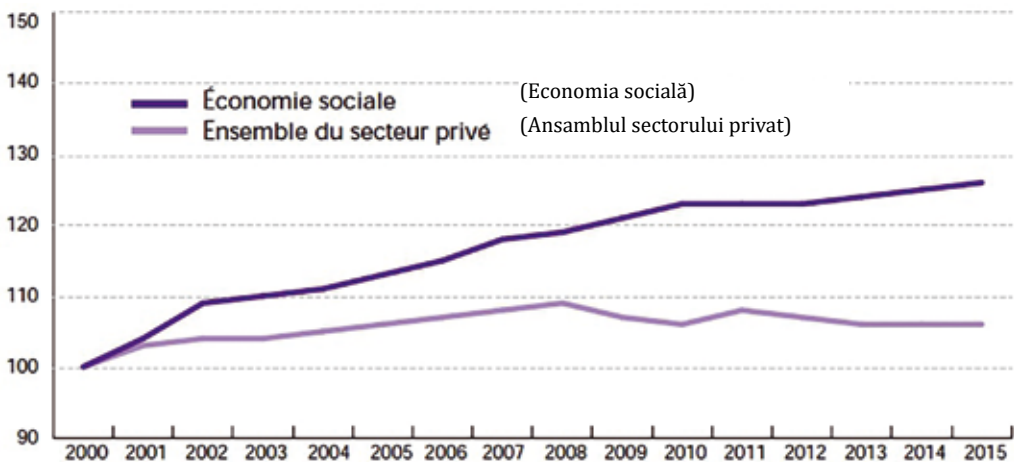

Figura 2. Evoluția comparativă a ESS/angajarea privată cu excepția ESS 2000-2015

Sursă: Acooss-Urssaf et MSA

Figure 2. Comparative evolution of ESS / private employment except ESS 2000-2015

Source: Acooss-Urssaf et MSA

Concluzii: Economia socială reunește un set de structuri bazate pe valori și principii comune: utilitate socială, cooperare, ancorare locală adaptată nevoilor fiecărui teritoriu și ale locuitorilor acestuia. Activitățile lor nu vizează îmbogățirea personală, ci împărtășirea și solidaritatea pentru o economie care respectă oamenii și mediul lor.

Recunoașterea economiei socia-

Conclusions: The social economy brings together a set of structures based on common values and principles: social utility, cooperation, and local anchoring adapted to the needs of each territory and its inhabitants. Their activities are not about personal enrichment, but about sharing and solidarity for an economy that respects people and their environment.

Recognition of the social and sol-

le și solidaritate este esențială pentru dezvoltarea acesteia. Influențarea peisajului economic și politic face posibilă atragerea antreprenorilor, încurajarea creării de mecanisme de sprijin și finanțare sau chiar implicarea partenerilor privați și publici.

De-a lungul anilor, au apărut actori care să reprezinte și să promoveze companiile ESS în diversitatea lor. Datorită soluțiilor locale și unite, aceasta contribuie la dezvoltarea incluzivă a teritoriilor. Includeți această economie locală în politicile teritoriale, faceți-o un atu pentru revitalizarea teritoriilor fragile și promovați cooperarea teritorială: descoperiți pârghiile pentru a face din ESS un motor al dezvoltării locale.

BIBLIOGRAFIA:

1. *Éric Bidet, L'économie sociale et solidaire en France, un secteur en expansion, Dans Informations sociales 2019/1 (n° 199), pages 10 à 13*
2. *Les structures de l'ESS inscrivent un projet social au coeur de leurs statuts <https://www.avise.org/decouvrir/economie-sociale-et-solidaire/ess-de-quoi-parle-t-on>*
3. *Acteurs représentatifs en France. <https://www.avise.org/decouvrir/ess/acteurs-representatifs-en-france>*
4. *Contexte européen, national et local. <https://www.avise.org/decouvrir-less/economie-sociale-et-solidaire/contexte-europeen-national-et-local>*
5. *Qu'est-ce que l'économie sociale et solidaire (ESS) ?. <https://www.economie.gouv.fr/cedef/economie-sociale-et-solidaire>*

ity economy is essential for its development. Influencing the economic and political landscape makes it possible to attract entrepreneurs, encourage the creation of support and financing mechanisms or even involve private and public partners.

Over the years, actors have emerged to represent and promote ESS companies in their diversity. Thanks local and united solutions, contribute to the inclusive development of territories. Include this local economy in territorial policies, make it an asset for the revitalization of fragile territories and promote territorial cooperation: discover the levers to make the ESS an engine of local development.

BIBLIOGRAPHY:

1. *Éric Bidet, L'économie sociale et solidaire en France, un secteur en expansion, Dans Informations sociales 2019/1 (n° 199), pages 10 à 13*
2. *Les structures de l'ESS inscrivent un projet social au coeur de leurs statuts <https://www.avise.org/decouvrir/economie-sociale-et-solidaire/ess-de-quoi-parle-t-on>*
3. *Acteurs représentatifs en France. <https://www.avise.org/decouvrir/ess/acteurs-representatifs-en-france>*
4. *Contexte européen, national et local. <https://www.avise.org/decouvrir-less/economie-sociale-et-solidaire/contexte-europeen-national-et-local>*
5. *Qu'est-ce que l'économie sociale et solidaire (ESS) ?. <https://www.economie.gouv.fr/cedef/economie-sociale-et-solidaire>*

ACCELERATORUL DE ÎNTREPRINDERI SOCIALE: INCUBATOR PENTRU DEZVOLTAREA SUSTENABILĂ A SECTORULUI ECONOMIEI SOCIALE

THE ACCELERATOR OF SOCIAL ENTERPRISES: INCUBATOR FOR THE SUSTAINABLE GROWTH OF THE SOCIAL ECONOMY SECTOR

*Director Programe Europene
Fundația "Alături de Voi" România*

**MANUELA
ITIMOAEI**

*European Programs Director, "
Alaturi de Voi" Romania Foundation*

Rezumat: *Prezentul articol își propune să prezinte principalele rezultate ale programului Acceleratorul de Întreprinderi Sociale dezvoltat de Fundația „Alături de Voi” România prin intermediul a două proiecte cofinanțate din Fondul Social European, pe un domeniu major de intervenție dedicat economiei sociale. Prin acest program au fost înființate un număr de 42 de întreprinderi sociale, din care 18 și-au obținut și marca socială, fiind create 215 locuri de muncă, din care 41 locuri de muncă au fost create și menținute pentru persoane din grupuri vulnerabile, inclusiv persoane cu dizabilități. De asemenea, prin intermediul programului Acceleratorul de Întreprinderi Sociale au fost dezvoltate două instrumente utile sectorului, respectiv Harta virtuală a întreprinderilor sociale în care sunt prezentate un număr de 69 întreprinderi sociale din România, pe domenii de activitate și servicii oferite, precum și Observatorul Economiei Sociale România, instrument de colectare și publicare a datelor anuale cu privire la impactul social și economic generat de către întreprinderile sociale.*

Cuvinte cheie: *antreprenoriat social, întreprinderi sociale, Accelerator, finanțare*

Odată cu lansarea Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea

Summary: *This article aims at presenting the main results of the **Accelerator of Social Enterprises program** developed by the **"Alaturi de Voi" Romania Foundation** through two projects co-financed by the European Social Fund, on a major area of intervention dedicated to the social economy. Through this program, a number of 42 social enterprises were set up, of which 18 also obtained their social brand, creating 215 jobs of which 41 created and maintained for people from vulnerable groups, including persons with disabilities. Also, through the Accelerator of Social Enterprises program, two tools useful to the sector were developed, namely the **Virtual Map of Social Enterprises**, which presents a number of 69 social enterprises in Romania, according to fields of activity and services offered, as well as the **Observer of Social Economy in Romania**, a tool for collecting and publishing annual data on the social and economic impact generated by social enterprises.*

Key words: *social entrepreneurship, social enterprise, Accelerator, funding*

With the launch of the Human Resources Development Sectoral Op-

Resurselor Umane (POS DRU) 2007 - 2013, finanțat din Fondul Social European cu un Domeniu Major de Intervenție 6.1 dedicat Economiei Sociale și, ulterior, prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, acest sector a luat un avânt considerabil, prin dezvoltarea de inițiative care își propun atât îmbunătățirea cadrului de politică publică, realizarea de analize asupra domeniului, cât și crearea de locuri de muncă, inclusiv pentru persoane din grupuri vulnerabile, precum și entități noi de economie socială.

Dacă primul program de finanțare dedicat dezvoltării domeniului economiei sociale a pus accentul pe realizarea de studii și cercetări asupra rolului economic al sectorului neguvernamental din România, studiile tendințelor și literaturii de specialitate europene, respectiv îmbunătățirea sistemului legislativ în domeniul economiei sociale din România, odată cu Programul Operațional Capital Uman 2014-2020 au fost finanțate și dezvoltate primele structuri de economie socială de tip start-up.

Fundația „Alături de Voi” România (ADV România) s-a înscris în linia dezvoltării sectorului economiei sociale în România, evidențiindu-se, în timp, prin proiectele desfășurate, ca promotor al Economiei Sociale: a contribuit la apariția Legii Economiei Sociale din România și a normelor de reglementare; a dezvoltat cea mai mare întreprindere socială din țara noastră - UtilDeco - model de bune practici recunoscut de Comisia Europeană și EY Social

Operational Program (SOP HRD) 2007 - 2013, financed by the European Social Fund with a Major Area of Intervention 6.1 dedicated to the Social Economy and subsequently through the Human Capital Operational Programme 2014-2020, this sector has gained considerable momentum by developing initiatives aimed at improving the public policy framework, conducting analyzes in the field, and creating jobs, including for people from vulnerable groups, as well as new social economy entities.

If the first funding programme dedicated to the development of the social economy focused on conducting studies and researches regarding the economic role of the non-governmental sector in Romania, studying European trends and literature, and improving the legislative system in the social economy in Romania, with the Human Capital Operational Programme 2014 - 2020, the first start-up social economy structures were financed and developed.

The „Alături de Voi” Romania Foundation (ADV Romania) contributed a lot to the development of the social economy sector in Romania through the projects carried out being a promoter of the Social Economy. Our foundation contributed to the emergence of the Romanian Social Economy Law and its regulatory norms; developed the largest social enterprise in our country - UtilDeco - best practice recognized by the European Commission and EY Social Entrepreneur of the Year 2016; contributed to the elaboration of the Na-

Entrepreneur of the Year 2016; a contribuit la elaborarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social în Republica Moldova 2021-2025; a sprijinit înființarea și dezvoltarea unui număr de alte 42 de întreprinderi sociale la nivel național, acest lucru fiind realizat prin intermediul a două proiecte cu finanțare nerambursabilă, cunoscute generic cu titlul „**Acceleratorul de întreprinderi sociale**”.

Scopul programului Acceleratorul de întreprinderi sociale a fost înființarea unui număr minim de 42 întreprinderi sociale la nivel național ca soluție sustenabilă pentru reducerea disparităților sociale, combaterea sărăciei și crearea de locuri de muncă incluzive pentru persoane care aparțin grupurilor defavorizate.

Valoarea finanțării nerambursabile accesate a fost de aproximativ 5,506,948.00 Euro, din care suma 4,200,000.00 Euro a fost alocată pentru finanțarea întreprinderilor sociale nou create, unei întreprinderi sociale fiindu-i prevăzută, în funcție de planul de afaceri câștigat în competiție, o valoare de maxim 100,000.00 Euro, cu obligativitatea creării și menținerii unui număr de 5 locuri de muncă.

Strategia programului *Acceleratorul de Întreprinderi Sociale* a vizat următoarele aspecte:

1. Oferirea de sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale;
2. Implementarea planurilor de afaceri și monitorizarea funcționării întreprinderilor sociale;
3. Dezvoltarea sectorului prin co-

operational Programme for the Development of Social Entrepreneurship in the Republic of Moldova 2021-2025; supported the establishment and development of a number of other 42 social enterprises at national level, this being achieved through two non-reimbursable projects, known generically as „**The Social Enterprises Accelerator**”.

The goal of the Social Enterprises Accelerator program was to set up a minimum of 42 social enterprises at national level as a sustainable solution to lower social disparities, combat poverty and create inclusive jobs for people from disadvantaged groups.

The value of the accessed non-reimbursable financing was approximately 5,506,948.00 Euro, of which 4,200,000.00 Euro were allocated for the financing of the newly created social enterprises, each social enterprise receiving, according to the business plan submitted in competition, a maximum value of 100,000.00 Euro, with the obligation to create and maintain a number of 5 jobs.

The **strategy** of the *Social Enterprises Accelerator* aimed at the following:

1. Offering support for the establishment of social enterprises;
2. Implementing the business plans and monitoring the functioning of the social enterprises;
3. Sector development through connecting them to national and European marketplaces and networks in the field, through the

nectarea la market place / rețele naționale și europene în domeniu, colectarea periodică de date din sector la nivel național, promovarea mărcii sociale și dezvoltarea de parteneriate strategice.

Astfel, **obiectivele** urmărite au vizat următoarele dimensiuni:

1. Informarea a cel puțin 20.000 de persoane din România privind oportunitatea de a dezvolta entități de economie socială în comunitate și de a realiza produse și servicii care să contribuie la reducerea disparităților sociale și la crearea de locuri de muncă incluzive;
2. Creșterea competențelor profesionale în domeniul economiei sociale pentru un număr minim de 210 persoane din România, în vederea înființării și dezvoltării de întreprinderi sociale;
3. Dezvoltarea unui număr minim de 42 de întreprinderi sociale la nivel național, în mediul urban și rural, atât pe perioada de 18 luni de implementare a proiectului, cât și în cea de sustenabilitate de minim 6 luni;
4. Crearea unei rețele de sprijin și de dezvoltare a economiei sociale și conectarea acestora cu alte comunități și actori relevanți la nivel de țară sau alte state membre UE.

Pe termen mediu și lung, dorim să dezvoltăm o comunitate antreprenorială conectată la un ecosistem funcțional și generator de noi oportunități și idei, cu impact social vizibil în comunitățile în care acestea s-au dezvoltat.

periodical gathering of information from the sector at national level, through promoting the social label and the development of strategic partnerships.

The **objectives** of the programme were the following:

1. To inform at least 20.000 people from Romania on the opportunity to develop social economy entities in their communities and to develop products and services to contribute to lowering social disparities and to creating inclusive workplaces.
2. To increase professional abilities in the field of social economy for at least 210 people from Romania in view of establishing and developing social enterprises.
3. To develop at least 42 social enterprises at national level, both in rural and in urban areas, during the 18 months of project implementation and in the sustainability period of at least 6 months.
4. To create a network of support and development of social economy and to connect them to other communities and relevant actors in the country or in other EU-member states.

On medium and long term, we wish to develop an entrepreneurial community connected to a functional eco-system, generating new opportunities and ideas and having a visible impact on the communities in which they were developed.

During the first stage of the **Social Enterprises Accelerator**, took place the professional capacity

În prima etapă a programului **Acceleratorul de întreprinderi sociale** a avut loc formarea profesională a unui număr de 238 persoane în domeniul economiei sociale, prin absolvirea unuia dintre cursurile autorizate ANC „Antreprenor în economia socială” și „Manager de întreprindere socială”. Aceste cursuri au urmărit, pe de o parte, transferul de cunoștințe și formarea de noi competențe în rândul participanților, luând în considerare așteptările, ideile și gândurile cu care aceștia s-au înscris în programul de formare. Pe de altă parte, cursurile au urmărit ca participanții să dobândească abilitățile necesare pentru realizarea unui plan de afaceri cu care aceștia, ulterior, au intrat în competiția dedicată finanțării acestora.

Formatorii care au susținut cele două programe de formare au fost desemnați din partea Fundației „Alături de Voi” România, persoane cu peste 15 ani de experiență profesională în domeniul antreprenoriatului social care au împărtășit din experiența practică avută în dezvoltarea celor 3 întreprinderi sociale ale ADV România: Util Deco Grup SRL, Job Direct, Wise Travel.

De asemenea, persoanele care au urmat cursurile de formare au lucrat cu experții ADV România la elaborarea propriilor planuri de afaceri, a căror structură a fost identică cu cea din etapa de depunere în competiție, tocmai pentru a identifica particularitățile antreprenoriatului social în structura unui plan de afaceri, pentru a defini indicatorii sociali în raport cu activitățile sociale planificate și, foar-

building of 238 people in the field of social economy, by graduating from one of the authorized courses “Entrepreneur in the social economy” and “Manager of a Social Enterprise”. These courses aimed, on the one hand, at the transfer of knowledge and the formation of new skills among the participants, taking into account the expectations, ideas and thoughts with which they accessed the training program. On the other hand, the courses aimed at giving the participants the skills necessary to carry out a business plan with which they subsequently entered the competition dedicated to financing these business plans.

The trainers in the two programmes have been specialists on behalf of the “Alături de Voi” Romania Foundation, with over 15 of professional experience in the field of social entrepreneurship and who have shared from their practical experience in the development of the 3 social enterprises of ADV Romania: Util Deco Grup S.R.L., Job Direct, Wise Travel.

Also, the people who attended the training worked with ADV Romania experts to develop their own business plans, which were identical in structure to that submitted in the competition, precisely to identify the particularities of social entrepreneurship in the structure of a business plan, to define social indicators in relation to the planned social activities and, most importantly, to be able to assess the social impact of the business on people, the envi-

te important, pentru a putea măsura impactul social al afacerii asupra oamenilor, a mediului și a comunității. Astfel, la finalul programului de formare, cursanții aveau deja un plan de afaceri bine consolidat și cu toate aspectele clarificate (pe parcursul programului de formare au fost derulate și sesiuni de lucru unu la unu formator-cursant).

Din cele 238 persoane care au urmat unul dintre cele două cursuri, 212 persoane au susținut examenul ANC și au obținut certificatul de absolvire.

Ulterior acestei etape, au fost depuse în competiția „Accelerator de Întreprinderi Sociale” un număr de 112 planuri de afaceri, evaluarea acestora realizându-se în 3 etape, respectiv:

1. Faza 1 – Evaluarea administrativă: verificarea eligibilității și conformității documentelor depuse în competiție;

2. Faza 2 – Evaluarea tehnică: planurile de afaceri admise după Faza 1 au fost evaluate din punct de vedere tehnic, în conformitate cu prevederile grilei de evaluare. Evaluarea a fost realizată de o comisie de evaluare / juriu, fiind formată din 3 membri: un expert în domeniul economiei sociale, un expert / reprezentant al mediului de afaceri local și un reprezentant al mediului bancar sau financiar nonbancar. Rezultatele finale ale evaluării au fost transmise pe email tuturor participanților, aceștia putând transmite contestațiile în maxim 2 zile lucrătoare de la primirea comunicării de la administratorul schemei de grant. Contestațiile au fost soluționate în

ronment and the community. Thus, at the end of the training program, the students already had a well-established business plan and with all aspects clarified (during the training program, one-on-one training sessions were also held).

Of the 238 people attending any of the two trainings, 212 passed the exam and received a graduation certificate.

After this stage, 112 business plans were submitted in the “Accelerator of Social Enterprises” competition, being assessed in 3 stages:

1. Stage 1 – Administrative assessment: checking the eligibility and the conformity of documents submitted in the competition;

2. Stage 2 – Technical assessment: the business plans admitted after Stage 1 have been technically assessed, in accordance with the provisions of the evaluation grid. The evaluation was carried out by an evaluation committee / jury, consisting of 3 members: an expert in the field of social economy, an expert / representative of the local business environment and a representative of the non-banking or financial environment. The final results of the evaluation were sent by email to all participants, who were also able to appeal the evaluation within a maximum of 2 working days from the receipt of the communication from the grant scheme administrator. The appeals were resolved within 14 working days by another evaluation committee / reserve jury, also consisting of 3 people with experience

maxim 14 zile lucrătoare de către o altă comisie de evaluare / juriu de rezervă, formată tot din 3 persoane cu expertiză în domeniul economiei sociale, domeniul de business și mediu bancar sau financiar nonbancar.

3. Faza 3 - Prezentarea ideii de afaceri în fața membrilor comisiei de evaluare (Pitch).

Selecția planurilor de afaceri care au primit finanțare în cadrul proiectului s-a realizat în ordinea descrescătoare a punctajului final obținut conform unui algoritm, până la epuizarea bugetului disponibil pentru ajutorul de minimis acordat prin proiecte. S-a ținut cont și de obiectivele proiectului asumate de către ADV România în calitate de administrator de schemă de grant, în ceea ce privește numărul de locuri de muncă înființate prin întreprinderile sociale și sumele alocate pentru subvenționare.

Ulterior finanțării primite, în conformitate cu metodologia de contractare și implementare a planurilor de afaceri, au fost create cele 42 de entități juridice, dintre care 6 entități s-au înființat ca ONG-uri și alte 36 ca societăți de tip SRL, 8 dintre acestea având sediul în mediul rural. Toate entitățile s-au autorizat la Agențiile Județene de Ocupare a Forței de Muncă de pe raza teritorială unde acestea au sediul social ca întreprinderi sociale, din care 18 și-au obținut și marca socială (s-au autorizat ca întreprinderi sociale de inserție deoarece au angajat în procent de minim 30% persoane aparținând grupului vulnerabil). Toate cele 42 de întreprinderi sociale au creat un număr total de 215 locuri de muncă,

in the field of social economy, business and non-banking or financial environment.

3. Stage 3 - Presentation of the business idea to the members of the evaluation committee (Pitch).

The selection of the business plans that received financing within the project was made in the descending order of the final score obtained according to an algorithm, until the exhaustion of the available budget for the minimis aid granted through the projects. The project objectives assumed by ADV Romania as grant administrator were also taken into account, especially with regard to the number of jobs set up through the social enterprises and the amounts allocated for subsidy.

Following the funding received, in accordance with the methodology of contracting and implementing business plans, the 42 legal entities were created, of which 6 entities were established as NGOs and another 36 as companies, 8 of them based in rural areas. All the entities were authorized at the County Employment Agencies in the counties where they have their registered office as social enterprises, and 18 also obtained their social brand (they were authorized as work integration social enterprises, because they employ at least 30% of persons belonging to the vulnerable group). The 42 social enterprises created a total of 215 jobs, of which 41 were created and maintained for people in vulnerable groups, including people with disabilities.

din care 41 locuri de muncă au fost create și menținute pentru persoane în grupuri vulnerabile, inclusiv persoane cu dizabilități.

Pentru a veni în sprijinul întreprinderilor nou create, cât și pentru dezvoltarea sectorului de economie socială din România, prin intermediul programului *Acceleratorul de întreprinderi sociale* au fost dezvoltate două instrumente utile sectorului, și anume:

1. ***Harta virtuală a întreprinderilor sociale din România*** care cuprinde un număr de 69 întreprinderi sociale din România, aceste entități fiind prezentate pe domenii de activitate economică și socială, tipuri de servicii oferite, descrierea impactului social, precum și datele de contact ale acestora. Astfel, am identificat 11 domenii de activitate distincte în care funcționează aceste întreprinderi sociale: ***Producție de bunuri și servicii, Comerț, Educație, HoReCa, Reciclare, Beauty, Sănătate, Servicii/consultanță, Servicii sociale, Servicii veterinare, Turism/timp liber.***

2. ***Observatorul Economiei Sociale România***, dezvoltat de ADV România în anul 2021, în acest observator fiind publicate date anuale cu privire la impactul social și economic generat de către întreprinderile sociale. De asemenea, a fost realizat și publicat primul Barometru al economiei sociale din România care prezintă o radiografie completă și la zi a sectorului de economie socială – un document unic în România.

In order to support the newly created enterprises, as well as for the development of the social economy sector in Romania, through the *Accelerator of Social Enterprises* program, two tools useful to the sector have been developed:

1. ***The virtual map of social enterprises from Romania*** which includes a number of 69 social enterprises in Romania, presented according to their fields of economic and social activity, types of services offered, description of social impact, as well as their contact details. Thus, we identified 11 distinct areas of activity in which these social enterprises operate: ***Production of goods and services, Trade, Education, HoReCa, Recycling, Beauty, Health, Services / consulting, Social services, Veterinary services, Tourism / leisure.***

2. The ***Observer of the Social Economy*** in Romania, developed by ADV Romania in 2021, including annual data on the social and the economic impact generated by social enterprises. Also, the first Barometer of the social economy in Romania was developed and published, presenting a complete and up-to-date X-ray of the social economy sector - a one-of-a-kind document in Romania.

We intend to expand both instruments so as to include entities in the field of the social economy from the European Union, the Republic of Moldova and Ukraine.

Ambele instrumente intenționăm să le extindem la nivelul sectorului economiei sociale a Uniunii Europene, precum și în Republica Moldova și Ucraina.

Deoarece sectorul economiei sociale trebuie să fie unul sustenabil, mai ales pentru a menține și a crea noi locuri de muncă pentru persoane din grupuri vulnerabile, este nevoie de a identifica soluții de co-finanțare rambursabilă și nerambursabilă, precum de a iniția măsuri legislative și fiscale pentru sprijinirea întreprinderilor sociale.

În acest sens, ADV România a creat în luna octombrie 2021, primul cluster dedicat structurilor de economie sociale din Romania intitulat **Accelerator of Social Enterprises** format din 48 de entități juridice, respectiv: Fundația Alături de Voi România, 3 întreprinderi sociale din structura acesteia, alte 42 de întreprinderi sociale dezvoltate de ADV la nivel național, o instituție publică locală și o universitate. Scopul acestui cluster este de a ajuta întreprinderile sociale să se dezvolte și să devină mai competitive, multiplicând astfel impactul pozitiv pe care îl au asupra comunităților locale și asupra mediului. Ne dorim să fim prima alegere a antreprenorilor sociali care au nevoie de sprijin pentru dezvoltarea proiectelor sociale și de mediu, punând astfel umărul pe succesul acestora și al sectorului economiei sociale.

În anul 2022, am inițiat prima instituție financiară nebancară din România - AFIN IFN S.A - dedicată în exclusivitate sectorului de economie socială, creată la inițiativa întreprin-

Since the social economy sector needs to be sustainable, especially in order to maintain and create new jobs for people from vulnerable groups, there is a need to identify reimbursable and non-reimbursable co-financing solutions, as well as to initiate legislative and fiscal measures to support social enterprises.

To this end, ADV Romania created in October 2021 the first cluster dedicated to the social economy structures in Romania entitled **Accelerator of Social Enterprises**, consisting of 48 legal entities: the "Alături de Voi" Romania Foundation, the 3 social enterprises in its structure, other 42 social enterprises developed by ADV at national level, a local public institution and a university. The aim of this cluster is to help social enterprises grow and become more competitive, multiplying the positive impact they have on local communities and the environment. We want to be the first choice of social entrepreneurs who need support for the development of social and environmental projects, thus contributing to their success and to the development of the social economy sector.

In 2022, our foundation initiated the first non-banking financial institution in Romania - AFIN IFN S.A. - dedicated exclusively to the social economy sector, created at the initiative of social entrepreneurs from Romania. This project represents a new stage in the development of the social economy in Romania and in the Romania - Republic of Mol-

zătorilor sociali din România. Acest proiect reprezintă o nouă etapă în dezvoltarea economiei sociale din România precum și din regiunea transfrontalieră România – Republica Moldova - Ucraina. Această instituție financiară nebanară va pune în funcțiune un sistem integrat de asistență specializată pentru domeniul economiei sociale, reunind expertiza a trei parteneri naționali și internaționali din domeniul economiei sociale și a investițiilor care susțin dezvoltarea durabilă a comunităților – Fundația “Alături de Voi” România (ADV), Patria Credit IFN și Federația Europeană a Băncilor Etice și Alternative (FEBEA). Această instituție financiară nebanară va fi specializată în susținerea investițiilor cu impact social, va facilita accesul la finanțare pentru întreprinderile sociale din România care au trecut de faza de start-up și au nevoie de resurse de capital pentru a progresa.

Concluzie

Prin intermediul programului Acceleratorul de întreprinderi sociale am dezvoltat un sector al economiei sociale sustenabil din punct de vedere economic și social, tocmai prin prisma instrumentelor alternative de susținere și finanțare iar faptul că, aproximativ 50% dintre întreprinderi au obținut marca socială arată că, încadrarea pe piața muncii este calea cea mai eficientă de a le asigura oamenilor independență, siguranță financiară și un sentiment de apartenență la un climat organizațional.

dova - Ukraine cross-border region. This non-bank financial institution will launch an integrated system of specialized assistance for the social economy, bringing together the expertise of three national and international partners in the field of social economy and investments supporting the sustainable development of communities - “Alături de Voi” Foundation Romania (ADV), Patria Credit IFN and the European Federation of Ethical and Alternative Banks (FEBEA). This non-banking financial institution will specialize in supporting investments with a social impact, will facilitate access to finance for social enterprises in Romania that have passed the start-up phase and need capital resources to progress.

Thus, through the Accelerator of Social Enterprises program, we have developed a sector of the social economy that is economically and socially sustainable, from the perspective of alternative instruments of support and financing. The fact that about 50% of enterprises have obtained the social mark shows that employment is the most effective way to ensure people’s independence, their financial security and a sense of belonging to an organizational climate.

AFACERI SOCIALE SUSTENABILE CU SUPTUL INCUBATOARELOR DE AFACERI DIN REPUBLICA MOLDOVA

SUSTAINABLE SOCIAL BUSINESS WITH SUPPORT OF THE BUSINESS INCUBATORS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

*Manager Incubatorul de Afaceri
din Călărași,
masterand Academia de
Administrare Publică*

**VICTOR
AMBROCI**

*EManager of the Business
Incubator from Călărași,
master student Academy
of Public Administration*

Rezumat. *Antreprenoriatul social este orientat spre îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin consolidarea coeziunii economice și sociale, inclusiv la nivelul colectivităților locale, prin ocuparea forței de muncă, prin dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității și prin creșterea incluziunii sociale. Ideile inovative își pot găsi realizarea eficientă în incinta incubatoarelor de afaceri. Acestea oferă sprijinul necesar pentru un start sigur și o cale de lungă durată. Incubatoarele contribuie direct la dezvoltarea infrastructurii locale ale regiunilor prin deschiderea noilor afaceri, care permit implicarea în piața de muncă a populației locale din diferite categorii sociale. Antreprenoriatul social în Republica Moldova se află în primele sale etape de dezvoltare și nu poate crește fără o serie de eforturi constante și susținute de toți actorii implicați.*

Cuvinte-cheie: *antreprenoriat social, incubator de afaceri, incubare, inovare, dezvoltare, incluziune.*

Republica Moldova se confruntă cu un șir de provocări atât la nivel național, cât și la nivel regional și global, care vor determina parcursul țării spre o orientare mult mai aproape de om, mediu și comunitate. Unul din

Summary. *Social entrepreneurship is aimed at improving living conditions and providing opportunities for disadvantaged people by strengthening economic and social cohesion, including at the level of local authorities, by employment, by developing social services in the interest of the community and by increasing social inclusion. Innovative ideas can be efficiently realized in business incubators. They provide the support you need for a safe start and a long journey. Incubators directly contribute to the development of the local infrastructure of the regions by opening new businesses, which allow the involvement in the labor market of the local population from different social categories. Social entrepreneurship in the Republic of Moldova is in its early stages of development and cannot grow without the constant efforts and support of all the actors involved.*

Keywords: *social entrepreneurship, business incubator, incubation, innovation, development, inclusion.*

The Republic of Moldova faces a series of challenges both at the national level and at the regional and global level, which will determine the course of the country towards an orientation much closer to man, environment and community. One of the tools that can answer these

instrumentele care poate răspunde la aceste provocări și reduce discrepanțele sociale, este antreprenoriatul social care vine cu soluții privind viitorul educației, locurilor de muncă, ordinii sociale, relațiilor dintre cetățeni și stat, schimbărilor demografice și schimbării climei, asigurării egalității și justiției sociale.

Antreprenorii cu afaceri mici la moment își aduc aportul la consolidarea comunităților locale și dezvoltării regionale. Companiile startup au multe obstacole de depășit și anume: planificarea, asigurarea unui birou, finanțare, recrutarea personalului cu arie distinctă de expertiză, marketing. Pentru a fi eficiente, afacerile pornite și antreprenoriatul necesită organizare și modernizare.

Ideile inovative își pot găsi realizarea eficientă în incinta incubatoarelor de afaceri (IA). Acestea oferă sprijinul necesar pentru un start sigur și o cale de lungă durată. Incubatoarele contribuie direct la dezvoltarea infrastructurii locale ale regiunilor prin deschiderea noilor afaceri, care permit implicarea în piața de muncă a populației locale din diferite categorii sociale.

Antreprenoriatul social este orientat spre îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin consolidarea coeziunii economice și sociale, inclusiv la nivelul colectivităților locale, prin ocuparea forței de muncă, prin dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității și prin creșterea incluziunii sociale.

Acceptiunea generală a noțiunii de incubator de afaceri constă în

challenges and reduce social disparities is social entrepreneurship that comes with solutions for the future of education, jobs, social order, citizen-state relations, demographic change and climate change, ensuring equality and social justice.

Small business entrepreneurs are currently contributing to the strengthening of local communities and regional development. Start-up companies have many obstacles to overcome, namely: planning, providing an office, financing, recruiting staff with a distinct area of expertise, marketing. In order to be efficient, start-ups and entrepreneurship need to be organized and modernized.

Innovative ideas can find effectively realization in business incubators (IAs). They provide the support you need for a safe start and a long journey. Incubators directly contribute to the development of the local infrastructure of the regions by opening new businesses, which allow the involvement in the labor market of the local population from different social categories.

Social entrepreneurship is aimed at providing living conditions and opportunities for disadvantaged people by strengthening economic and social cohesion, including the level of local communities, by employment, by developing social services in the common interest and by increasing social inclusion.

The general meaning of the notion of business incubator consists in defining such an institution as a local or regional partnership struc-

definirea unei astfel de instituții, ca fiind o structură partenerială locală sau regională, care oferă întreprinderilor mici și mijlocii o gamă complexă de servicii în condiții avantajoase, fiind focalizată, în principal, pe introducerea proceselor inovative în industrie și în servicii destinate industriei [Braguța, p.38].

Procesul de incubare a afacerilor reprezintă o abordare economică globală și sistematică, verificată pe durata a multor decenii. Inițial, era orientată spre creșterea întreprinderilor aflate în faza de început, prin utilizarea eficientă a resurselor afacerii. Procesul de incubare a afacerii prevede un vast program de ajutor în afacere pentru a facilita progresul noilor afaceri. Studiile europene demonstrează că, afacerile sociale sunt orientate mult mai mult spre societate și om decât afacerile clasice, și de aici și interesul Republicii Moldova, Comisiei Europene și a multor state europene de a aduce acest subiect pe agenda publică și a crea un cadru favorabil de dezvoltare. Întreprinderile sociale produc profit economic și social, având un puternic caracter incluziv și durabil.

Cercetările economice au demonstrat că incubatoarele de afaceri pot constitui un instrument eficient în susținerea inovării locale și în crearea de business. Incubatoarele reduc substanțial rata de eșec a IMM-urilor. Scopul incubării este de a crea companii durabile și competitive. În plus, în ultimii ani, procesul de incubare a afacerilor aduce un plus de valoare și întreprinderilor deja consolidate, care au nevoie de o schimbare. Incubatoarele de afaceri

ture, which offers small and medium enterprises a complex range of services in advantageous conditions, being focused mainly on the introduction of innovative processes in industry and in services intended for industry [Braguța, p.38].

The business incubation process is a global and systematic economic approach, verified over many decades. Initially, it was aimed at growing start-up businesses through the efficient use of business resources. The business incubation process provides an extensive business support program to facilitate the progress of new business. European studies show that social affairs are much more oriented towards society and man than traditional business, hence the interest of the Republic of Moldova, the European Commission and many European states to bring this issue on the public agenda and create a favorable framework for development. Social enterprises produce economic and social profit, with a strong inclusive and sustainable character.

Economic research has shown that business incubators can be an effective tool in supporting local innovation and business creation. Incubators substantially reduce the failure rate of SMEs. The purpose of the incubator is to create sustainable and competitive companies. In addition, in recent years, the business incubation process has added value to already established businesses, which need a change. Business incubators contribute to the development of entrepreneurship

contribuie la dezvoltarea spiritului antreprenorial și creșterea cooperării între antreprenorii din același sector. Ele pot crea, de asemenea, cunoștințe specializate sau centre de producere.

Dezvoltarea unui ecosistem favorabil pentru antreprenoriatul social este un deziderat, dacă se dorește de a fructifica la maxim potențialul pe care îl pot avea întreprinderile sociale în crearea de locuri de muncă incluzive, în dezvoltarea de produse și servicii prietenoase cu omul și mediul, dezvoltarea unei societăți în care „nimeni nu este lăsat în spate”. Inclusiv viziunea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030” este ca până în anul 2030 Republica Moldova să devină o țară în care oamenii vor dori să trăiască, vor vedea oportunități pentru dezvoltare individuală și de care își vor lega aspirațiile, o țară pe care părinții o vor vedea ca loc bun de trai și de dezvoltare pentru copiii lor.

Dezvoltarea și promovarea întreprinderilor sociale poate avea ca rezultat câștiguri pe termen scurt și lung pentru bugetele publice prin reducerea cheltuielilor publice și creșterea veniturilor fiscale în comparație cu alte metode de abordare a problemelor sociale. Întreprinderile sociale pot fi mai eficiente în atingerea scopurilor publice decât întreprinderile clasice private din cauza rădăcinilor și cunoștințelor lor privind nevoile locale și a misiunii lor sociale.

Conform OECD și a Forumului pentru Dezvoltarea Antreprenoriului și Întreprinderilor (FEED), incubatoarele de afaceri sunt definite

and increased cooperation between entrepreneurs in the same sector. They can also create specialized knowledge or production centers.

The development of an ecosystem conducive to social entrepreneurship is a goal, if the full potential of social enterprises in creating inclusive jobs, developing human and environmentally friendly products and services, developing a society is to be fully realized in which “no one is left behind.” Including the vision of the National Development Strategy “Moldova 2030” is that by 2030 the Republic of Moldova will become a country where people will want to live, will see opportunities for individual development and to which they will link their aspirations, a country that parents they will see it as a good place to live and develop for their children.

The development and promotion of social enterprises can result in short- and long-term gains for public budgets by reducing public spending and increasing tax revenues compared to other ways of tackling social problems. Social enterprises may be more effective in achieving public goals than traditional private enterprises because of their roots and knowledge of local needs and their social mission.

According to the OECD and the Forum for Entrepreneurship and Enterprise Development (FEED), business incubators are defined as special areas for new, developing businesses. They provide the premises, infrastructure and a clear set of services and utilities to strength-

ca arii speciale pentru afacerile noi, în curs de dezvoltare. Acestea asigură premise, infrastructură și o serie clară de servicii și utilități pentru fortificarea capacităților de a pune pe roate mecanismul de funcționare a afacerii pe parcursul unui an de dezvoltare. Companiile rămân în incubatoarele de afaceri pe un termen mediu de 2,5 – 3 ani și trec, în mod obligatoriu, prin următoarele faze:

- Perioada de pre-incubare pentru înregistrarea și crearea companiei;
- Perioada de incubare pentru progresul și dezvoltarea companiei;
- Perioada de post-incubare pentru monitorizarea și susținerea companiilor care au părăsit incubatorul [Ușurelu, p.12]

Dezvoltarea antreprenoriatului social și a întreprinderilor sociale de inserție, este imperios necesară pentru activarea persoanelor din grupuri vulnerabile și valorificarea acestui potențial în Republica Moldova, și alte grupuri vulnerabile, cum ar fi foști deținuți, persoane fără adăpost, consumatori de droguri, persoane dependente de ajutoare sociale sau cele care provin din sistemul de protecție al copilului, pot beneficia de serviciile integrate de suport pe care le oferă întreprinderile sociale de inserție.

Pe parcursul anilor 2011-2017 Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) în parteneriat cu Ministerul Economiei și Infrastructurii, administrația publică locală, cu suportul financiar al Uniunii Europene, a creat o rețea de Incubatoare de Afaceri în raioanele: Ștefan Vodă,

en the capacity to put in place the mechanism for running the business during a year of development. The companies remain in the business incubators for an average period of 2.5 - 3 years and go through the following phases:

Pre-incubation period for registration and creation of the company;

Incubation period for the progress and development of the company;

Post-incubation period for monitoring and supporting companies that have left the incubator [Ușurelu, p.12]

The development of social entrepreneurship and social inclusion enterprises is imperative for activating people from vulnerable groups and exploiting this potential in the Republic of Moldova, and other vulnerable groups, such as former detainees, homeless people, drug users, dependents or those coming from the child protection system, can benefit from the integrated support services provided by social inclusion enterprises.

During the years 2011-2017, the Organization for the Development of the Small and Medium Enterprises Sector (ODIMM) in partnership with the Ministry of Economy and Infrastructure, the local public administration, with the financial support of the European Union, created a network of Business Incubators in the districts: Ștefan Vodă, Leova, Rezina, Sîngerei, Dubăsari (Coșnița village), Ceadr-Lunga, Nisporeni, Cimișlia, Călărași, Cahul. ODIMM is the authority responsible for organizing the process of renovation of

Leova, Rezina, Sîngerei, Dubăsari (s. Coșnița), Ceadâr-Lunga, Nisporeni, Cimișlia, Călărași, Cahul. ODIMM este autoritatea responsabilă de organizarea procesului de renovare a clădirilor oferite de către autoritățile publice locale și înregistrarea legală a Incubatorului de Afaceri. ODIMM împreună cu partenerii din Turcia, Grecia, România, Armenia și Ucraina au dat start proiectului „Rețeaua Regională a Incubatoarelor de Afaceri” (Black Sea BI-NET). Proiectul a avut drept scop crearea unei Rețele Internaționale de Incubatoare în bazinul Mării Negre, transferul de tehnologii, schimbul de bune practici și susținerea IMM-urilor incubate să internaționalizeze.

IA sunt structuri legale independente constituite de autoritățile publice locale sub formă de Instituții Publice. Toate Incubatoarele de Afaceri sunt amplasate în clădiri cu 2-4 etaje cu o suprafață ce variază între app. 1000 m² și 2100 m². Locațiile au fost oferite de către autoritățile publice locale și renovate cu suportul financiar al Uniunii Europene. Noile întreprinderi beneficiază de cele mai avantajoase condiții, birouri dotate, suport consultativ și susținere financiară, vitale pentru faza inițială de dezvoltare a unei afaceri. În afară de asigurarea sprijinului logistic necesar demarării activității, incubatoarele organizează instruire, cursuri de pregătire, acordă asistență în realizarea strategiilor de afaceri. Fluxul de informații între membrii incubatoarelor asigură creșterea continuă a afacerii, căpătarea noilor cunoștințe și experiențe. Rezidenții incubatoarelor beneficiază de sfa-

buildings provided by local public authorities and the legal registration of the Business Incubator.

ODIMM together with partners from Turkey, Greece, Romania, Armenia and Ukraine started the project “Regional Network of Business Incubators” (Black Sea BI-NET). The project aimed to create an International Network of Incubators in the Black Sea basin, transfer of technologies, exchange of best practices and support for incubated SMEs to internationalize.

IAs are independent legal structures set up by local public authorities in the form of Public Institutions. All Business Incubators are located in 2-4 storey buildings with an area that varies between apps. 1000 m² and 2100 m². The locations were provided by the local public authorities and renovated with the financial support of the European Union. New businesses benefit from the most advantageous conditions, equipped offices, advisory support and financial support, which are vital for the initial phase of developing a business. In addition to providing the logistical support needed to start the activity, the incubators organize trainings, training courses, provide assistance in carrying out business strategies. The flow of information between the members of the incubators ensures the continuous growth of the business, the acquisition of new knowledge and experiences. The residents of the incubators benefit from practical advice, being guided by the experience of specialists in the field.

turi practice, fiind ghidați de experiența specialiștilor în domeniu.

Pe lângă spațiul modern pus la dispoziție, fiecare IA oferă servicii tehnice și administrative. Aceste servicii sunt servicii de bază pentru asigurarea condițiilor de muncă și siguranță pentru desfășurarea activității companiilor incubate.

Rezidenții IA beneficiază de următoarele servicii logistice:

- Asigurarea infrastructurii necesare comunicației: Internet, wi-fi, telefonie, fax etc.;
- Servicii de curățenie: curățarea și întreținerea al spațiului comun;
- Servicii de asigurare a securității: asigurarea pazei 24/24, supravechere video;
- Servicii secretariale: presupune trimiterea de faxuri, asigurarea corespondenței etc.;
- Servicii de recepție: asigurate în de un receptionist angajat de incubator;
- Parcare, etc.

Beneficiari ai serviciilor IA sunt nu doar rezidenții acestora, IA avînd rolul de centre de informare și consultanță pentru antreprenorii din regiunile unde sunt amplasate. În acest sens, IA au gazduit și au organizat multiple evenimente, cursuri de instruire, seminare, ateliere de lucru - menite să contribuie la dezvoltarea abilităților antreprenoriale ale managerilor companiilor incubate, dar și a agenților economici din regiune.

Astfel, pe parcursul anilor 2009-2020, de serviciile Incubatoarelor de Afaceri au beneficiat 663 de companii rezidente dintre care 251 sunt rezidenți actuali și 412 companii

In addition to the modern space provided, each AI provides technical and administrative services. These services are basic services for ensuring working conditions and safety for the activity of the incubated companies.

IA residents benefit from the following logistics services:

- Ensuring the necessary infrastructure for communication: Internet, Wi-Fi, telephony, fax, etc.;
- Cleaning services: cleaning and maintenance of the common area;
- Security services: 24/24 security, video surveillance;
- Secretarial services: involves sending faxes, providing correspondence, etc.;
- Reception services: provided by a receptionist hired by the incubator;
- Parking, etc.

Beneficiaries of AI services are not only their residents, AI having the role of information and consulting centers for entrepreneurs in the regions where they are located. In this regard, AI hosted and organized multiple events, training courses, seminars, workshops - designed to contribute to the development of entrepreneurial skills of managers of incubated companies, but also of economic agents in the region.

Thus, during the years 2009-2020, the services of Business Incubators benefited 663 resident companies, of which 251 are current residents and 412 graduate companies, the survival rate of graduate companies is 75%. Of the

absolvente, rata de supraviețuire a companiilor absolvente este de 75%. Dintre rezidenții actuali 191 de companii sunt companiile din domeniul prestării serviciilor, iar altele 60 – companii de producere, dintre care 141 sunt start-up, 136 sunt gestionate de tineri și 134 de companii administrate de femei. Aceste companii au creat 881 locuri de muncă, dintre care 449 de locuri de muncă pentru femei și 324 de locuri de muncă pentru persoanele tinere [Raport 2020, p.7].

În vederea cooperării și consolidării eforturilor IA din Republica Moldova a fost fondată Reteaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova (RIAM). RIAM este o platforma creata printr-o înțelegere benevola a membrilor sai, cu scopul de a promova rolul Incubatoarelor de Afaceri in dezvoltarea economica și recunoașterea acestora la nivel național și internațional. Rețeaua de incubatoare facilitează elaborarea și implementarea eficientă a proiectelor și programelor de dezvoltare necesare. RIAM contribuie la:

- promovarea principiilor de incubare a afacerilor în rândul populației și în special a antreprenorilor începători;
- extinderea capacităților de dezvoltare a Incubatoarelor de Afaceri și a rezidenților lor;
- consolidarea capacității de absorbție și utilizare eficientă a fondurilor publice / donatoare.

Membrii RIAM beneficiază și de consultanță pe tot parcursul procesului de inițiere. Atît pe plan financiar, cît și informațional, Rețeaua de incubatoare permite antreprenorilor

current residents, 191 are service companies, and another 60 are production companies, of which 141 are start-ups, 136 are run by young people, and 134 are run by women. These companies created 881 jobs, of which 449 were jobs for women and 324 were jobs for young people [2020 Report, p.7].

In order to cooperate and consolidate the IA efforts in the Republic of Moldova, the Network of Business Incubators of Moldova (RIAM) was founded. RIAM is a platform created through a voluntary understanding of its members, in order to promote the role of Business Incubators in economic development and their recognition at national and international level. The network of incubators facilitates the efficient development and implementation of the necessary development projects and programs. RIAM contributes to:

- promoting the principles of business incubation among the population and especially for start-ups;
- expanding the development capacities of Business Incubators and their residents;
- strengthening the absorption capacity and efficient use of public / donor funds.

RIAM members also receive advice throughout the initiation process. Both financially and informally, the Incubator Network allows entrepreneurs to achieve their goals, benefiting from vital support when starting a business. Organized meetings allow members of Business In-

să-și realizeze scopurile, beneficiind de ajutorul vital în momentul inițierii unei afaceri. Reuniunile organizate permit membrilor Incubatoarelor de afaceri să împărtășească propriile idei, precum și cele căpătate, să învețe multe lucruri noi și să deprindă noi calități necesare pentru a conduce o afacere de succes. Incubatoarele de Afaceri sunt menite să întărească puterea reprezentativă a noilor întreprinderi, în prisma propriului nume. Astfel, noile business-uri pot beneficia de statutul RIAM în timpul tratativelor și semnării contractelor cu alte întreprinderi.

În regiunile cu un mediu antreprenorial subdezvoltat, incubatoarele sunt deosebit de importante. În economiile de tranziție ele au rol esențial în direcționarea atitudinilor spre inițiativa personală, creativitate, inovație și afacerile de tip startup. Ele contribuie și la dezvoltarea unei culturi antreprenoriale. Incubatoarele de afaceri pot să devină sursă a competitivității regionale și să atragă atenție și investiții suplimentare. Incubatoarele de afaceri sunt deseori simboluri evidente ale succesului regional, ale progresului și loialității față de antreprenariat.

Un incubator poate fi conceput ca un business producător de business-uri. Are misiune, scopuri, obiective, strategii, salarizare, angajați, circuit financiar și alte caracteristici ale afacerilor. Mai mult, incubatorul este un business care contribuie la crearea și alimentarea altor afaceri. Produsele finale ale incubatorului sunt companiile sustenabile. Începe cu recrutarea antreprenorilor, transformarea lor în beneficiari și

incubators to share their ideas as well as those they have learned, to learn many new things, and to learn new skills needed to run a successful business. Business incubators are meant to strengthen the representative power of new businesses in terms of their own name. Thus, new businesses can benefit from RIAM status during negotiations and the signing of contracts with other companies.

In regions with an underdeveloped business environment, incubators are particularly important. In transition economies, they play a key role in directing attitudes toward personal initiative, creativity, innovation and startup business. They also contribute to the development of an entrepreneurial culture. Business incubators can become a source of regional competitiveness and attract additional investment. Business incubators are often obvious symbols of regional success, progress and loyalty to entrepreneurship.

An incubator can be designed as a business-to-business concept. It has a mission, goals, objectives, strategies, payroll, employees, financial circuit and other business characteristics. Moreover, the incubator is a business that contributes to the creation and supply of other businesses. The end products of the incubator are sustainable companies. It starts with recruiting entrepreneurs, transforming them into beneficiaries and developing them into healthy economic entities. This developmental chain is often called

dezvoltarea acestora în entități economice sănătoase. Acest lanț de dezvoltare este deseori numit proces de incubare [Usurelu, p.20].

Este important a evidenția că activitatea IA are următorul impact asupra dezvoltării regiunii transfrontaliere: fortificarea activității economice și promovarea unei culturi antreprenoriale în regiune; dezvoltarea piețelor interne; diversificarea ideilor de afaceri; contribuția la creșterea întreprinderilor mici; asigurarea viabilității întreprinderilor; respectiv, majorarea bazei impozabile a veniturilor bugetar; utilizarea eficientă a resurselor umane, de producere, tehnologice, naturale etc.; majorarea nivelului de ocupare a forței de muncă; sporirea și susținerea activității inovatoare; introducerea noilor tehnologii și de know-how; crearea și fortificarea relațiilor între micul business și celelalte sectoare ale economiei naționale, inclusiv: întreprinderi mari, mediul academic, autorități publice locale și alți stakeholderi.

În final, concluzionăm că antreprenoriatul social în Republica Moldova se află în primele sale etape de dezvoltare și nu poate crește fără o serie de eforturi constante și susținute de toți actorii implicați. Pe lângă cadrul normativ este necesar să se inițieze măsuri concrete pentru crearea unui ecosistem favorabil dezvoltării: accesul la diferite instrumente de finanțare și piețe, structuri de sprijin pentru afaceri, dezvoltare resurse umane și cercetare, facilități fiscale și non-fiscale diferențiate pe tipuri de întreprinderi sociale.

the incubation process [Usurelu, p.20].

It is important to point out that AI activity has the following impact on the development of the cross-border region: strengthening economic activity and promoting an entrepreneurial culture in the region; development of internal markets; diversification of business ideas; contributing to the growth of small businesses; ensuring the viability of enterprises; respectively, increasing the taxable base of budget revenues; efficient use of human, production, technological, natural resources, etc.; increasing the level of employment; increasing and supporting innovation activity; introduction of new technologies and know-how; creating and strengthening relationships between small business and other sectors of the national economy, including: large enterprises, academia, local public authorities and other stakeholders.

Finally, we conclude that social entrepreneurship in the Republic of Moldova is in its early stages of development and cannot grow without a series of constant efforts and sustained by all actors involved. In addition to the regulatory framework, it is necessary to initiate concrete measures to create a development-friendly ecosystem: access to various financing instruments and markets, business support structures, human resources development and research, differentiated tax and non-fiscal facilities by type of social enterprise.

Guvernul, pentru următorii ani a trasat următoarele obiective generale care vor asigura cadrul necesar pentru crearea unui ecosistem favorabil dezvoltării antreprenoriatului social în Republica Moldova prin:

- ✓ Dezvoltarea și promovarea unei culturi a antreprenoriatului social în rândul populației din Republica Moldova;
- ✓ Crearea unui cadru normativ favorabil antreprenoriatului social și valorificarea potențialului acestui sector în dezvoltarea economică și socială a Republicii Moldova;
- ✓ Facilitarea accesului la piață și instrumente financiare specifice sectorului de antreprenoriat social din Republica Moldova;
- ✓ Îmbunătățirea abilităților și competențelor profesionale în domeniul antreprenoriatului social.

Bibliografia:

1. *Braguța A. Incubatorul de afaceri – o soluție a managementului contemporan pentru dinamizarea dezvoltării antreprenoriale // Materialele Conferinței Internaționale „Rolul științei și învățământului economic în realizarea reformelor economice din Republica Moldova”, ASEM, 2003.*
1. *Ușurelu L. Ghidul pas cu pas pentru crearea incubatoarelor de afaceri regionale. Chișinău, 2013, 94 p., disponibil pe <http://ias.md/wp-content/uploads/2013/11/Ghidul-Pas-cu-Pas-web.pdf>*
2. *Raportul de activitate a Rețelei Incubatoarelor de afaceri din Moldova pentru anul 2020, disponibil pe <https://riam.md/wp-content/uploads/2021/03/Raport-Activitatea-RIAM-2020.pdf>*
3. www.riam.md
4. https://ro.wikipedia.org/wiki/Incubator_de_afaceri

For the next few years, the Government has outlined the following general objectives that will provide the necessary framework for creating an ecosystem conducive to the development of social entrepreneurship in the Republic of Moldova by:

- ✓ Development and promotion of a culture of social entrepreneurship among the population of the Republic of Moldova;
- ✓ Creating a normative framework favorable to social entrepreneurship and capitalizing on the potential of this sector in the economic and social development of the Republic of Moldova;
- ✓ Facilitating market access and financial instruments specific to the social entrepreneurship sector in the Republic of Moldova;
- ✓ Improving professional skills and competences in the field of social entrepreneurship.

Bibliography:

1. *Braguța A. The business incubator - a solution of contemporary management for the dynamization of entrepreneurial development // Materials of the International Conference “The role of economic science and education in the realization of economic reforms in the Republic of Moldova”, ASEM, 2003.*
2. *Easy L. The step-by-step guide for creating regional business incubators. Chisinau, 2013, 94 p., Available on <http://ias.md/wp-content/uploads/2013/11/Ghidul-Pas-cu-Pas-web.pdf>*
3. *Activity report of the Network of Business Incubators in Moldova for 2020, available on <https://riam.md/wp-content/uploads/2021/03/Raport-Activitatea-RIAM-2020.pdf>*
4. www.riam.md
5. https://ro.wikipedia.org/wiki/Incubator_de_afaceri

ACCESUL LA FINANȚARE AL ÎNȚREPRINDERILOR DIN ECONOMIA SOCIALĂ DIN ROMÂNIA

THE ACCESS TO FINANCING OF SOCIAL ECONOMY ENTERPRISES FROM ROMANIA

*expert economie socială & președinte
RISE România*

**ANCUȚA
VAMEȘU**

*Expert in social economy & President
of RISE Romania*

REZUMAT. Fundația „Alături de Voi” România a realizat în 2021 prima cercetare privind **necesarul și oferta de finanțare a întreprinderilor de economie socială din România**. Raportul, dat publicității în limba română și în limba engleză, analizează date statistice oficiale, rezultatele unui sondaj în rândul întreprinderilor de economie socială și un sondaj în rândul instituțiilor financiar bancare și non-bancare din România, privind oferta acestora pentru acest sector. Raportul analizează în premieră sursele de finanțare utilizate pentru înființarea și/sau dezvoltarea activității întreprinderii, identifică sursele de finanțare vizate de întreprinderi în viitor, nevoile de credite de investiții, de capital rulant, capacitatea de garantare și nevoile de asistență / consultanță financiară pentru elaborarea documentației de creditare/ finanțare.

Cuvinte cheie: economie socială, barometru, surse de finanțare

O proporție semnificativă din economia României este destinată să obțină profituri pentru alte persoane decât investitorii sau proprietarii. Cunoscută sub numele de „economie socială”, aceasta include cooperative, societăți mutuale, asociații non-profit, fundații și întreprinderi sociale. Economia socială

SUMMARY. The “Alături de Voi” Romania Foundation conducted in 2021 the first research on the **needs (demand) and the financing offer for social economy enterprises in Romania**. The report, released in Romanian and English, analyzes official statistical data, the results of a survey among social economy enterprises and a survey among financial banking and non-banking institutions in Romania on their offer for this sector. The report analyzes for the first time the financing sources used for the establishment and/or development of the enterprise, identifies the sources of financing envisaged by the enterprises in the future, the needs for investment loans, rolling stock, the guarantee capacity and the needs for financial assistance/ advice for the elaboration of the credit / financing documentation.

Key words: social economy, barometer, sources of financing

A significant percentage of Europe’s economy is meant for obtaining profit for other persons than the investors or the owners. Known as the “social economy”, it includes cooperatives, mutual societies, not-for-profit associations, foundations and social enterprises. The social economy operates a large number of commercial activities, offers a wide range

operează un număr foarte mare de activități comerciale, oferă o gamă largă de produse și servicii pe piața unică europeană și generează milioane de locuri de muncă. Întreprinderile sociale sunt, de asemenea, motorul inovării sociale.

Potențialul de creștere și de diseminare a modelului întreprinderilor sociale continuă să fie însă subexploatat în România, acestea confruntându-se cu diverse obstacole. Pe lângă faptul că se confruntă cu aceleași provocări ca și orice IMM, întreprinderile sociale întâmpină dificultăți care le sunt proprii, mai ales în ce privește accesul la finanțare.

Nevoile și circumstanțele financiare diferă de la un tip de întreprindere la altul, în funcție de nivelul de dezvoltare al întreprinderii (sprijin conceptual - start-up, dezvoltarea de proiecte pilot sau prototipuri, dezvoltare la scară largă - scalarea).

Întreprinderile respondente la *Barometrul Accesului la Finanțare pentru Întreprinderi Sociale (2021)* (la sondaj au răspuns 195 de reprezentanți de întreprinderi din sectorul economiei sociale din principalele tipuri de întreprinderi vizate din toate formele juridice și din toate zonele țării) folosesc în general mai multe surse de finanțare, diversitatea acestora fiind destul de mare. Singurele întreprinderi care au menționat surse de finanțare unice sunt cele care au apelat la Grant - Fonduri europene - POSDRU/POCU, 14 întreprinderi fiind în această situație. Alte 7 întreprinderi au combinat finanțarea POSDRU - POCU cu sursele proprii.

of products and services in the European single market and generates millions of jobs. Social enterprises are also the engine of social innovation.

The potential for growth and dissemination of the social enterprise model continues to be under-exploited in Romania, as they face various difficulties, especially in terms of access to finance.

Financial needs and circumstances differ from one type of business to another. In many European countries, social enterprises working for the social and professional integration of people with disabilities or from other groups at risk (WISE) benefit of public funding, but are also active on the free market for goods and services, and often use a combination of funding sources.

Financial needs also vary depending on the level of development of the enterprise (conceptual support - start-up, development of pilot projects or prototypes, development at a large scale - scaling).

Enterprises contributing to the *Barometer of Access to Financing for Social Enterprises (2021)* (the survey was answered by 195 representatives of social economy enterprises from the main types of enterprises concerned in all legal forms and in all areas of the country) generally benefit of a diversity of sources of funding. The only companies that mentioned single sources of funding are those that used European Funds - POSDRU / POCU, 14 companies being in this situation. Another 7 companies combined POSDRU - POCU financing with their own sources.

**Surse de finanțare utilizate pentru înființarea și/sau dezvoltarea
activității întreprinderii în ultimii 3 ani
(% din întreprinderile respondente)**

**Sources of financing used for establishing and / or for developing the activity
of the enterprise within the past 3 years
(% of the enterprises)**

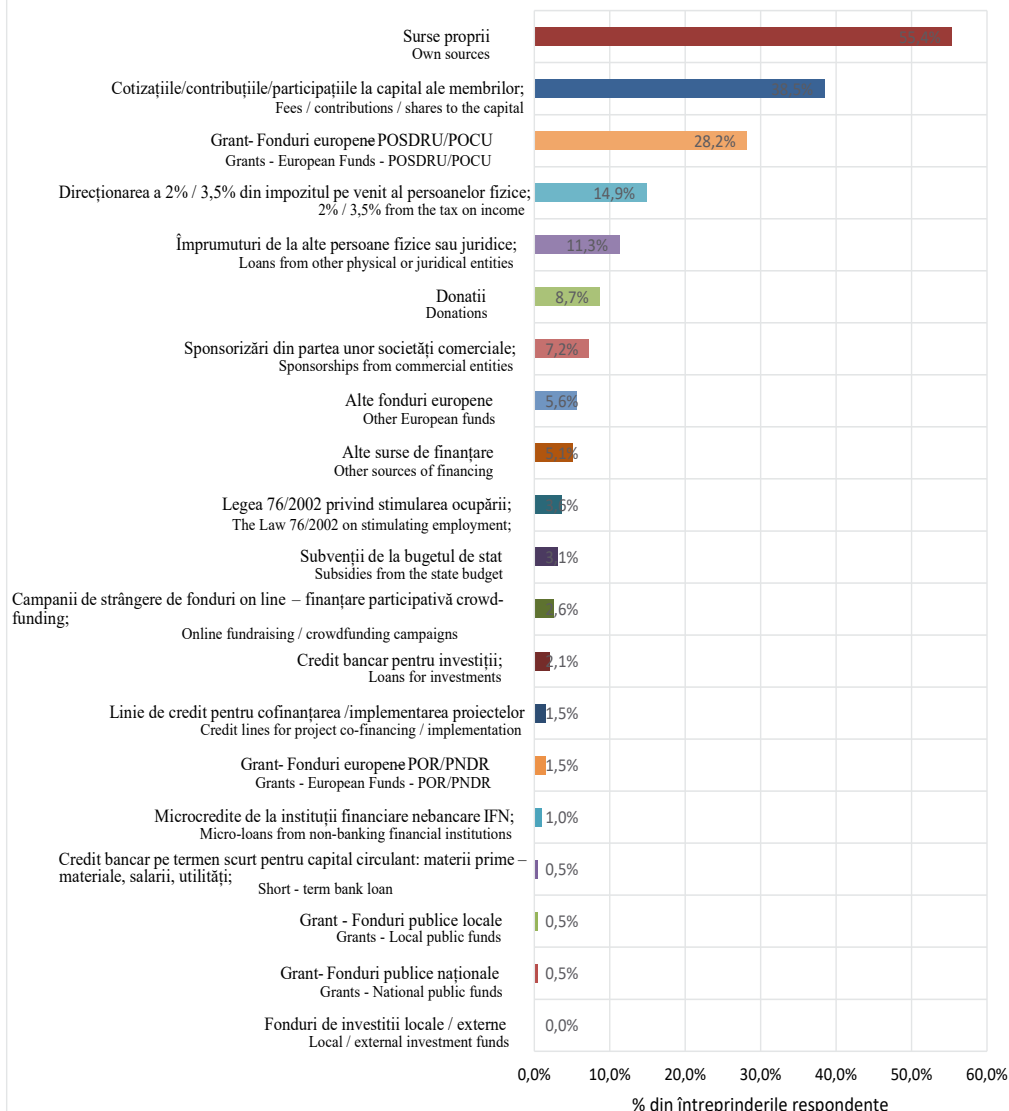

Figura 1: Surse de finanțare utilizate pentru înființarea și/sau dezvoltarea activității întreprinderii în ultimii 3ani (% din întreprinderile respondente)

Figure 1: Sources of financing used for the establishment and / or the growth of the activities developed by the enterprise within the past 3 years (% of enterprises contributing to the barometer)

Cât privește accesul la fondurile publice, acesta este încă, deseori, obstrucționat de criterii de eligibilitate care privesc forma juridică, dispoziitive prea rigide sau prea birocratice. Constrângeri similare le pot bara accesul pentru accesarea fondurilor structurale destinate întreprinderilor prin criteriile de eligibilitate – privind solicitanții eligibili, acestea fiind, de exemplu, limitate la forma juridică de societate comercială și cooperativă, excluzând formele juridice fără scop patrimonial.

Întreprinderile sociale din România, care sunt în general mici și ancorate, a priori, doar în comunitățile locale, sunt afectate și de constrângeri care le restrâng accesul, de exemplu, la finanțare privată sau bancară, de care au nevoie în funcție de nivelul lor dezvoltare (start-up, dezvoltarea de proiecte - pilot sau prototipuri, scalare și creștere). Constrângerile legate de redistribuirea profiturilor sau de ocuparea lucrătorilor vulnerabili dau, deseori, investitorilor potențiali sentimentul că acestea constituie întreprinderi mai riscante și mai puțin rentabile decât altele.

Întrebate despre sursele de finanțare pe care intenționează să le acceseze în viitor întreprinderile participante la Barometru au avut opțiuni diferite.

As far as the **access to public funds** is concerned, it is often still obstructed by eligibility criteria regarding legal form, by overly rigid or bureaucratic financing mechanisms. Similar constraints may prevent them from accessing structural funds for businesses through the eligibility criteria for eligible applicants, being limited to the legal form of a commercial and cooperative society, excluding non-equity legal forms.

Social enterprises in Romania which are generally small and *a priori* anchored in local communities are also affected by constraints that restrict their access, for example, **to private or bank financing**, which they need depending on their level of development (start - up, development of pilot projects or prototypes, scaling and growth). Constraints related to profit redistribution, or the employment of vulnerable workers often give potential investors the impression that they are more risky and less profitable than other businesses.

When asked about the sources of financing they plan to access in the future, social enterprises contributing to the Barometer have had different opinions.

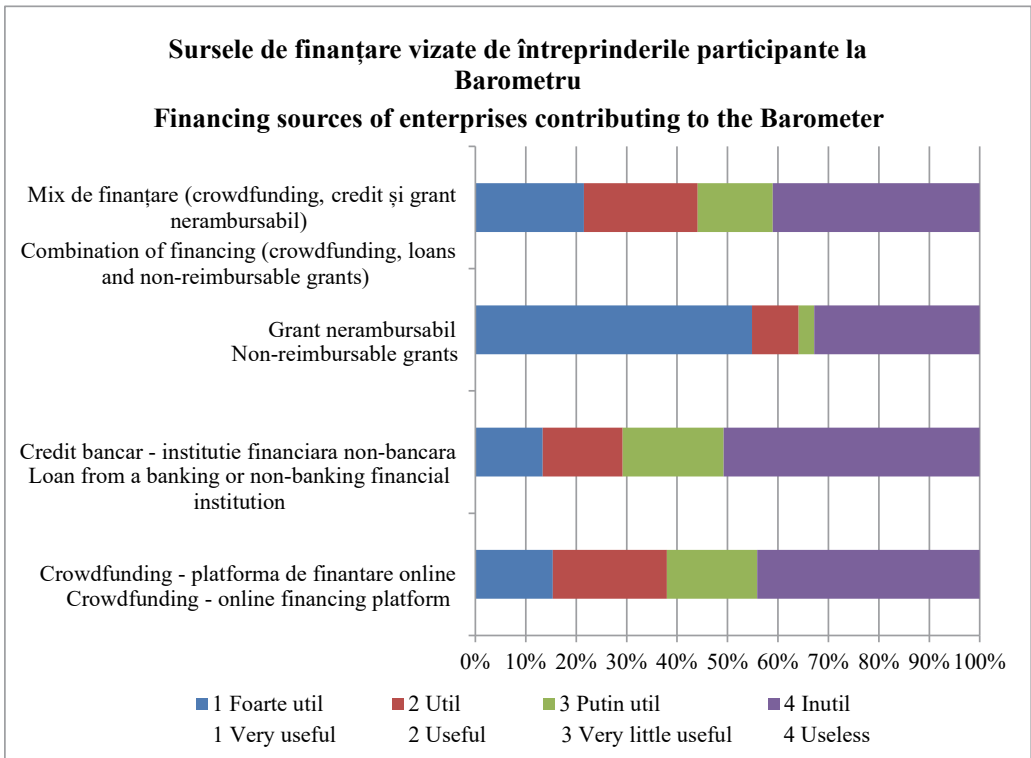

Figura 2: Sursele de finanțare vizate de întreprinderile participante la Barometru

Figure 2: Financing sources of enterprises contributing to the Barometer

O mare parte, 50%, vizează în continuare să atragă granturi, dar o mare parte, 32,8%, consideră granturile inutile și vizează alte surse de finanțare. Îmbucurător este că un număr mare de întreprinderi, 44,1%, vizează un mix de surse de finanțare care include atât finanțarea participativă, cât și creditele și granturile nerambursabile, aceasta fiind următoarea clasă de întreprinderi hotărâte să își diversifice sursele de finanțare.

Cele mai multe întreprinderi – 16,9% dintre respondenții Barometrului - au un necesar de finanțare cuprins între 50 și 100.000 Euro, iar 26.7% de peste 100.000 Euro.

An important percentage - 50%, aim at continuing to attract grants, but at the same time a considerable percentage of 32,8% believe the grants are useless and aim at other financing sources. We are happy to see that a high number of enterprises - 44,1%, aim at a combination of financing sources, including both participatory financing and also loans and non-reimbursable grants, this being the next category of enterprises determined to diversify their financing sources.

Most enterprises – 16,9% of the contributors to the Barometer (as can be seen in Figure 12)), have financing needs between 50.000 and 100.000 Euro, while 26.7% need fi-

Aproape una din patru (43) întreprinderi respondente la Barometru ar avea nevoie de un credit pentru investiții și una din 10 pentru capitalul ruland – vezi fig. 3.

financing of over 100.000 Euro.

Almost one in four (43) enterprises contributing to the Barometer would require an investment loan and one in 10 for a loan for current needs – see figure 3.

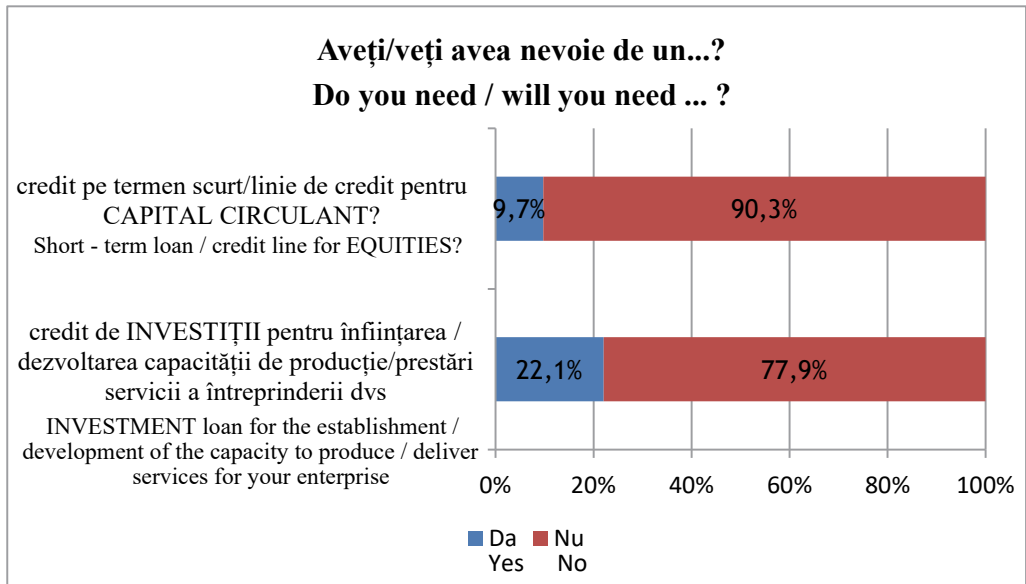

Figura 3: Necesarul de finanțare al întreprinderilor participante la Barometru

Figure 3: Financing needs of enterprises contributing to the Barometer

Aproape una din patru întreprinderi participante la Barometru ar avea capacitate de garantare – vezi fig. 4, puțin peste numărul celor care ar solicita unul. Dintre întreprinderile care ar avea nevoie, 23 (53%) ar avea cu ce să garanteze. Pe de altă parte, dacă excludem întreprinderile care au răspuns că nu intenționează să ia un credit, din întreprinderile care ar avea acest lucru în vedere, 63% ar avea cu ce garanta.

Almost one in four enterprises contributing to the Barometer would have warranting capacity – see figure 4, a little above the number of enterprises demanding warranties. Of the enterprises requiring a loan, only 23 (53%) would have something to warrant it with. On the other hand, if we leave out the enterprises stating they do not intend to take on a loan, of the enterprises considering to do, 63% would be capable to warrant it.

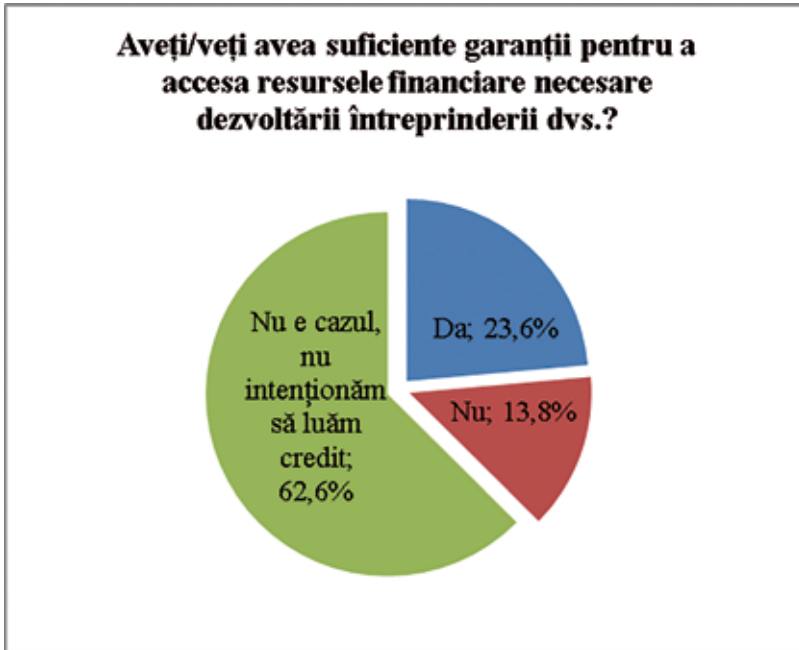

Figura 4: Capacitatea de garantare a întreprinderilor participante la Barometru

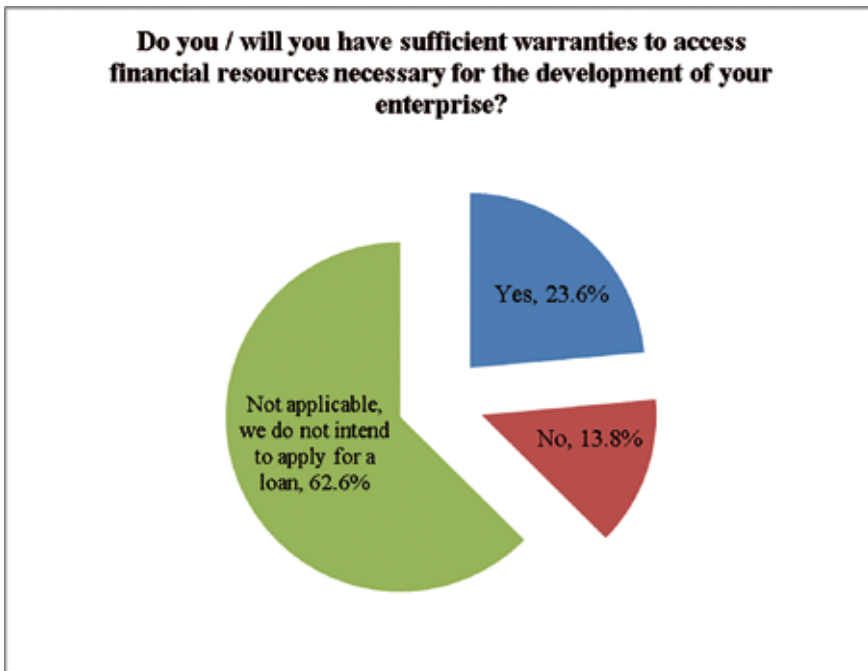

Figure 4: Warranting capacities of enterprises contributing to the Barometer

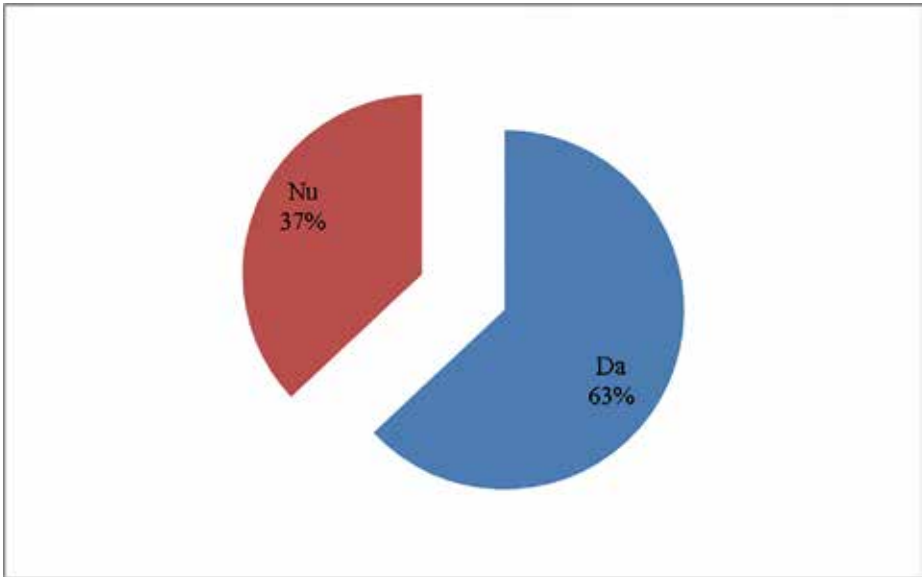

Figura 5: Ponderea întreprinderilor care ar avea garanții în eventualitatea accesării unui credit

Figure 5: The percentage of enterprises who could have warranties in the event of accessing a loan

Ecosistemul finanțării economiei sociale din România a fost evaluat folosind Metologia OECD Better Entrepreneurship Policy Tool de evaluare a accesului la finanțare a economiei sociale.

Punctajul obținut cu privire la măsurarea accesului la finanțare a întreprinderilor sociale în România, folosind matricea OECD, este de 2,9 puncte din maxim 10 puncte, ceea ce se traduce în acces slab la finanțare, respectiv:

- Necesitatea sprijinirii creării și dezvoltării intermediarilor care pot contribui la consolidarea capacității și a disponibilității finanțării pentru întreprinderile sociale.
- Necesitatea încurajării participării furnizorilor principali de finanțare și a investitorilor sociali

We evaluated the eco-system for financing Romanian social enterprises using the Better Entrepreneurship Policy Tool for assessing the access to financing of social economy.

The score obtained regarding the measurement of access to finance for social enterprises in Romania using the OECD matrix is 2.9 out of a maximum of 10 points, which translates into poor access to finance, meaning:

- The need to support the creation and development of intermediaries that can help strengthen the capacity and availability of funding for social enterprises.
- The need to encourage the participation of major funding providers and social investors in the

la finanțarea întreprinderilor sociale, oferind stimulente și atenuând barierele de reglementare în calea investițiilor și

- Folosirea finanțării publice limitat prin utilizarea acesteia pentru a dezvolta mecanisme hibride care să combine investițiile publice și private.

financing of social enterprises, providing incentives and mitigating regulatory barriers to investment, and

- The limited use of public funding through its use to develop hybrid mechanisms that combine public and private investment.

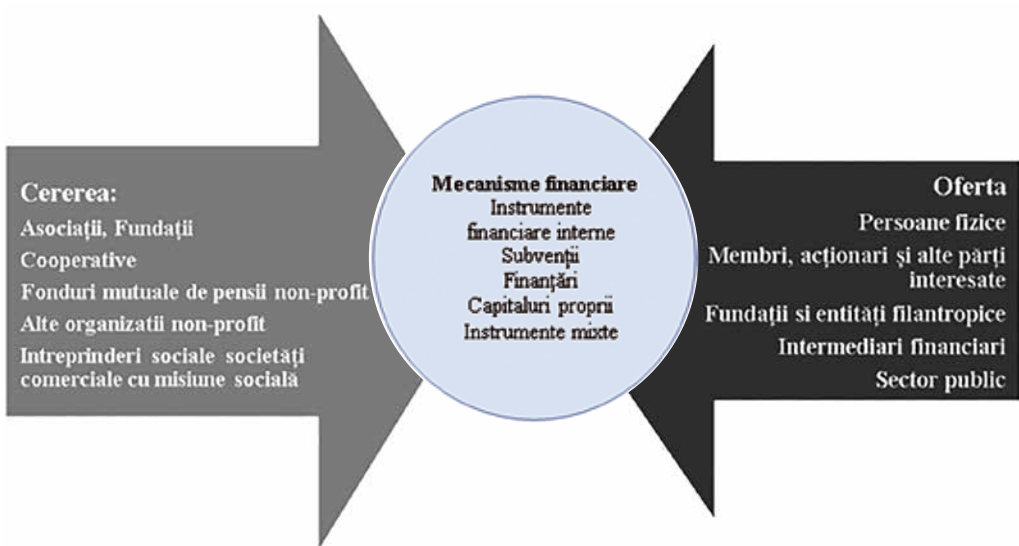

Figura 6: Ecosistemul finanțării economiei sociale

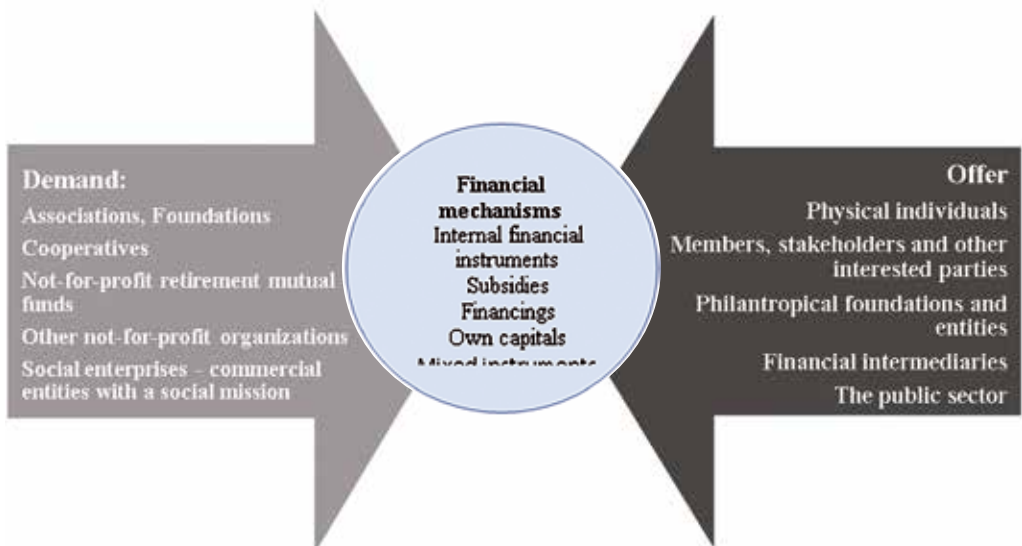

Figure 6: The eco-system for financing social economy

Concluzie

În România, întreprinderile sociale au dificultăți în asigurarea finanțării activității. Ecosistemul finanțării economiei sociale din România are încă multe elemente lipsă ce așteaptă să apară pe piața economiei sociale.

Conclusion

In Romania, social enterprises have difficulties in ensuring the financing for their activities. The eco-system for financing the social economy in Romania still has many missing elements which are waiting to appear in the field.

Bibliografie

1. *Barometrul Accesului la Finanțare pentru Întreprinderi Sociale* coord. A. Vamesu, autori Raluca Stefania Andreica, Bogdan Merfea, Marian Tetici, Ancuța Vameșu Fundatia Alături de Voi Romania 2021 <https://alaturidevoi.ro/wp-content/uploads/2022/01/Barometrul-accesului-la-finantare-pt-IS.pdf>
2. *The better entrepreneurship policy tool social entrepreneurship self-assessment statements – OECD & European Commission* - www.betterentrepreneurship.eu

Bibliography

1. *The Barometer of Access to Financing for Social Enterprises*, coordinator A. Vamesu, authors Raluca Stefania Andreica, Bogdan Merfea, Marian Tetici, Ancuța Vameșu, the "Alături de Voi" Romania Foundation <https://alaturidevoi.ro/wp-content/uploads/2022/01/Barometrul-accesului-la-finantare-pt-IS.pdf>
2. *The better entrepreneurship policy tool social entrepreneurship self-assessment statements – OECD & European Commission* - www.betterentrepreneurship.eu

RECRUTAREA, PLASAREA ȘI ASISTENȚA LA LOCUL DE MUNCĂ A PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

RECRUITMENT, PLACEMENT AND JOB ASSISTANCE OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Autor **COSTEL
BARBIR** *Author*

REZUMAT. În prezent, în UE, 47% dintre persoanele cu dizabilități au un loc de muncă, comparativ cu România, unde doar 7,25% sunt integrate pe piața muncii. Job Direct – este singura agenție de plasare și asistență la locul de muncă de tip întreprindere socială din țară, care contribuie la creșterea gradului de ocupare a persoanelor cu dizabilități și răspunde deficitului de servicii de incluziune adresate acestora. Agenția este înființată de ADV România, în anul 2016, ca răspuns la nevoile persoanelor cu dizabilități de a avea locuri de muncă și ca alternativă fiabilă la dependența acestora de prestațiile sociale oferite de statul român. Job Direct încearcă să schimbe viziunea pe piața muncii, promovând ideea că persoanele cu dizabilități pot completa deficitul de forță de muncă și că, dincolo de bariere, stă un potențial insuficient valorificat.

Cuvinte cheie: economie socială, întreprindere socială, integrare profesională, dizabilitate

În calitate de masterand al Facultății de Economie și Administrarea Afacerilor din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, specializarea Managementul Resurselor Umane, în luna ianuarie 2022 am realizat o cercetare în vederea elaborării lucrării de disertație intitulată „Recrutarea, plasarea și asistența persoanelor cu dizabilități la locul de muncă”.

SUMMARY. In the EU, 47% of people with disabilities have a job, compared to Romania where only 7,25% of the persons with disabilities are integrated on the labor market. Job Direct - is the only social enterprise placement and assistance agency in the country, which contributes to increasing the employment rate of people with disabilities and responds to the deficit of inclusion services addressed to them. The agency was established by ADV Romania in 2016, in response to the need for people with disabilities to have a job and as a reliable alternative to their dependence on social benefits. Job Direct seeks to change its view of the labor market by promoting the idea that people with disabilities can make up for the labor shortage and that there is insufficient potential in the labor market beyond barriers.

Keywords: social economy, social enterprise, professional integration, disability

As a master student of the Faculty of Economics and Business Administration at the “Alexandru Ioan Cuza” University of Iasi, specializing in Human Resource Management, in January 2022 I conducted a study to develop my dissertation paper entitled “Recruitment, placement and assistance of people with disabilities at work”. In this context, in order to

În acest context, pentru a înțelege diversele aspecte privind procesul de angajare a persoanelor cu dizabilități, am avut prilejul de a discuta cu Ramona Marian, managerul Agenției Job Direct, o întreprindere socială din Iași specializată în integrarea profesională a persoanelor cu dizabilități și din alte categorii vulnerabile.

Încă de la început fac mențiunea că, la rândul meu, am beneficiat de serviciile acestei agenții, în calitate de persoană cu dizabilități aflată în dificultate în a-și găsi un loc de muncă, după finalizarea studiilor de licență, lovindu-mă adeseori de reticența angajatorilor. În prezent, ca urmare a sprijinul primit din partea specialiștilor Job Direct, lucrez în București și desfășor activități de monitorizare legislativă la o companie foarte cunoscută la nivel național.

1. Care credeți că este situația persoanelor cu dizabilități pe piața muncii din România?

În România, prezența pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități este scăzută comparativ cu situația din Uniunea Europeană. Fără mai aminti de raportul total inechitabil față de persoanele fără dizabilități. De exemplu, datele oficiale ne indică faptul că în UE, 47% dintre persoanele cu dizabilități au loc de muncă, comparativ cu România, unde doar 7,25% sunt integrate pe piața muncii, mai exact 35.213 persoane, conform rapoartelor din luna decembrie 2021.

Deși legislația din România creează premisele integrării profesionale

understand the various aspects concerning the employment of people with disabilities, I had the opportunity to discuss with Ramona Marian, manager of the Job Direct Agency, a social enterprise in Iasi which is specialized in the professional integration of people with disabilities.

From the very beginning I mention that, in my turn, I benefited from the services of this agency, as a person with disabilities who was having difficulty finding a job after completing his undergraduate studies, often being struck by the reluctance of employers. Currently, as a result of the support received from Job Direct specialists, I work in Bucharest and carry out legislative monitoring activities at a very well-known company at national level.

1. What do you think is the situation of people with disabilities on the Romanian labor market?

On the Romanian labor market persons with disabilities are relatively low included, if we compare our situation to the European Union, not to mention the completely unfair percentage of persons with disabilities employed. For instance, official data show that in the EU 47% of the persons with disabilities have a workplace, whereas in Romania, only 7,25% (35.213 individuals) of the disabled people are currently employed, according to reports from December 2021.

ale persoanelor cu dizabilități, prin faptul că obligă firmele / instituțiile care au peste 50 de angajați de a avea 4% din personal din categoria „cu dizabilități”, acest lucru nu se reflectă, din păcate, și în realitate.

2. Cum credeți că se explică rata scăzută de ocupare a locurilor de muncă de către persoanele cu dizabilități în România?

Rata scăzută de ocupare a locurilor de muncă de către persoanele cu dizabilități în România poate să fie explicată, pe de o parte, prin *interesul scăzut al angajatorilor față de persoanele cu dizabilități*, care este posibil să aibă la bază o percepție deformată asupra dizabilității sau diverse stereotipuri și prejudecăți, precum: persoana cu dizabilități nu poate munci, este grav bolnavă, este dependentă de alte persoane, este periculoasă (în cazul persoanei cu afecțiuni psihice). Având această percepție, angajatorii pierd o categorie de resurse umane foarte valoroasă, care ar putea aduce productivitate și diversitate companiilor.

Pe de altă parte, rata scăzută de ocupare poate să fie explicată și de *profilul persoanelor cu dizabilități din România și de lipsa serviciilor de suport* pentru integrarea și adaptarea acestora la locul de muncă. Din motive obiective, multe dintre aceste persoane au un nivel scăzut de educație, slabe competențe profesionale și un cumul de nevoi sociale și psihologice, iar angajatorii nu sunt pregătiți să asigure suport suplimentar

Although the Romanian legislation creates premises for the professional integration of people with disabilities by requiring companies / institutions with more than 50 employees to have 4% of staff from the category “with disabilities”, this is not reflected in reality.

2. How do you think the low employment rate of people with disabilities in Romania is explained?

The low employment rate of people with disabilities can have several explanations.

On the one hand, there is a low interest of employers in employing people with disabilities due to a distorted perception of disability, to different stereotypes and prejudices, such as: the person with disabilities cannot work, is seriously ill, is dependent on other people, is dangerous (in the case of a person with mental illness). With this perception in mind, employers are missing out on a very valuable category of human resources, which might bring productivity and diversity for companies.

On the other hand, the low employment rate can also be explained by the profile of people with disabilities in Romania and the lack of support services for their integration and adaptation to the workplace. For objective reasons, many of them have a low level of education, poor professional skills and a combination of social and psychological

pentru gestionarea interferențelor sociale și psihologice și pentru formarea unor competențe și conduite profesionale acestor persoane.

La acestea se adaugă *lipsa accesibilităților și tehnologiilor asistive*. Avem în evidență persoane cu dizabilități locomotorii care au abilități și competențe foarte bune pentru a face față cu succes cerințelor anumitor tipuri de posturi, însă nu pot intra în sediile firmelor și instituțiilor, unele dintre ele aflate în clădiri noi și moderne. Sau avem în evidență persoane cu deficiențe de vedere care nu pot accesa locurile de muncă, cel puțin în municipiul Iași, deoarece la niciunul dintre cele la care au aplicat nu au găsit disponibilitate pentru asigurarea unei tehnologii asistive. Iar exemplele pot continua...

3. Cum răspunde Job Direct acestei situații?

Agenția Job Direct este o întreprindere socială construită de ADV România (Fundația "Alături de Voi" România), în anul 2016, ca o continuare firească a serviciilor oferite pentru atingerea misiunii asumate, cea de incluziune a persoanelor cu dizabilități și din alte grupuri vulnerabile și, totodată, pentru consolidarea organizației ca promotor al economiei sociale, venind cu un pachet de soluții la una dintre cele mai stringente probleme ale persoanelor cu dizabilități – integrarea profesională.

În România, un număr covârșitor de persoane cu dizabilități nu beneficiază de servicii sociale com-

needs. Employers are not always prepared to provide additional support for managing social and psychological interference and training, skills and professional conduct of these persons.

Another aspect worth mentioning is the lack of accessibility and assistive technologies. We have people with locomotor disabilities who have very good skills and competencies to successfully cope with certain types of jobs, but cannot enter the headquarters of companies and institutions, some of them in new and modern buildings. Or we have people with visual impairments who cannot access jobs, at least in the city of Iasi, because they did not find availability for providing assistive technology. And the examples can go on.

3. How does Job Direct respond to this situation?

The Job Direct Agency is a social enterprise established by ADV Romania ("Alături de Voi" Romania Foundation), in 2016, as a natural continuation of the services offered to achieve its mission, that of including people with disabilities and other vulnerable groups and, at the same time, for the consolidation of the organization as a promoter of the social economy, coming with a package of solutions to one of the most pressing problems of people with disabilities - professional integration.

In Romania, an overwhelming

plexe și integrate, care să răspundă nevoilor lor de incluziune, ocupare și dezvoltare, cele mai multe dintre acestea fiind dependente de stat și de stimulentele acordate de acesta, trăind la limita saraciei și a excluziunii sociale.

Cu o experiență de 20 de ani în domeniul incluziunii, timp în care am creat peste 100 de locuri de muncă în propria întreprindere socială de inserție (UtilDeco), noi, la ADV România, avem convingerea că angajații cu dizabilități sunt angajați valoroși și că, dincolo de bariere, stă un potențial insuficient valorificat pe piața muncii.

4. Ce servicii oferă agenția Job Direct?

Job Direct activează la nivelul regiunii Nord-Est, oferind persoanelor cu dizabilități și companiilor interesate să angajeze persoane cu dizabilități, un pachet de servicii directe de ocupare și plasare, și la nivel național, prin platforma www.jobdirect.ro.

Persoanelor cu dizabilități le oferim, în mod gratuit, un pachet integrat de servicii sociale și de ocupare ce constă în: *consiliere și orientare profesională; testarea capacității de muncă*, pe care o realizăm cu bateria CASPER, un instrument complex de evaluare a persoanelor cu dizabilități, ce permite conturarea unui „profil ocupațional” și potrivirea persoană - post; *internship sau activități de formare profesională în întreprinderea socială de inserție UtilDeco*. Prin intermediul acestui

number of people with disabilities do not benefit from complex and integrated social services that meet their needs for inclusion, employment and development, most of which are dependent on the state and the incentives provided by it, living on the edge poverty and social exclusion.

With 20 years of experience in the field of inclusion, during which time the foundation has created over 100 jobs in its own social insertion enterprise (UtilDeco), ADV Romania is convinced that the employees with disabilities are a valuable employee and that, beyond the barriers, there is an insufficient potential exploited on the labor market.

4. What services does the Job Direct agency offer?

Job Direct operates in the North-East region, offering people with disabilities and companies interested in hiring people with disabilities a package of direct employment and placement services, and also nationally, through the platform www.jobdirect.ro.

We offer people with disabilities, free of charge, an integrated package of social and employment services consisting of: counseling and career guidance; testing the work capacity through the CASPER battery of tests, a complex tool for assessing people with disabilities, which allows shaping an “occupational profile” and matching person - job; internship or training

serviciu, ajutăm persoanele cu dizabilități să deprindă abilități de bază în domenii variate și căutate pe piața muncii, precum: legatorie manuală, arhivare, croitorie, tipografie, și, totodată, să se familiarizeze cu rigorile unui loc de muncă; și serviciul de *job-coaching*, un serviciu inovativ, preluat după un model finlandez, care presupune acordarea de asistență specializată atât persoanelor cu dizabilități plasate, pentru integrarea la locul de muncă, cât și angajatorilor lor, pentru adoptarea celor mai potrivite măsuri în vederea adaptării locului de muncă la particularitățile persoanelor cu dizabilități angajate.

Companiilor interesate să angajeze persoane cu dizabilități le oferim un pachet specializat de servicii de recrutare și ocupare: pornind de la promovarea posturilor disponibile în cadrul companiei, pe mai multe canale on-line, centralizarea și selecția aplicațiilor primite, evaluarea inițială a candidaților (interviu inițial), evaluarea și testarea capacității de muncă a persoanelor recrutate, prin intermediul bateriilor de teste CAS ++ și CASPER, crearea profilului profesional al candidaților, stabilirea gradului de potrivire candidat – post și întocmirea raportului de potrivire candidat – post, ierarhizarea și selecția candidaților, până la însoțirea persoanelor care au un procent de potrivire cu postul de minim 50%, la interviul de selecție derulat de angajator și la oferirea de asistență pentru integrarea și adaptarea persoanei la locul de muncă

activities in the UtilDeco social insertion enterprise. Through this service, we help people with disabilities learn various and sought-after skills in basic fields, such as: manual book-binding, archiving, tailoring, printing, and, at the same time, to become familiar with the rigors of a job. The job coaching service is an innovative service modeled on the Finnish model of providing specialized assistance to both people with disabilities, for integration into the workplace, and also to their employers, for the adoption of the most appropriate measures to adapt the particularities of people with disabilities employed.

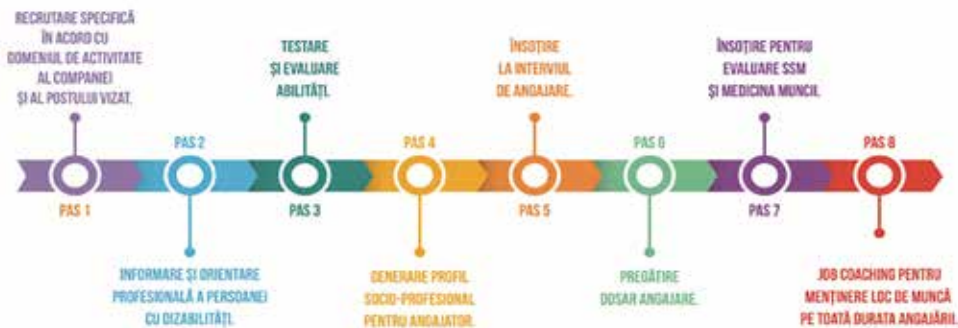
For companies interested in hiring people with disabilities, we offer a specialized package of recruitment and employment services: starting from the promotion of available positions within the company, on several online channels, centralization and selection of applications received, initial evaluation of candidates (initial interview), evaluation and testing of the work capacity of the recruited persons, through the CAS ++ and CASPER test batteries, creation of the professional profile of the candidates, establishment of the candidate-job matching degree and preparation of the candidate-job matching report, ranking and selection of candidates, up to accompanying people who have a job matching rate of at least 50%, to the employer interview and to offering assistance for the integration and adaptation of the person to the

(job-coaching), în lipsa experienței companiei de a lucra cu persoane cu cerințe speciale.

Suplimentar, furnizăm servicii de HR și de securitate și sănătate în muncă.

job (job-coaching), in the absence of company experience to work with people with special needs.

In addition, we provide HR and occupational safety and health services.

5. Care este profilul persoanelor care solicită sprijinul agenției în găsirea unui loc de muncă?

Serviciile agenției sunt accesate în mod special de persoane cu dizabilități din categoria “*greu angajabile*”, adică se confruntă cu un cumul de probleme de natură medicală, socială, psihologică, educațională. De exemplu, au afecțiuni fizice și psihice grave sau alte condiții medicale care le afectează viața, provin din centre de plasament sau din familii cu venituri foarte scăzute, au un nivel scăzut de educație, nu au calificare profesională, au autonomie scăzută și au avut eșecuri repetate în găsirea unui loc de muncă.

5. What is the profile of jobseekers?

The agency’s services are especially accessible to people with disabilities from the category “hard to employ”, which means they face a number of problems of a medical, social, psychological, educational nature. For example, they have serious physical and mental illnesses or other medical conditions that affect their lives, come from foster care or from low-income families, have a low level of education, have no professional qualifications, have low autonomy, and have had repeated failures to find a job.

6. Care credeți că sunt motivele pentru care candidații - persoane cu dizabilități apelează la serviciile agenției?

Motivele pentru care candidații apelează la serviciile agenției au la

6. What do you think are the reasons why candidates with disabilities use the agency’s services?

The reasons why candidates turn to the agency’s services are based on

bază câteva nevoi: în primul rând, *nevoia de sprijin pentru orientare pe piața muncii și în selectarea posturilor potrivite*. Sunt foarte multe persoane cu sau fără dizabilități care nu știu ce profesii sau meserii li se potrivesc și în acest fel se expun eșecurilor în accesarea sau în menținerea locurilor de muncă.

În al doilea rând, strâns legat de prima, se conturează *nevoia de sprijin în identificarea și crearea profilului personal*. *Cine sunt eu? Ce abilități și competențe am? Ce interese profesionale am? Ce tipuri de job-uri mi se potrivesc?* Sunt întrebări esențiale la care găsim răspunsul în cadrul sesiunilor de consiliere și testare pe care le realizăm în cadrul agenției, ca parte importantă în procesul de orientare a persoanelor cu dizabilități pe piața muncii.

Apoi, avem *nevoia de realizare a marketing-ului personal*. Foarte multe dintre persoanele care se adresează agenției nu au avut niciodată ocazia să învețe cum se realizează CV-ul și scrisoarea de intenție, două elemente importante care ghidează angajatorul în procesul de selecție, iar noi ne asumăm să le sprijinim în acest sens. De asemenea, ne asumăm să le pregătim pentru interviul de angajare, oferindu-le sugestii pentru îmbunătățirea atitudinii, comportamentului, vestimentației din timpul interviului, inclusiv le oferim posibilitatea de a exersa în cadrul unor simulări sau jocuri de rol.

O ultimă nevoie pe care reușesc să o identific este *nevoia de sprijin în gestionarea relațiilor cu diverși angajatori*.

a number of needs: firstly, the support they get for labor market guidance and the selection of suitable positions. There are many people with or without disabilities who do not know which professions or jobs suits them and, in this way, they are exposed to failures in accessing or maintaining jobs.

Secondly, closely related to the first, the need for support in identifying and creating a personal profile is outlined. Who am I? What skills and competencies do I have? What professional interests do I have? What types of jobs are right for me? These are essential questions that we find answered in the counseling and testing sessions we conduct within the agency, as an important part of the process of targeting people with disabilities in the labor market.

Then we need to do personal marketing. Many of the people who apply to the agency have never had the opportunity to learn how to write a resume or a cover letter, two important elements that guide the employer in the selection process, and we are committed to supporting them in this regard. We also undertake to prepare them for the job interview, offering them suggestions for improving their attitude, behavior, and attire during the interview, including giving them the opportunity to practice in simulations or role-playing games.

One last need I can identify is the need for support in managing relationships with various employers, implicitly in managing their possi-

jatori, implicit în gestionarea posibilităților atitudinii negative ale acestora. Cele mai multe dintre persoanele cu dizabilități care s-au adresat agenției au spus că au fost primate diferit în momentul în care au declarat că au o dizabilitate, atât în timpul interviului cu reprezentanții angajatorului, prin schimbarea atitudinii, cât și după finalizarea interviului, prin absența vreunui răspuns cu privire la rezultatul selecției, chiar dacă îndeplineau cerințele pentru posturile respective.

7. Ce presupune asistența persoanelor cu dizabilități la locul de muncă?

Asistența la locul de muncă (job-coaching) este un serviciu de suport pe care îl acordăm în contextul particularităților persoanelor cu dizabilități și în lipsa experienței companiilor de a angaja persoane cu dizabilități. În cadrul acestui serviciu, specialistul în job-coaching sprijină atât angajatul cu dizabilități pentru integrarea acestuia în mediul profesional, prin explicarea sarcinilor, responsabilităților și a regulamentului, monitorizarea progresului, acordarea de sprijin în gestionarea dificultăților de adaptare, medierea relațiilor de muncă, cât și angajatorului, în comunicarea cu angajatul cu dizabilități, adaptarea spațiului și a sarcinilor, adoptarea unor măsuri de integrare în echipă a angajatului și alte aspecte solicitate de părțile implicate în proces.

ble negative attitudes. Most of the people with disabilities who approached the agency said that they have been looked at in a different manner when they declared that they had a disability, both during the interview with the employer's representatives, by changing their attitude and after the interview, by the absence of any answer regarding the result of the selection, even if they met the requirements for the respective positions.

7. What does it mean to assist people with disabilities in the workplace?

Job coaching is a support service that we provide in the context of the particularities of people with disabilities and the lack of experience of companies to hire people with disabilities. Within this service, the job-coaching specialist supports both the employee with disabilities for his integration in the professional environment, by explaining the tasks, responsibilities and regulations, monitoring the progress, providing support in managing difficulties of adaptation, mediating labor relations, and to the employer, in the communication with the employee with disabilities, the adaptation of the space and the tasks, the adoption of measures for the team integration of the employee and other aspects requested by the parties involved in the process.

8. Ce fel de companii își caută angajați prin intermediul agenției dumneavoastră?

Profilul companiilor este variat, însă, în general, ne contactează firme din domenii precum: confecții, tipografie, alimentație, retail, care recrutează personal pentru posturi de execuție, ce nu necesită calificare: operator, lucrător universal, confecționar fără experiență, ambalator. Dar avem în portofoliu și firme din domeniul consultanței și politicilor publice, de exemplu.

9. Care sunt criteriile de selecție a candidaților-persoane cu dizabilități?

Criteriile de selecție sunt stabilite împreună cu angajatorul, în funcție de profilul posturilor pe care le are disponibile în cadrul companiei, profil stabilit pornind nivelul de studii, experiență profesională, competențe și abilități, autonomie, grad de potrivire cu postul, conform evaluării făcute cu bateriile de teste CAS++ sau/și CASPER.

10. Ce fel de întrebări adresați candidaților din acest segment al populației în cadrul interviului inițial?

De obicei, adresăm întrebările standard din cadrul unui interviu de angajare, prin intermediul cărora explorăm nivelul de studii, calificările și certificările, experiența profesională, punctele tari, punctele slabe, interesele, aștep-

8. What kind of companies are looking for employees through your agency?

The profile of the companies is varied, but, in general, we are contacted by companies in fields such as: clothing, printing, food, retail, which recruit staff for execution positions, which do not require qualification: operator, universal worker, inexperienced manufacturer, packer. Our portfolio also includes, for instance, companies in the field of consultancy and public policies.

9. What are the selection criteria for candidates with disabilities?

The selection criteria are established together with the employer, depending on the profile of the positions available within the company, profile established starting from the level of education, professional experience, skills and abilities, autonomy, degree of matching the position, according to the evaluation made with batteries of CAS ++ and / or CASPER tests.

10. What kind of questions do you ask the candidates in this segment of the population in the initial interview?

We usually ask "standard" questions in a job interview, through which we explore the level of education, qualifications and certifications, professional experience, strengths, weaknesses, interests,

tările de la locul de muncă și așteptările de la serviciile agenției.

11. Care este intervalul de timp în care angajații recrutați prin intermediul agenției dumneavoastră își mențin locul de muncă?

Persoanele plasate cu sprijinul agenției își mențin locurile de muncă pe termen lung. De exemplu, avem în evidență persoane plasate în urmă cu patru ani care ocupă aceiași loc de muncă.

Studiile ne arată că, în general, persoanele cu dizabilități au o rată mai mare de menținere a locului de muncă și mai puține incidente de sănătate și securitate la locul de muncă, decât cele fără dizabilități, iar aceasta este o realitate pe care puțini angajatori o cunosc.

De asemenea, în cazul nostru, retenția la locul de muncă este asigurată, pe de o parte, de procesul de potrivire persoană – post pe care îl realizăm, care duce la creșterea șanselor de adaptare la locul de muncă, de obținere a reușitelor și satisfacțiilor și de gestionarea cu ușurință a situațiilor dificile care pot apărea, iar pe de altă parte, de asistența pe care o acordăm angajatului și angajatorului pentru integrarea la locul de muncă.

12. Ați întâlnit cazuri în care angajații cu dizabilități care s-au declarat nemulțumiți de locul de muncă pe care a fost plasat? Care au fost principalele motive ale acestora?

job expectations, and expectations of agency services.

11. How long do employees recruited through your agency keep their jobs?

People placed with the support of the agency maintain their long-term jobs. For example, we have people who have been in the same job for four years.

Studies show that people with disabilities generally have a higher retention rate and fewer health and safety incidents at work than those without disabilities, and this is a reality that very few employers know.

Also, in our case, the retention at work is ensured, on the one hand, by the process of matching person - job that we achieve, which leads to the increase of the chances of adaptation to the workplace, of obtaining successes and satisfactions, and the easy management of difficult situations that may arise, and on the other hand, the assistance we provide to the employee and the employer for integration in the workplace.

12. Have you encountered cases in which employees with disabilities have expressed dissatisfaction with the job they have been placed in? What were their main reasons?

Yes, we have had a few people quit their jobs for reasons of distance between home and work or to identify better opportunities in the job market.

Da, am avut câteva persoane care au renunțat la locul de muncă, din motive legate de distanța dintre casă și locul de muncă sau identificarea unor oportunități mai bune pe piața muncii.

13. Un gând final?

Participarea limitată pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități nu este un efect al deficiențelor lor, ci al barierelor menținute în continuare la un nivel ridicat de societate. Multe persoane cu dizabilități sunt dependente de familii, instituții de rezidență și de prestații sociale, iar perspectivele de câștigare a autonomiei sunt aproape inexistente, de multe ori.

În această realitate activăm noi, încercând să schimbăm viziuni, atitudini, vieți. Credem că reușim să le insuflăm tuturor persoanelor cu dizabilități, care apelează la noi, încrederea că există soluții pentru găsirea unui loc de muncă. În cele mai multe situații, persoanele care ne-au solicitat sprijinul, aveau deja mai multe eșecuri în a-și găsi un loc de muncă, erau deznădăjduite și demotivate, iar ghidajul oferit de specialiștii agenției le-a ajutat să înțeleagă că au toate atuurile unui angajat model și că au dreptul să-și trăiască viața cu demnitate, indiferent de dificultățile pe care le întâmpină.

Datorită agenției Job Direct, până în prezent 60 de persoane cu dizabilități se bucură de statutul de angajat și de un grad ridicat de autonomie, iar 10 companii și-au schimbat viziunea asupra dizabilității și au „câștigat” statutul de firmă incluzivă, oferind șanse reale de integrare profesională persoanelor cu dizabilități.

13. A final thought?

The limited participation of people with disabilities in the labor market is not an effect of their shortcomings, but of the barriers maintained at a high level by the society. Many people with disabilities are dependent on their families, institutions of residence and social benefits, and the prospects of gaining autonomy are almost non-existent.

In this reality we are trying to change visions, attitudes, lives. We believe that we are able to instill confidence in everyone that there are ways to find a job. Most of them, when they asked for our support, already had many failures to find a job, were hopeless and demotivated, and the guidance provided by the agency's specialists helped them to understand that they have all the advantages of an employee model and that they have the right to live their lives with dignity, regardless of the difficulties they face.

Thanks to the Job Direct agency, so far 60 people with disabilities enjoy the status of employee and a high degree of autonomy, and 10 companies have changed their vision on disability and “gained” the status of inclusive company, offering real chances professional integration of people with disabilities.

DE UNDE VIN IDEILE BUNE, CUM LE GESTIONĂM ȘI CUM LE ADUCEM LA VIAȚĂ?

Sfaturi și exemple practice de la antreprenori sociali cu experiență

WHERE DO GOOD IDEAS COME FROM, HOW DO WE MANAGE THEM AND HOW DO WE BRING THEM TO LIFE?

Practical tips and examples from experienced social entrepreneurs

manager proiect Federația
ONG-urilor Sociale din Transilvania

**MARIANA
ȚÎNĂREAN,**

European Programs Director, “
Alături de Voi” Romania Foundation

manager laborator inovare socială
Dedication Lab

**LAURA
ISTRATE**

Dedication Social innovation
lab manager

Rezumat: Valorificarea experienței practice a antreprenorilor sociali, într-un moment în care, în țara noastră, acest tip de business este încă incipient și se confruntă cu nenumărate provocări, vine în articolul de față printr-o serie de sfaturi practice de la experți și exemple concrete menite să inspire. Cum apar ideile, prin ce proces de filtrare trec ele, cum facem să le aducem la viață sub formă de afaceri sociale viabile și sustenabile? Cu ce provocări s-au confruntat antreprenorii cu care am discutat și cum au fost depășite? Drumul de la o simplă idee la concretizarea acesteia într-o afacere socială, nu este ușor, necesită efort fizic și mental, determinare și trece prin mai multe etape: identificarea problemei, validarea ideii prin testare, revizuirea ideii, prototiparea acesteia și punerea în practică. Ioana Bejan, co-fondator al Muzeului Amintirilor din Comunism, Anna Toth, director Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe și Andreea Bucin, manager financiar Dedication Laborator de inovare socială, au împărtășit cu noi sfaturi utile, experiențe proprii și modele de bună practică.

Summary: Capitalizing on the practical experience of social entrepreneurs, at a time when in our country this type of business is still in the beginning and facing countless challenges comes in the article in the form of practical tips and concrete example from experts meant to inspire. How do ideas arise, what filtering process do they go through, how do we bring them to life in the form of viable and sustainable social businesses? What challenges did the entrepreneurs we talked to face and how did they overcome them? The road from a simple idea to a social business is not easy, it takes physical and intellectual effort, needs determination and goes through several stages: problem identification, idea validation through testing, review of ideas, prototyping and implementation. Ioana Bejan, co-founder of the Memorial Museum of Communism, Anna Toth, director of the Diakonia Christian Foundation Sfântu Gheorghe Branch and Andreea Bucin, financial manager of the Dedication Social Innovation Lab, shared with us useful tips, personal experiences and examples of good practice.

Cuvinte-cheie: *inovare, antreprenoriat social, idei, inspirație, management, laborator de inovare sociala Dedication Lab*

Keywords: *innovation, social entrepreneurship, ideas, inspiration, management, social innovation lab Dedication Lab*

În cadrul primului laborator de inovare socială din Brașov, Dedication Lab, activitatea de bază în vederea creării de soluții inovatoare la probleme sociale complexe, este generarea de noi idei. În laborator, participanții trec print-un proces complex de creație, analiză, ajustare/ adaptare, testare și prototipare a ideilor. Astfel, încă de la începutul proiectului, echipa implicată a fost preocupată de modul în care apar ideile, cum pot fi ele gestionate și cum le aducem la viață.

Pentru a răspunde la aceste întrebări, am discutat cu câteva persoane care ne-au inspirat în activitățile derulate în cadrul Dedication – Laborator de inovare socială.

Astfel *Ioana Bejan - Roată*, antreprenor cu multe idei transformate în realitate, de la structuri de cazare turistică, la centru de escaladă sau design și producție de încălțăminte, co-fondator al Muzeului Amintirilor din Comunism, ne-a spus: *“Ideile vin din observare directă. Cred că esențial în a genera idei este să fii atent la ce-i în jurul tău, să compari, să analizezi. Nu-i mare lucru și din câte observ toată lumea are idei. Mai greu este drumul de la idee la vis și la materializare a visului și aici cred că e important un plan bun de care să te ții și să încerci să faci în fiecare zi câte ceva care să te ducă mai aproape de ce ți-ai propus.”* Ioana ne-a împărtășit faptul că, multitudinea de idei pe

In the first social innovation lab in Brașov (Dedication Lab), for creating innovative solutions to complex social problems, generating new ideas is key. In the lab, participants go through a complex process of creating, analysing, adjusting / adapting, testing and prototyping ideas. Thus, from the beginning of the project, the team was interested on how do the ideas appear, how they can be managed and how can we bring them to life.

To answer these questions, we talked to a number of people who inspired us in our Dedication - Social Innovation Lab.

Ioana Bejan - Roată, entrepreneur with many ideas transformed in reality, from tourist accommodation structures to climbing center or shoe design and production, co-founder of the Museum of Memories of Communism told us “Ideas come from direct observation. I think that the key to generating ideas is to pay attention to what is around you, to compare and analyse. It’s no big deal, and as far as I can tell, everyone has ideas. The road from the idea to the dream and then to the materialization of the dream is more difficult and here I think it is important to have a good plan to stick to and try to do something every day that will bring you closer to your objective.”

Ioana shared with us the fact that

care le are, sunt supuse unui proces ce duce la aducerea acestora la viață: *“La un moment dat îmi notam tot felul de gânduri și idei care cum veneau. Nu mai fac asta pentru că am observat că unele rămân cumva și revin obsesiv din când în când. Apoi, încep să vorbesc despre ele. Mult. Cu toți prietenii, cu familia, cu toată lumea care mă întreabă. Și când deja încep să se contureze și un plan/strategie încep să văd în jur semne care îmi confirmă că e momentul pentru ele.”*

Anna Tóth, Director Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe, organizație cu experiență în dezvoltarea de servicii inovative menite să crească calitatea vieții beneficiarilor și cu mai multe proiecte de afaceri sociale în implementare, ne spune că: *“Ideile apar din echipă, de la colegi, din practica de zi de zi. Mai intervin și colaborări sau schimburi de experiență de unde vin noi concepte, idei, metode de bună practică, inovative, eficiente.”*

Andreea Bucin, expert contabil, manager financiar atât în cadrul proiectului D-care Labs, dar și implicată în mai multe afaceri sociale de succes, ce a lucrat îndeaproape cu echipele din Dedication – laborator de inovare socială, ne spune că: *“Pentru ca o idee bună să nu rămână la stadiul de idee, trebuie adusă cât mai aproape de specialiști, împreună cu care să o transformi într-un plan de afaceri foarte bine gândit. Deseori, ideile bune sunt abandonate, în momentul în care este conceput planul de afaceri și realizezi care sunt costu-*

the multitude of ideas she has are subject to a process that leads to their happening: “At one point I was writing down all sorts of thoughts and ideas that were coming. I don’t do this anymore because I’ve noticed that some of them remain somehow and return obsessively from time to time. Then I start talking about them. A lot. With all my friends, my family, everyone who asks me. And when also a plan / strategy starts to take, I look around for signs that confirm that it’s time for them.”

Anna Tóth, Director of Diakonia Christian Foundation, Sfântu Gheorghe Branch, an organisation with experience in developing innovative services aimed at increasing the quality of life of beneficiaries and with several social business projects in implementation, tells us that *“Ideas come from the team, from colleagues, from daily practice. There are also collaborations or exchanges of experience from which new concepts, ideas, innovative, effective methods of good practice come.”*

Andreea Bucin, expert accountant, financial manager in the D-care Labs project and involved in several successful social businesses, who has worked closely with the Dedication - social innovation lab teams, tells us that *“For a good idea not to remain at the stage of idea, it must be brought as close as possible to specialists, together with whom to transform it into a very good business plan. Often good ideas are abandoned by the time the business plan is designed and you realise what the*

rile și ce implică cu adevărat. Cred că e nevoie de sfatul a cel puțin trei specialiști pentru a te ajuta să afli dacă ai o idee bună sau nu, și anume: un consultant scriere proiecte, un consultant financiar și un antreprenor mentor care activează în domeniul în care dorești să îți începi afacerea. Nu ignorați calculele, chiar dacă știu ca mulți oameni fug de cifre. Calculați cât se poate de bine pragul de rentabilitate (Indicator financiar care exprimă acel nivel de activitate pentru care firma nu obține nici profit, nici pierdere) și cash flow-ul (diferența dintre intrările și ieșirile de numerar). Dacă pragul de rentabilitate e calculat cât mai aproape de realitate, poți descoperi dacă o idee de afacere e rentabilă sau nu. Iar dacă poți susține cash flow-ul, atunci nu te blochezi financiar în activitatea ta”.

Steven Johnson, autorul cărții „Where Good Ideas Come From: The Natural History of Innovation” sugerează că există șapte întrebări pe care ar trebui să le adresăm pentru a găsi semințele unei idei grozave. Ce posibilități noi există astăzi și care nu existau acum un an? Ce îți spune instinctul cu privire la ce să faci? Cum văd alții ce ar trebui să faci? Ce a funcționat și te-a surprins? (principiul serendipității – construieți pe ce surprinde, pe întâmplări/ hazard) Care este cea mai bună lecție

costs are and what it really entails. I think you need the advice of at least three specialists to help you find out whether you have a good idea or not, namely: a project writing consultant, a financial consultant and a mentor entrepreneur who works in the field you want to start your business. Don't ignore the math, even though I know many people run away from numbers. Calculate as well as possible the break-even point (financial indicator that expresses that level of activity for which the company makes neither profit nor loss) and the cash flow (the difference between cash in and cash out). If the break-even point is calculated as close to reality as possible, you can find out whether a business idea is profitable or not. And if you can sustain the cash-flow, then you are not financially stuck in your business.”

Steven Johnson, author of “Where Good Ideas Come From: The Natural History of Innovation” suggests that there are seven questions we should ask to find the seeds of a great idea. What new possibilities exist today that didn't exist a year ago? What does your gut tell you about what to do? How do others see what you should do? What has worked and surprised you? (Serendipity principle - build on what surprises, serendipity/chance) What is the best lesson

învățată din cea mai mare greșeală? În ce alt scop poate fi folosit produsul sau serviciul? Pe ce mare succes/ reușită poți construi? Johnson își rezumă cunoștințele despre cum putem crește șansele de a contribui la dezvoltarea ideilor bune de inovare, astfel: *“Tiparele sunt simple, dar urmate împreună, formează un întreg care este mai bun decât suma părților sale. Mergi la plimbare, urmează-ți instinctul, notează totul, îmbrățișează serendipitatea, fă greșeli, practică mai multe hobby-uri, frecventează cafenele sau alte spații de socializare, lasă-i pe alții să construiască pe ideile tale, împrumută, reciclează, reinventează.”*

learned from your biggest mistake? What other purpose can the product or service be used for? What great success/achievement can you build on? Johnson sums up his knowledge of how we can increase our chances of helping to develop good innovation ideas like this *“Patterns are simple, but followed together they form a whole that is better than the sum of its parts. Go for a walk, follow your instincts, write everything down, embrace serendipity, make mistakes, take up multiple hobbies, frequent coffee shops or other social spaces, let others build on your ideas, borrow, recycle, reinvent.”*

Afacere socială inedită: Muzeul amintirilor din comunism.

Alina Beteringhe, antropolog și producător de film documentar, și Ioana Bejan-Roată, antreprenor sunt co fondatorii acestei afaceri sociale.

Unique social business: Museum of memories from communism.

Alina Beteringhe, anthropologist and documentary film producer, and Ioana Bejan-Roată, entrepreneur,

Pentru articolul acesta, Ioana Bejan-Roată ne-a răspuns la următoarele întrebări:

Î: Cum a apărut ideea Muzeului Amintirilor din Comunism?

R: Cred că prin 2014, am vizitat Museum of Broken Relationship din Zagreb care m-a impresionat atât din punct de vedere al experienței de vizitare, dar mai ales ca idee de afacere. Povestea acestui muzeu e foarte interesantă, chiar funny. Doi artiști din Zagreb, Olinka Vištica producător de film și Dražen Grubišić, sculptor, s-au despărțit în 2003, glumind despre faptul că ar putea face un muzeu cu toate obiectele personale rămase în urma relației. 3 ani mai târziu și-au materializat ideea și cu ajutorul multor altor obiecte cu povești, donate de prieteni, au organizat o expoziție în Zagreb, care mai apoi a făcut înconjurul lumii, adunând din ce în ce mai multe obiecte cu povești despre relații destrămate. Până în 2010 aveau deja 200000 de vizitatori în orașele unde organizaseră expoziții și au solicitat Ministerului Culturii din Croația un spațiu unde să organizeze un muzeu permanent. Nu au primit nici un sprijin, dar asta i-a ambiționat să închirieze o casă în centrul Zagrebului, dând astfel naștere primului muzeu privat din oraș. Experiența vizitării e un carusel emoțional. Am râs, am plâns și am plecat de acolo impresionată de idee.

Un an mai târziu împreună cu Emil, soțul meu, am început să găz-

are the co-founders of this social business.

For this article, Ioana Bejan-Roată answered the following questions:

Q: How did the idea of the Museum of Memories of Communism come about?

A: I think around 2014, I visited the Museum of Broken Relationship in Zagreb which impressed me both in terms of the visiting experience and especially as a business idea. The story of this museum is very interesting, even funny. Two artists from Zagreb, Olinka Vištica a film producer and Dražen Grubišić, a sculptor, broke up in 2003 joking that they could make a museum with all the personal objects left over from their relationship. 3 years later they materialized their idea and with the help of many other objects with stories donated by friends they organized an exhibition in Zagreb, which later went around the world collecting more and more objects with stories about broken relationships. By 2010 they had 200,000 visitors in the cities where they had held exhibitions and applied to the Croatian Ministry of Culture for space to set up a permanent museum. They received no support, but this inspired them to rent a house in the centre of Zagreb, giving birth to the city's first private museum. The experience of visiting is an emotional rollercoaster. I laughed I cried and I left there impressed with the idea. A year later together with Emil, my husband, we started hosting guests through

duim oaspeți prin Airbnb în dormitorul liber din apartamentul nostru. Cererea era mare, Airbnb era în plin avânt și foarte mulți turiști din toată lumea foloseau această platformă care le asigura un preț mai mic și interacțiune mai multă cu localnicii. Acțiunea asta a crescut în câțiva ani într-o căsuță de oaspeți în toată regula și așa am avut ocazia să interacționăm cu foarte mulți turiști străini. Cei mai mulți sunt curioși de istoria recentă a locurilor pe care le vizitează pentru că înțeleg că trecutul recent modelează și explică prezentul. Plus că au cultura muzeelor, sunt obișnuiți să facă research și să aleagă câteva obiective interesante și emblematice de vizitat în orașele/zonele în care merg. Pe lângă clasicele recomandări solicitate, unde să mănânce, ce să viziteze, dacă au doar o zi/două/trei/etc, ne întrebau mereu despre comunism și păreau interesați de aspectele de zi cu zi, mai degrabă decât de date și fapte istorice. Cum era viața, cum se distrau tinerii, ce citeau, ce mâncau, etc. Așa am ajuns să combin observațiile directe despre interesele turiștilor cu amintirea muzeului din Zagreb și să conturez ideea realizării unui muzeu al amintirilor din comunism, cu exponate și povești adunate de la oameni. Și, ca să exemplific ce ziceam mai sus, cred că prin 2017 începuse să mă obsedeze ideea acestui muzeu și s-au întâmplat chestii care m-au convins că e o idee bună. Într-o singură săptămână am nimerit întâmplător la 2 proiecții de film

Airbnb in the spare bedroom of our apartment. Demand was high, Airbnb was booming and many tourists from all over the world were using the platform to get a lower price and more interaction with locals. This action grew in a few years into a full-fledged guesthouse and that's how we had the opportunity to interact with a lot of foreign tourists.

Most are curious about the recent history of the places they visit because they understand that the recent past shapes and explains the present. Plus, they have a museum culture, are used to doing research and choosing some interesting and iconic sights to visit in the cities/areas they visit. Besides the classic requested recommendations, where to eat, what to visit if they only have a day/two/three/etc, they always asked us about communism and seemed interested in the day-to-day aspects rather than historical facts and dates. What life was like, how young people had fun, what they read, what they ate, etc. That's how I ended up combining direct observations about tourists' interests with the memory of the museum in Zagreb and shaping the idea of making a museum of memories of communism with exhibits and stories collected from people. And to exemplify what I was saying above I think that by 2017 the idea of this museum started to obsess me and things happened that convinced me it was a good idea. In a single week I happened to stumble upon 2 film screenings about

despre perioada comunistă și tot ce auzeam în jur era că a sosit momentul să “exploatăm” acea perioadă din punct de vedere cultural. Toți prietenii păreau super încântați de idee și m-au încurajat, ca să nu mai vorbesc de familie. N-a fost bruscă treaba. 3 ani și o finanțare refuzată mai târziu, plus alte proiecte demarate, dar a venit și semnul cel mai cel că trebuie materializată această idee. Alina, antropolog, ghid turistic și producător de film documentar s-a întors din State pusă pe făcut chestii faine în țară. După câteva beri au curs ideile și visele, dar când am ajuns la Muzeul Amintirilor din Comunism am făcut click. De pe vremea când ghida turiști străini pe meleagurile românești visa la aceeași chestie. **Vis și făcut.** Nu am mai stat prea mult pe gânduri, ne-am pus pe căutat finanțări și, 2 ani mai târziu, deschidem în 2 săptămâni. 2 ani sună puțin și ușor...dar au fost 2 ani cât 10. O să mă opresc totuși aici, că întrebarea era despre cum a apărut ideea, nu despre cât de greu a fost.

Î: *Ce este Muzeul amintirilor din comunism?* (<https://madc.ro>)

R: Este un muzeu privat în care am adunat obiecte și povești de la oamenii de rând care prezintă viața cotidiană din perioada comunistă, cu bune și rele. Este vocea oamenilor care au trăit în comunism și vor să își aducă aminte. Locul unde poveștile lor vor fi aduse în atenția publicului. Este locul unde generațiile tinere și vizitatorii străini află cum

the communist period and all I was hearing around was that it was time to “explore” that period culturally. All my friends seemed super excited about the idea and encouraged me, not to mention my family. It wasn't sudden. 3 years and a rejected grant later, plus other projects started, but the most important sign came that this idea had to materialize. Alina, an anthropologist, tour guide and documentary filmmaker, came back from the States to do cool stuff in the country. After a few beers the ideas and dreams flowed but when we arrived at the Museum of Memories of Communism we clicked. Since the days when she was guiding foreign tourists in Romania, she dreamed of the same thing. Dream and done. We didn't think about it too long, we started looking for funding and 2 years later, we opened in 2 weeks. 2 years sounds short and easy...but it was 2 years as long as 10. I'll stop here though because the question was about how the idea came up not about how hard it was.

Q: *What is the Museum of Memories of Communism?* (<https://madc.ro>)

A: It is a private museum where we have collected objects and stories from ordinary people that show everyday life during the communist period with its good and bad. It is the voice of people who lived under communism and want to remember. The place where their stories will be brought to the public's attention. It is the place where younger generations and foreign visitors learn what

se trăia pe vremea aia, află greutățile, află bucuriile, află bancurile, văd obiectele, ating bibelourile, ascultă radio, văd emisiuni, gustă parizer, beau nechezol sau un brifcor răcoritor. Este locul care va găzdui expoziții și evenimente culturale pe tema comunismului. Este locul în care se vor organiza ceaiuri dansante, seri de joc sau proiecții de diapozitive. Dar, nu în ultimul rând, este o afacere socială. Adică, cu profitul obținut, când se va ajunge la el, vom organiza activități pentru socializarea copiilor din grupuri vulnerabile (excursii, vizite la muzee, tabere, etc). Este un proiect care poate crește într-o mulțime de feluri care mai de care mai interesante de la extinderea spațiului de expoziție la diversificarea articolelor din gift shop la o considerabilă arhivă digitală de imagini, la filme documentare și multe evenimente culturale și istorice.

Î: Ce impact pozitiv are Muzeul în cadrul comunității?

R: Noi ziceam că, în primul rând, va da ocazia societății civile, la 32 de ani de la Revoluție, să-și spună poveștile. Dar după ce am lansat campania #MADCesidespretine ne-am dat seama că oamenii nu își amintesc așa ușor. De fapt, rectific. Își amintesc ușor, dar nu sunt dispuși să pună pe hârtie. Greu a fost cu colectarea de povești. Am tras de toată lumea și prietenii au intrat la înaintare. De gura noastră, dar și pentru că ne susțin, au cotrobăit prin cotloanele caselor părinților

life was like in those days, learn the hardships, learn the joys, learn the jokes, see the objects, touch the knick-knacks, listen to the radio, watch broadcasts, taste the sausage, drink the nechezol or a refreshing brifcor. It is the place that will host exhibitions and cultural events on the theme of communism. It's the place to hold tea dances, game nights and slide shows. But last but not least it's a social affair. That is, with the profits made when it comes ☺, we will organize activities to socialize children from vulnerable groups (trips, visits to museums, camps, etc). It's a project that can grow in a lot of interesting ways from expanding the exhibition space to diversifying the items in the gift shop to a considerable digital archive of images, to documentary films and many cultural and historical events.

Q: What positive impact does the Museum have in the community?

A: We say that first and foremost it gives civil society the opportunity, 32 years after the Revolution, to tell its stories. But after we launched the #MADCesidespretine campaign we realized that people don't remember so easily. Actually, I stand corrected. They remember easily but are not willing to put it down on paper. The hard part was collecting stories. We pulled everyone and friends came forward. By word of mouth but also because they support us they rummaged through the nooks and crannies of parents' homes and memories and laid down some stories.

și prin amintiri și au așternut ceva povești. Dar puține. Am schimbat tactica și Alina s-a apucat de ce știe mai bine. Adică să vorbească cu oamenii și să-i facă să se deschidă și să povestească. Așa a mers. Mai greu, dar a mers. Deci, dacă e să ne dorim ceva, este ca acest muzeu să primească din ce în ce mai multe povești și vocile oamenilor care au trăit comunismul să fie auzite. Pentru că istoria trebuie cunoscută ca să nu se repete și mai ales pentru generațiile tinere pentru care e important să înțeleagă de ce este România cum este. Și asta reiese din amintirile oamenilor mai mult decât din date istorice, manuale și statistici. Asta e ca un fel de misiune educativă sau culturală. Cât despre misiunea socială, aceea de a socializa copii din grupuri vulnerabile, ea s-a conturat în paralel cu ideea muzeului. Era clar că un astfel de muzeu va trebui să aibă un ecou în societate, să încerce să rezolve/să îmbunătățească ceva. Ne-am dat seama că nu putem cere societății să-și amintească, să doneze, să susțină, fără să oferim ceva în schimb. Am ales să lucrăm cu copii pentru că am simțit că acolo munca noastră va avea cel mai mare impact. Iar din observațiile noastre și ce am mai aflat de la organizațiile sociale partenere, acești copii duc lipsă de socializare, au nevoie să fie scoși din mediile lor. Să li se arate alte lumi, cu muzee, cu plimbări, cu sport, cu tabere. Asta vom încerca să facem și așa ne dorim să dovedim

But few. We changed tactics and Alina went back to what she does best. That is, talking to people and getting them to open up and tell stories. That's how it worked. Harder, but it worked. So if there's one thing we want, it's for this museum to get more and more stories and for the voices of people who lived through communism to be heard. Because history needs to be known so that it doesn't repeat itself, and especially for the younger generations for whom it is important to understand why Romania is the way it is.

And this is more evident from people's memories than from historical data, textbooks and statistics. That's a kind of educational or cultural mission. As for the social mission, that of socialising children from vulnerable groups, it has taken shape in parallel with the idea of the museum. It was clear that such a museum would have to have an echo in society, to try to solve/improve something. We realised that we cannot ask society to remember, to donate, to support, without giving something in return. We chose to work with children because we felt that this is where our work would have the biggest impact. And from our observations and what we have learned from our partner social organisations, these children lack socialisation, they need to be taken out of their environments. To be shown other worlds, with museums with walks, with sports with camps. This is what we will try to do and this is how we want to prove the positive

impactul pozitiv al Muzeului în cadrul comunității.

Î: Ce sfaturi ai pentru cei care vor sa dezvolte idei de antreprenoriat social?

R: În primul rând, trebuie să se asigure că e o idee de business viabilă. Cu plan de afaceri, estimări de vânzări și tot tacâmul. Din păcate, în momentul acesta ideea muzeului ca business viabil care generează profit nu e tocmai testată. Am făcut scenarii, am făcut socoteli și pe Excel, pe timp de pace și turism în floare arată bine. Deci, toată lumea e optimistă, dar numai timpul va dovedi dacă estimările noastre de vizitatori și încasări au fost realiste sau nu. Așadar, primul sfat e să fie afacere pe bune. Cel puțin pe previziuni. În al doilea rând, misiunea socială trebuie să fie clar argumentată și justificată de realitate. Trebuie consultate statistici și persoane sau entități care activează în domeniu și au expertiză. Nici aici nu vorbesc din experiență pentru că nu am început încă să organizăm activități ca parte din misiunea noastră socială. Dar ne-am asigurat că este nevoie de ce putem să oferim noi prin semnarea unor parteneriate cu organizații care sunt mai aproape de copiii din grupurile vulnerabile și le cunosc nevoile reale. Totodată, suntem pregătite să adaptăm misiunea socială dacă va fi nevoie astfel încât să le oferim acestor copii ce le lipsește cu adevărat. Ne bazăm și pe partenerii noștri pentru a ne asigura că intervenim unde e nevoie și

impact of the Museum in the community.

Q: What advice do you have for those who want to develop social entrepreneurship ideas?

A: First of all, they need to make sure it's a viable business idea. With a business plan, sales estimates and everything. Unfortunately, at the moment the idea of the museum as a viable business that generates profit is not exactly tested. We've done scenarios, we've done the math and Excel, in peacetime and tourism in bloom it looks good. So, everyone is optimistic, but only time will prove whether our estimates of visitors and takings were realistic or not. So, the first piece of advice is to be the real deal. At least on the forecast. Second, the social mission must be clearly argued and justified by reality. Statistics and people or entities working in the field with expertise should be consulted. I am not speaking from experience here either because we have not yet started organising activities as part of our social mission. But we have made sure that what we can offer is needed by signing partnerships with organisations that are closer to children from vulnerable groups and know their real needs. At the same time, we are ready to adapt our social mission if necessary, so that we can give these children what they really need. We also rely on our partners to ensure that we intervene where and with what is needed.

Thirdly, funding is very important

cu ce este nevoie. În al treilea rând, finanțarea este foarte importantă și având în vedere că antreprenoriatul social este încă foarte tânăr în România, există programe de finanțare și organizații care pot oferi consultanță/mentorat pe tema asta. Așa că, dacă există posibilitatea accesării unor fonduri, nu le ratați! Da, va fi greu, veți fi verificați și răsverificați, veți face rapoarte lunare, trimestriale, semestriale, anuale, bilanțuri, balanțe, vizite de monitorizare și câte și mai câte, dar veți lucra organizat și veți primi ajutor. Și ce e cel mai important, nu veți mai putea da înapoi...așa că...tot ce vă va rămâne de făcut va fi să mergeți înainte. Iar asta e de multe ori cel mai important pentru a avea succes. De la Andreea Bucin, aflăm câteva modele de bună practică de afaceri sociale: *“Ideile de afaceri sociale pe care le-am observat s-au născut din dorința unor oameni frumoși de a se implica în comunitate. Am luat contact cu economia socială în anul 2009, iar ideile întâlnite s-au născut pentru a răspunde unei anumite nevoi din comunitate, care ulterior s-au transformat în afaceri, pentru a susține activitatea socială a unui ONG. Primele afaceri sociale cu care am colaborat au fost: Hostel Piatra Craiului, aparținând Organizației Cercetașii României - filiala Brașov “Virgil Onițiu”, Atelier Diversis, atelierul de croitorie al Fundației pentru Copii Abandonați și Secția IMPACT PLUS a Fundației de Dezvoltare Locală “Speranța” Târgu Neamț. Acestea*

and given that social entrepreneurship is still very young in Romania, there are funding programmes and organisations that can provide advice/mentoring on this. So, if there is a possibility to access some funds, don't miss them! Yes, it will be hard, you will be checked and rechecked, you will do monthly, quarterly, half-yearly, annual reports, balance sheets, balance sheets, monitoring visits and so on, but you will work organised and you will get help. And most importantly, you won't be able to back out...so...all you'll have to do is keep moving forward. And that's often the most important thing for success. From Andreea Bucin, we learn some best-practice social business models: “The social business ideas I've observed were born out of the desire of beautiful people to get involved in the community. I got in touch with the social economy in 2009, and the ideas I met were born to respond to a certain need in the community, which later turned into a business to support the social work of an NGO. The first social businesses I worked with were: Hostel Piatra Craiului, belonging to the Romanian Scouts Organization - Brasov branch “Virgil Onițiu”, Atelier Diversis, the tailoring workshop of the Foundation for Abandoned Children and the IMPACT PLUS section of the Local Development Foundation “Speranța” Târgu Neamț. These have been operating for many years and are models of good practice.”

funcționează de mulți ani, fiind modele de buna practică.”

Concluzii

Esențial în a genera idei este să fii atent la ce-i în jurul tău, să compari să analizezi. E nevoie de sfatul a cel puțin trei specialiști pentru a te ajuta să afli dacă ai o idee bună sau nu: un consultant scriere proiecte, unul financiar și un antreprenor mentor care activează în domeniul în care dorești să îți începi afacerea. Calculați cât se poate de bine pragul de rentabilitate și cash flow-ul. Mișcarea socială trebuie să fie clar argumentată și justificată de realitate. Dacă există posibilitatea accesării unor fonduri, nu le ratați!

Conclusions

The key to generating ideas is to pay attention to what is around you, to compare and analyse. You need the advice of at least three specialists to help you find out if you have a good idea or not: a project writing consultant, a financial consultant and a mentor entrepreneur working in the field you want to start your business. Calculate your break-even point and cash flow as best you can. The social mission must be clearly argued and justified by reality. If there is an opportunity to access funds, don't miss it!

Bibliografia:

1. *„Where Good Ideas Come From: The Natural History of Innovation” (2011), Steven Johnson*

Bibliography:

1. *“Where Good Ideas Come From: The Natural History of Innovation” (2011), Steven Johnson*

**Revista de economie socială” este creată în cadrul proiectului:
„Parteneriat transfrontalier pentru dezvoltarea
antreprenoriatului social”**

**Program finanțare: Uniunea Europeană în cadrul Programului
Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020, prin
intermediul Instrumentului European de Vecinătate (ENI).
Contract finanțare nr: 2SOFT/1.1/107**

**Materialele publicate în „Revista de economie socială” nu reflectă
neapărat punctul de vedere al redacției.
Responsabilitatea asupra conținutului articolelor revine
în exclusivitate autorilor.
Drepturile de autor asupra articolelor publicate aparțin autorilor.
Periodicitatea – trimestrial**

**Versiunea online: <https://www.aap.gov.md>
Adresa redacției: MD-2070, mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100
Tel.: (0-22) 28-40-78, fax: (0-22) 28-48-71
E-mail: aap.editura@yahoo.com
Bun de tipar: 31.05.2021
Tipar executat la: Tipografia PRINT-CARO
Tiraj: 500 exemplare.
Difuzare gratuită.**

***Acest material a fost realizat cu sprijinul Uniunii Europene.
Conținutul acestui material este responsabilitatea partenerilor
de proiect și nu reflectă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii
Europene. Întreaga răspundere asupra corectitudinii și coerenței
informațiilor prezentate revine inițiatorilor revistei***

Website-ul programului de finanțare: www.ro-md.net

„Uniunea Europeană este alcătuită din 27 de state membre care au decis să își unească treptat cunoștințele, resursele și destinele. Împreună, pe parcursul unei perioade de extindere de 50 de ani, aceste state au construit o zonă de stabilitate, democrație și dezvoltare durabilă, menținând în același timp diversitatea culturală, toleranța și libertățile individuale. Uniunea Europeană se angajează să împărtășească realizările și valorile sale cu țările și oamenii de dincolo de granițele sale.”